

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HÂZÂ KİTÂB-I TÂ' BİRNÂME-İ İBN-İ SÎRÎN ALLAHU A'LEM
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)**

Tuba ÖZFİDAN BERK

**Haziran-2024
BATMAN**

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HÂZÂ KİTÂB-I TÂ' BİRNÂME-İ İBN-İ SÎRÎN ALLAHU A'LEM
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)**

Tuba ÖZFİDAN BERK

**Danışman
Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK**

**Haziran-2024
BATMAN**

TEZ KABUL VE ONAYI

Tuba ÖZFİDAN BERK tarafından hazırlanan “Hâzâ Kitâb-ı Tâ‘birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A‘lem (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)” adlı tez çalışması 21/06/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Doç. Dr. Melike SOMUNCU

.....

Danışman

Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Elif ÖZKAN

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Murat ÖTER
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

Tuba ÖZFİDAN BERK

21.06.2024

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÂZÂ KİTÂB-I TÂ' BİRNÂME-İ İBN-İ SÎRÎN ALLAHU A'LEM (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)

Tuba ÖZFİDAN BERK

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK

2024, 152 sayfa

Jüri

Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK
Doç. Dr. Melike SOMUNCU
Dr. Öğr. Üyesi Elif ÖZKAN

İnsanoğlu tarih boyunca geleceği merak etmiş ve geleceği öğrenmek için çeşitli yollara başvurmuştur. Bu yollardan biri olarak görülen rüyaları yorumlamanın tarihi çok eski dönemlere dayanmaktadır. İnsanoğlu genellikle rüyaları geleceğine bir işaret olarak düşünmüş ve bunu bir ilim hâline getirecek kadar önemsemiştir.

Rüyaları tabir etme geleneği bağlamında oluşan tabirnameler geçmişten günümüze insanlar tarafından başvuru kaynakları arasındadır. İslami literatürde çok fazla yararlanılan ve Türkçeye ilk çevrilen tabirnameler İbn-i Sîrîn'in, İmam Nablusî'nin ve Ca'fer es-Sâdık'ın tabirnameleridir.

Çalışmaya konu olan tabirnamenin 18. yüzyıl dil özelliklerini yansıttığı görülmekte ayrıca tabirnamenin bir İbn-i Sîrîn tercümesi olduğu metnin girişinden anlaşılmaktadır. Tabirname *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem* ile başlamaktadır. Başlığa uygun olarak içerik özellikleri de incelendiğinde eserin İbn-i Sîrîn tercümesi olduğu görülmektedir. Bu nedenle tabirnameye *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem* adı verilmiştir.

Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem adlı tabirnamenin müstensihisi belli değildir. Eser 53 varak ve 52 bapтан oluşmaktadır. Her bap, kendi içerisinde farklı konularda rüya tabirlerini içermektedir. Bu çalışmada; tabirnamenin dil özellikleri incelenerek çeviri yazısı yapılmış, seçkiye dayalı sözlüğü hazırlanmış ayrıca eserin tıpkıbasımı çalışmanın sonuna eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem, İbn-i Sîrîn, Rüya Tabiri, Tabirname, 18. Yüzyıl.

ABSTRACT

MASTER THESIS

HÂZÂ KİTÂB-I TÂ' BİRNÂME-İ İBN-İ SİRÎN ALLAHU A'LEM (Analysis-Text-Dictionary-Facsimile)

Tuba ÖZFİDAN BERK

**Institute of Graduate Studies of Batman University
The Degree of Master of Science
In Turkish Language and Literature**

Advisor: Assist. Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK

2024, 152 Pages

Jury

Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK

Doç. Dr. Melike SOMUNCU

Dr. Öğr. Üyesi Elif ÖZKAN

Throughout history, mankind has wondered about the future and has resorted to various ways to learn the future. The history of interpreting dreams, which is seen as one of these ways, dates back to ancient times. Mankind generally considered dreams as a sign of the future and cared enough to make it a science.

Interpretations of dreams in the context of the tradition of interpreting dreams are among the sources consulted by people from past to present. The first ones that are widely utilized in Islamic literature and first translated into Turkish are Ibn al-Sîrîn's, Imam Nablusî's and Ja'far al-Sâdiq's commentaries.

It is seen that the tabirname subject to this study reflects the language features of the 18th century, and it is understood from the introduction of the text that the tabirname is a translation of Ibn al-Sîrîn. The tabirname begins with Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i Ibn-i Sîrîn Allahu A'lem. When the content features are analyzed in accordance with the title, it is seen that the work is a translation of Ibn al-Sîrîn. For this reason, the work is called Hâzâ Kitâb-i Tâ'birnâme-i Ibn-i Sîrîn Allahu A'lem.

The autograph of the tabirnamah titled Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i Ibn-i Sîrîn Allahu A'lem is unknown. The work consists of 53 folios and 52 chapters. Each chapter contains dream interpretations on different subjects. In this study; the language features of the tabirnam were analyzed, a translation was made, a dictionary based on the selection was prepared, and a facsimile of the work was added at the end of the study.

Keywords: Dream interpretation, Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i Ibn-i Sîrîn Allahu A'lem, İbn-i Sîrîn, Tabirname, 18. Century.

ÖN SÖZ

İnsanoğlu geçmişten günümüze rüyada gördüklerini yorumlatma ihtiyacı hissetmiştir. Rüyalar dünyanın her yerinde ve her devirde geleceği işaret ettiği düşünülmüş insan davranışlarına yön vermiştir. Zaman geçtikçe bir ilim hâline gelen rüya tabirleri tabirname oluşturma geleneğini de ortaya çıkarmıştır. Türk edebiyatının dil zenginliklerini gösteren eserlerden olan tabirnameler edebiyatımıza başlangıçta çeviri yoluyla girmiş daha sonra Türk edebiyatında da müstakil olarak kaleme alınmaya başlanmıştır.

İslamiyet öncesi ve sonrası kurulan Türk devletlerine bakıldığında rüya kavramının önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Örneğin, İslamiyet öncesi Türk devletlerini anlatan *Türeyiş Destanı*'ndaki Böğü Tegin'in ve vezirlerinin rüya motifleri, *Oğuz Kağan Destanı*'nda Oğuz Kağan'ın veziri Uluğ Türk'ün rüyası, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu döneminde Osman Bey'in rüyası bunun en güzel örnekleri arasındadır. Ayrıca Türk İslam dairesi ve İslamiyet öncesi devir için önemli kaynaklar olan *Dîvânu Lugâti't-Türk*, *Atabetü'l-Hakâyık* ve *Kutadgu Bilig*'de de rüya "tüş" kavramıyla karşımıza çıkmaktadır. Halk edebiyatında ise rüya motifi her zaman bir başlangıç ve hareketi temsil etmektedir.

Bu çalışmaya konu olan Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem adlı tabirname 18. yüzyılda yazılan ve rüyada görülen çeşitli varlık, nesne, olay ve durumların yorumunu yapan bir eserdir. Eser Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonuna 06 Mil Yz A 8103 numarasıyla kayıtlıdır. Eser bir İbn-i Sîrîn tercümesi olup müstensihî belli değildir. Çalışmaya konu olan eserin incelenmesindeki amaç dönemin dil ve imla özelliklerini ortaya çıkarmak, Türk dilinin köklü tarihini ve kültürünü eserin bağlamından hareketle göstermektir.

Çalışma; Giriş, İnceleme, Çeviri Yazılı Metin ve Sözlük olmak üzere dört ana bölüm ve Tıpkıbasım'dan oluşmaktadır.

"Giriş" bölümünde tabir ve tabirnamenin tanımı yapılmış olup tabirnamelerin ortaya çıkışı, tarihsel gelişimi, rüya tabiri yapılırken kaynak alınan eserler verilmiştir. Bu bölümde ayrıca Türklerde rüya kavramının önemine ve rüya tabirnamelerinin Türk edebiyatındaki yerine değinilmiştir. Çalışmaya konu olan eserin içeriği hakkında da bilgi verilmiş olup eserin baplarının başlıkları bu bölümde verilmiştir.

"İnceleme" bölümünde eserin imla özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisi ele alınmıştır. İmla özelliklerinde ünlü ve ünsüz harflerin kelime başında, ortasında ve

sonunda yazımları incelenmiş olup tüm ünsüz harfler verilmemiş sadece yazımında farklı durumların ortaya çıkabildiği ünsüz harfler gösterilmiştir.

Ses bilgisinde ünlü ve ünsüz harflerin ses olayları incelenmiş ünlü harfler; kalınlık-incelik uyumu, düzlük-yuvarlaklık uyumu, ünlü düşmesi, ünlü birleşmesi ünlü türemesi ve ünlü değişimleri; ünsüz harfler ünsüz değişimi, ünsüz türemesi, ünsüz uyumu, ünsüz düşmesi ve ünsüz ötümlüleşmesi açısından ele alınmıştır.

Şekil bilgisinde eserdeki sözcükler; ad, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç ve fiil başlıkları altında incelenmiştir. Ayrıca bu kısımda eserdeki yapım ve çekim ekleri de örnek kelime ve cümlelerle gösterilmiştir.

“Çeviri Yazılı Metin” bölümünde eserin çeviri yazısı yapılmış olup çeviri yazıda yaygın olarak kabul gören çeviri yazım işaretleri kullanılmıştır. Çeviride Times Turkish Transcription yazı stili kullanılmıştır.

“Sözlük” bölümünde eserin seçkiye dayalı sözlüğü hazırlanmıştır.

“Tıpkıbasım” bölümünde eserin Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonuna 06 Mil Yz A 8103 numarasıyla kayıtlı bulunan nüshanın tıpkıbasımına yer verilmiştir. Böylelikle eserin orijinalini çeviri yazılı metinle karşılaştırmak mümkün hâle getirilmiştir.

Bu çalışmada lisansüstü eğitim sürecim boyunca benden yardım ve desteklerini esirgemeyen, eseri tespit etme aşamasındaki geniş ilmi bakış açısıyla bana yol gösteren ayrıca metnin inceleme aşamasında bilgisinden her zaman faydalandığım değerli ve çok kıymetli saygıdeğer hocam Doç. Dr. Mehmet Emin TUĞLUK'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmanın elektronik ve bilişim kısmında bana destek olan dayım Mehmet Şirin ÇINAR'a, çalışmalarımı yaparken manevi desteğini her zaman bana hissettiren değerli eşim Ferhat BERK'e teşekkür ederim.

Tuba ÖZFİDAN BERK
Batman-2024

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	vii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Tabir ve Tabirname Kavramları.....	1
1.2. Tabirnamelerin Tarihsel Gelişimi ve Türk Edebiyatında Tabirnameler.....	2
1.3. İbn-i Sîrîn Tabîrnâme'si ve Türkçe Tercümeleri	7
1.4. Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem	8
2. İNCELEME.....	12
2.1. İmla (Yazım) Özellikleri.....	12
2.1.1. Ünlü harflerin yazımı.....	12
2.1.1.1. /a/ ünlüsünün yazımı	12
2.1.1.2. /e/ ünlüsünün yazımı	13
2.1.1.3. /ı/ ve /i/ ünlülerinin yazımı.....	14
2.1.1.4. /o/ ve /ö/ ünlülerinin yazımı.....	15
2.1.1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin yazımı	15
2.1.2. Ünsüz harflerin yazımı.....	16
2.1.2.1. /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazımı.....	16
2.1.2.2. /c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazımı	17
2.1.2.3. /g/ ünsüzünün yazımı	18
2.1.2.4. /s/ /ş/ ve /ş/ ünsüzlerinin yazımı.....	18
2.1.2.5. /t/ ve /t/ ünsüzlerinin yazımı	19
2.1.2.6. /ñ/ ünsüzünün yazımı	20
2.2. Ses Bilgisi (Fonetik)	22
2.2.1. Ünlüler	22
2.2.1.1. Ünlü uyumları	22
2.2.1.1.1. Kalınlık-incelik uyumu	22
2.2.1.1.2. Düzlük-yuvarlaklık uyumu	23

2.2.1.1.2.1. Kelimelerde yuvarlaklaşma sebebiyle düzlük uyumunun bozulması.	23
2.2.1.1.2.1.1. /g/, /ğ/ Seslerinin düşmesi sebebiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler	23
2.2.1.1.2.1.2. Dudak ünsüzleri sebebiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler	24
2.2.1.1.2.1.3. Yapım eklerindeki yuvarlak ünlü sebebiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler	24
2.2.1.1.2.1.4. Eski Türkçeden beri yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler	24
2.2.1.1.2.2. Eklerde yuvarlaklaşma sebebiyle.....	24
2.2.1.1.2.2.1. Ünlüsü aslında yuvarlak olan ekler.....	25
2.2.1.1.2.2.2. Ünlüsü sonradan yuvarlaklaşmış olanlar	26
2.2.1.1.2.2.3. Düz ünlü taşıyan ekler	27
2.2.1.2. Ünlü düşmesi	29
2.2.1.3. Ünlü birleşmesi (ünlü kaynaşması).....	30
2.2.1.4. Ünlü türemesi.....	30
2.2.1.5. Ünlü değişimleri.....	30
2.2.1.5.1. /i/-/e/ meselesi	30
2.2.1.5.2. u > ı, u > i değişimi	31
2.2.1.5.3. ı > u değişimi	31
2.2.2. Ünsüzler	32
2.2.2.1. Ünsüz değişimleri.....	32
2.2.2.1.1. k > g değişimi	32
2.2.2.1.2. k > h değişimi	32
2.2.2.1.3. b > v değişimi	33
2.2.2.1.4. d > y değişimi	33
2.2.2.1.5. t > d değişimi	33
2.2.2.2. Ünsüz türemesi	34
2.2.2.3. Ünsüz düşmesi	34
2.2.2.4. Ünsüz ikizleşmesi	34
2.2.2.5. Ünsüz benzeşmesi (ünsüz uyumu).....	35
2.2.2.5.1. İmlası kalıplaşmış ekler	35
2.2.2.6. Ünsüz ötümlüleşmesi	36
2.3. Şekil Bilgisi (Morfoloji)	37
2.3.1. İsim	37
2.3.1.1. Çokluk ekleri.....	37
2.3.1.2. İyelik ekleri	37
2.3.1.3. +ki aitlik eki	38
2.3.1.4. Hâl ekleri.....	38
2.3.1.4.1. Yalın hâl.....	38
2.3.1.4.2. Belirtme hâli	38
2.3.1.4.3. Yaklaşma hâli	39
2.3.1.4.4. Bulunma hâli.....	39
2.3.1.4.5. Ayrılma hâli	39
2.3.1.4.6. İlgi hâli.....	39
2.3.1.4.7. Eşitlik hâli	39
2.3.1.4.8. Vasıta hâli	40
2.3.1.4.9. Yön gösterme hâli	40
2.3.1.5. İsim tamlaması.....	40
2.3.1.5.1. Belirtili isim tamlaması.....	40
2.3.1.5.2. Belirtisiz isim tamlaması	40

2.3.1.6. İsimden isim yapma ekleri	41
2.3.1.7. Fiilden isim yapma ekleri	41
2.3.2. Zamir.....	42
2.3.2.1. Şahıs zamirleri	42
2.3.2.2. İşaret zamirleri	42
2.3.2.3. Dönüşlülük zamirleri	42
2.3.2.4. Belirsizlik zamirleri	43
2.3.2.5. Soru zamirleri	43
2.3.3. Sıfat.....	43
2.3.3.1. Niteleme sıfatları.....	43
2.3.3.2. Belirtme sıfatları	44
2.3.3.2.1. Sayı sıfatları	44
2.3.3.2.1.1. Asıl sayı sıfatları	44
2.3.3.2.1.2. Sıra sayı sıfatları	44
2.3.3.2.2. İşaret sıfatları	45
2.3.3.2.3. Soru sıfatları.....	46
2.3.3.2.4. Belirsizlik sıfatları.....	46
2.3.3.3. Sıfat-fiiller.....	46
2.3.4. Zarf.....	46
2.3.4.1. Hâl (durum) zarfları	46
2.3.4.2. Zaman zarfları.....	47
2.3.4.3. Azlık-çokluk zarfları.....	47
2.3.4.4. Yer-yön zarfları.....	47
2.3.4.5. Soru zarfları	47
2.3.4.6. Zarf-fiiller	47
2.3.5. Edatlar.....	48
2.3.6. Bağlaçlar	48
2.3.7. Fiil.....	49
2.3.7.1. Olumsuzluk Eki	49
2.3.7.2. Şahıs ekleri.....	49
2.3.7.3. Fiil çekimi	50
2.3.7.3.1. Basit çekimli fiil	51
2.3.7.3.1.1. Haber kipleri	51
2.3.7.3.1.1.1. Görülen geçmiş zaman.....	51
2.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen geçmiş zaman.....	51
2.3.7.3.1.1.3. Geniş zaman.....	51
2.3.7.3.1.2. Dilek (tasarlama) kipleri	52
2.3.7.3.1.2.1. İstek kipi	52
2.3.7.3.1.2.2. Emir kipi	52
2.3.7.3.1.2.3. Şart kipi.....	52
2.3.7.3.2. Birleşik çekimli fiil	52
2.3.7.3.2.1. Şart birleşik çekimi	52
2.3.7.4. Ek-fiil	53
2.3.7.4.1. Ek-fiilin geniş zamanı	53
2.3.7.4.2. Ek-fiilin şartı	53
2.3.7.5. İsimden fiil yapma ekleri	53
2.3.7.6. Fiilden fiil yapma ekleri.....	53
2.3.7.7. Birleşik fiiller.....	54
3. ÇEVİRİ YAZILI METİN	55

4. SÖZLÜK.....	80
SONUÇ	89
KAYNAKLAR	92
EKLER	95
ÖZ GEÇMİŞ	152

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1. Zamir kökenli şahıs ekleri	49
Çizelge 2.2. İyelik kökenli şahıs ekleri.....	50
Çizelge 2.3. Emir kipi şahıs ekleri.....	50

SİMGELER VE KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
(a.s.)	: Aleyhis Selam
(c.c.)	: Celle Celaluhu
C	: Cilt
Çin.	: Çince
Far.	: Farsça
Hız.	: Hazret
İtal.	: İtalyanca
S	: Sayı
s.	: Sayfa
Soğd.	: Soğdca
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
<	: Kelimenin kaynağını anlatır.
>	: Kelimenin yeni biçimini anlatır.

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

Harf	Çeviri Yazı İşareti
أ	ā
	Ā
ث	ṡ
ح	ḥ
	Ĥ
خ	ḫ
	Ĥ
ذ	ẓ
ص	ṡ
	Ŝ
ض	ḍ
	ẓ
ط	ṡ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
	Ġ
ق	q
	Q
ك	ñ
و	ū
	Ū
ئ	ı
	İ
ء	ó
وا	ˆ

1. GİRİŞ

1.1. Tabir ve Tabirname Kavramları

Rüya, insan zihninin içerisinde olup biten ve insanın iç âlemiyle ilgili olayları yansıtan durumdur. Metafizik bir olgu olan rüyalar dünyanın her yerinde ve her devirde geleceği işaret ettiği düşünülerek insan davranışlarına yön vermiştir. Herkese özel olan bu durumun başka kişiler aracılığıyla yorumlanması da rüya tabiri ile mümkün olmaktadır. Rüya tefsiri, rüyayı yorumlamak anlamlarındaki “abr” kökünden türeyen “tabir”; Türkçe Sözlük'te "Yorma, yorumlama, tabir etme" (1998, s. 2109) şeklinde ifade edilmektedir.

İnsanoğlu geçmişten günümüze rüyada gördüklerini yorumlatma ihtiyacı hissetmiştir. Rüyaların ilahi bir işaret olabileceği düşüncesi ile hareket eden insan, rüyalarını yorumlatma sayesinde bazen kendi içinde rahatlamış bazen de kendini bir konuda ikna etmeye çalışmıştır. İnsan ihtiyacından doğan bu durum zamanla tabir ilmini de ortaya çıkarmıştır. "Rüyalarda görülen şeylerin neleri sembolize ettiğini açıklayan ilme tâbir (ilm-i ta'bîr, ilm-i ta'bîr-i rû'yâ), rüyaları yorumlayanlara muabbir denir. Bu konuda yazılan eserler de ta'bîr-nâme, ta'bîrât-ı vukûât, ta'bîrât-ı rû'yâ, rû'yâ-nâme, vâkıa-nâme, segir-nâme, güzârîş-nâme gibi adlarla anılır." (Gökyay ve Coşkun, 2010, s. 331).

Yapılan rüya tabirleri hayatın geleneksel, kültürel, sosyal, siyasi ve dinî unsurlarını etkilemiş ve hatta belli noktalarda toplumlara yön vermiştir. Bu nedenle rüya tabiri için bilgisine ve tecrübesine güvenilen insanlar seçilmiş ve zamanla bu kişilerin elinde gelişerek ilim hâline gelmiştir.

"Bunun için eski Mısırlılarda, Asurlularda yahut Yunanlarda en önemli görevlerinden biri rüya yorumlamak olan kâhin ve büyücüler bulunmuş, Bögü Kağan gibi Türk efsanelerinde ve Türk geleneğinde; Tevrat'ta, Talmud'da, İncil'de, Kur'ân-ı Kerim'de, hadislerde ve pek çok dinde rüya ile onun yorumlanması konusu önem arz etmiştir. Birçok felsefeci, düşünür rüya üzerine eserler yazmıştır." (Özçelik, 2021, s. 1).

Rüyada görülen çeşitli şeylerin ne anlama geldiğini açıklayan, anlatan, yorumlayan eserlere tabirname denir. "Tabîrnamelerin rüyânâme, hâbnâme, düşnâme, vâkıanâme adlarıyla anıldığı da görülmektedir." (Balaban, 2014, s. 115).

"Agâh Sırrı Levend tâbirnâmeleri edebî türler arasında didaktik eser olarak kabul eder. Manzum olanlarına rastlanmakla birlikte tâbirnâmelerin çoğu mensurdur. Bu eserler müstakil kitaplar hâlinde veya kıyafetnâme yahut tasavvufî bir eser içerisinde derkenar ya da bölüm şeklinde bulunabilir. Cönk, mecmua ve risâlelerin içinde de rüya tâbirlerine yer verilir." (Gökyay ve Coşkun, 2010, s. 332).

Tabirnameler yazılırken sanat kaygısı güdülmediğinden genel olarak açık ve sade bir dil kullanılır. Ayrıca tabirnameler çok fazla konu ve tür ile ilgili yorumlar içerdiğinden döneminde yazılan pek çok esere göre daha fazla kelime barındırmaktadır. Bu nedenle bu eserler ile ilgili hazırlanan sözlükler dönemin söz varlığını yansıtmaları açısından da önemlidir.

1.2. Tabirnamelerin Tarihsel Gelişimi ve Türk Edebiyatında Tabirnameler

Rüya eski toplumlarda kutsal kabul edilip rüya yorumlarına önem verilmiş, rüyalar sadece geleceğin işareti olarak değil bazen şifa aranan yer olarak da görülmüştür. Tabirnamelerin ne zaman ortaya çıktığına bakıldığında ise ilk medeniyetlere kadar uzanan bir tarih ortaya çıkmaktadır. Tabirname geleneği kültür ve medeniyet varlığına sahip her toplulukta görülmüştür. Tabirnamelere verilen değer sadece topluluklar arasında kalmamış, devletleri yöneten kişiler de rüya yorumunu önemseyip bununla ilgili çalışmalarda bulunmuşlardır. Bu nedenle rüya tabiri yapan kişilere değer verilerek onların toplum içerisindeki yeri önemsenmiş verdikleri bilgiler ışığında bazı noktalarda medeniyetlerin kaderleri bile tayin edilmiştir.

"Babilîliler ve Asurlular, ölü ruhlarının rüyalarda kötü tesirlere sebep olduklarına inanırlardı. Bu kötü cinlerden kurtulmak ve onları yenmek için Babil Rüya Tanrıçası Mamu'dan yardım istenirdi. MÖ 5000 tarihine kadar inen Babil ve Asur rüya kitaplarının büyük bir koleksiyonu Asur Kralı Aşurnasirpal'in kütüphanesinde bulunmuştur." (Günay, 2011, s. 117).

Bu da göstermektedir ki rüya yorumu sadece halk arasında değil devletlerin yönetiminde de özel bir yere sahiptir.

İnsanlar arasında rüya görmek bazen başka bir âlemin varlığına hatta insanın ruh olarak orada da yaşadığına işaret kabul edilmiştir. Ruhani âlem içerisinde önemli bir yere sahip olan rüyaların yorumu için eski medeniyetlerde yine kutsallık gösteren kişiler

seçilmiştir. Bunlar bazen hayalî varlıklardan bazen dinî karakterlerden oluşabilmekteydi.

"Eski Mısır Rüya Tanrısı Serapis idi. Mısır'ın her tarafında bu tanrının adına yapılan tapınaklar vardı. Bu tanrıya ait tapınaklarda kâhinler ve rüya tabircileri otururlardı. Çinliler, maddi ruh ve manevî ruhu birbirinden ayırırlardı. İnsanın ölümüyle birlikte maddi ruhla görevi biter, manevî ruh geçici olarak vücuttan ayrılır, ölümlerin ruhları veya canı ile haberleşir ve edindiği izlenimlerle tekrar vücuda dönerdi." (Günay, 2011, s. 117).

Tüm bu durumlar eski medeniyetlerde rüyanın dinî kaideler içerisinde değerlendirildiğini de göstermektedir.

Türk edebiyat tarihinde rüya önemli bir konuma sahiptir. Ayrıca İslamiyet öncesi Türk destanlarında rüya bir oluş, yaratılış simgesini de taşımaktadır. Bu durum Türk destanları incelendiğinde apaçık görülmektedir. "Türk mitolojisinde varlıkların yaratılışı bir rüyaya dayandığı için rüya Türk kültüründe önemli bir motiftir." (Yılmaz, 1998, s. 7). İslâmiyet öncesi ilk Türk devletlerinde rüyalara önem verilmiş, hükümdarlar gördükleri rüyaları yorumlatma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu durum İslâmiyet'i kabul eden Türk devletlerinde de devam etmiştir. Türk edebiyatında her zaman var olan rüya yorumunun kutsallığı geleneksel yapı içerisinde önemini her zaman korumuştur ancak bir ilim olarak tabirname oluşturma geleneği İslâmi dönemden sonra ortaya çıkmaktadır.

"Türkçe rüya tabirleri, diğer ismiyle tabîr-nâmeler, Türk edebiyatında müstakil eserler olarak Arapça eserlerden çeviri yoluyla görülmeye başlanmış olsa da Türk kültüründe rüya tabirlerinin önemi büyüktür. Türeyiş Destanı'nda Böğü Tegin'in ve vezirlerinin rüya motifleri, Oğuz Kaan Destanı'nda Oğuz Kaan'ın veziri Uluğ Türk'ün rüyası, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda Osman Bey'in rüyasının Şeyh Edebali'ye yorumlatması gibi birçok örnek de bu durumun ispatı niteliğindedir." (Gökyay ve Coşkun, 2010, s. 332).

"Rüya kelimesinin Türkçe karşılığı düştür. Düşün sözlük anlamı uyurken zihinde beliren olayların düşüncelerin bütünüdür. Divân-ı Lugatî't-Türk'te, Atabetü'l-Hakayık'ta, Kutadgu Bilig'de bu kelime tüş biçiminde yer almaktadır." (Yılmaz, 1998, s. 7). İslâmiyet'i kabul ettikten sonra verilen ilk eserler hem İslâmiyet öncesi hem de İslâmi dönem kültür özelliklerini bünyesinde barındırmaktadır. Bu eserlerde de rüyalar ile ilgili bilgiler verilmiş ancak verilen bilgilerin daha çok İslâm öncesi rüya geleneğini yansıttığı görülmektedir.

"Kutadgu Bilig'de de rüya tabiri ile ilgili ayrı bir bölüm bulunmaktadır (4366 - 4375 beyitler). Burada bir ilmin de rüya ilmi olduğu söylenir. Tabirci yormasını bilirse rüyanın derhal çıkacağı, tabirci rüyayı iyiye yorarsa rüyanın dâima iyi çıkacağı ve insanın sevineceği, rüya kötü ise fakirlere sadaka vererek vücudu korumak gerektiği, Tanrı'nın insanı böylece belâ ve kazadan koruyacağı anlatılır." (Tören, 2010, s. 416).

"Âşık edebiyatının temsilcileri için rüya motifi, bir hareket ve başlangıç noktasıdır. Âşıkların gerçek hayat hikâyelerini incelediğimizde rüya görene kadar belli bir süre ya bir usta aşığın yanında çıraklık yaptıklarını veya âşık fasıllarının sık sık icra edildiği halk hikâyelerinin anlatıldığı yerlerde yetiştiklerini görmekteyiz. Âşıklık geleneğinde rüya nedeniyle âşık olmak oldukça yaygındır. Bazı âşıklar rüyasında saz çaldığını söylemekte, bazısı pir elinden dolu içtiğini söylemektedir." (Artun, 2016, s. 65-65).

Türk edebiyatında tabirnamelere olan ilgi İslamiyet'i kabul ettikten sonra artmış, özellikle rüya tabiri yapan belli âlimlerin kaynakları temel alınarak tabirname yazma geleneği oluşmaya başlamıştır.

"Anadolu kütüphanelerinde yazma ve basma olarak çok sayıda tabirname bulunmaktadır. Ancak bu tabirnameler içerik bakımından birbirlerinden pek farklı sayılmazlar. Bunlardan bazıları doğrudan Arapça ve Farsça ile yazılmışlar, bazıları da Türkçe olarak kaleme alınmışlardır. Müstakil tabirnameler yanında bazı cönk ve mecmualarla çeşitli yazmaların bazen baş kısımlarında bazen sayfa kenarlarında der-kenar olarak bazen de bölümler hâlinde tabirnamelere rastlanmaktadır." (Eminoğlu, 2003, s. 5).

Önceleri Türk edebiyatında tercüme olarak yazılan tabirnameler daha sonra yazarlar tarafından da oluşturulmuştur.

"Türkler, İslamiyet'i kabul ettikten sonra önceki inançlarının da etkisiyle rüya tabiriyle ilgilenmeye devam etmişlerdir. Özellikle İbn-i Sîrîn, İbrahim Kirmânî ve Cafer-i Sadık'ın tabirnamelerini Türkçeye çevirmişler ve çoğaltmışlardır. Daha sonra telif tabirnameler de yazılmıştır. Günümüzde de bu konuda hazırlanmış pek çok kitap mevcuttur ve rüyaların gizli anlamlar taşıdığı inancı hâlâ devam etmektedir." (Erdoğan, 1993, s. 2-3).

Türk edebiyatında tabirname çevirisi yapılan âlimlerden biri İbn-i Sîrîn'dir. Kütüphane kataloglarında çok fazla tabirname çevirisi bulunan İbn-i Sîrîn çevirileri Türk müstensihlerin dil ve kültür özelliklerinin esere yansması ile zenginleşmektedir.

"Türk edebiyatında İbn-i Sîrîn'in eserinden yapılmış olan birçok tabirname tercümesi mevcuttur. Bu tabirnameler, aynı eserden tercüme olsalar da konu, dil özellikleri ve yazarın tercihleri düşünüldüğünde birbirinden farklı birtakım özellikler gösterdiklerinden dolayı her biri müstakil olarak değerlendirilmesi gereken eserlerdir." (Elbir ve Uludüz, 2019, s. 463).

Rüya kavramına İslamiyet dairesi içerisinde değer verilmiş, bu kavram hadislerde ve Allah'ın kelimeleri olan ayetlerde yerini almıştır. İslâm âlimleri rüyaları Allah'tan insana bir yol olarak da görmüşlerdir.

"Sufiler rüyayı manevi gelişim süreci sırasında ipuçları veren bir bilgi yolu olarak görmüşlerdir. Mutasavvıflara göre, görülen rüyalar, kişinin seyr-i sülûkta hangi mertebeye olduğunu yahut nefsinin içinde bulunduğu hâlleri yansıtabilirler. Rüyanın yorumuna bağlı olarak delil oluşu Kur'ân'da da geçmektedir. Özellikle İbrahim (a.s.)'in oğlu İsmail'i rüyasında kurban ederken görmesi; Hz. Yusuf'un rüyasında on bir yıldızın kendisine secde ettiğini görmesi ve Mısır Melik'inin gördüğü rüya ile Hz. Peygamber'in Mekke'nin fethine dair rüyası ve bu rüyaların doğru çıktığı anlatılmaktadır." (Beki, 2023, s. 265).

Dinî literatürde üç çeşit rüyadan söz edilmektedir:

1. Rahmanî Rüya: Bu rüyaya sadık rüya ya da salih rüya adı verilir. Uyku esnasında doğrudan ya da bir melek vasıtasıyla gerçekleşen rüyadır. Peygamberler, veliler ve temiz inançlı kişiler tarafından görüldüğüne inanılır. Bu rüyalar; müjdelere, korkutur, uyarır veya haber verir.

2. Şeytanî Rüya: Şeytanın aldatma, vesvese ve korkutmalarıyla meydana gelen karışık hayaller, düşler, telkinlerdir. Bu tür düşlere ahlâm ve adgâs-ı ahlâm da denilir. Bu rüyalar batıl kabul edilir, onlara pek itibar edilmez ve tabiri de yapılmaz.

3. Nefsanî Rüya: Nefsin telkinleri ve çağrışımları sonucunda olan bu rüyaların kaynağı, kişinin bizzat kendisidir. Bu rüyalar dış etkenler ve günlük meşgalelerle ilgili rüyalarlardır. Kişi uyanırken neyle meşgulse rüyasında da onunla ilgili şeyler görür. (Çelebi, 2008, s. 306-309).

İslamiyet tarihinde rüya ve rüya tabirlerine verilen önem ayet ve hadislerde yer almaktadır. Özellikle İslâm dininin temel kaynağı olan Kur'ân-ı Kerim incelendiğinde bazı peygamberlere vahiylerin rüyalar aracılığıyla da gönderildiği görülmektedir. Bu peygamberler arasında en bilinenler Hz. İbrahim, Hz. Yusuf ve Hz. Peygamber'dir.

"Hz. İbrahim'in görmüş olduğu rüya, Saffat suresi 101-113. ayetlerde anlatılmaktadır. Hz. İbrahim oğlu olursa, onu Allah (c.c.)'a kurban etmeyi adamıştı. Adağın yerine getirilme zamanı geldiğinde bir gece rüyasında oğlu İsmail (a.s.)'i kurban ettiğini gördü. İlk gece rüyanın sıhhatinde şüpheye düştü, ondan dolayı bu ilk güne "Yevm-i Tevriye" denildi. Ertesi gece de aynı rüya tekrar edince bu rüyanın sadık olduğunu anladı. Bundan dolayı ikinci güne "Yevm-i Arefe" denildi. Ertesi gece de aynı rüya tekrarlanınca artık rüyanın sıhhati hakkında hiçbir şüphesi kalmadı. O geceden sonra oğlunu kurban etmeye götürdüğü için üçüncü güne de "Yevm-i Nahr" denildi." (Açıkalın, 1996, s. 65).

Hz. Yusuf'un Kur'an-ı Kerim'de geçen rüyası kendisiyle aynı adı taşıyan Yusuf suresinde anlatılmaktadır.

"Hz. Yusuf, muabbirlerin piridir. Gördüğü ve tabir ettiği rüyalar gerçekleşir. Daha o çocukken bir rüya görür. O rüyada yıldızların kendisine secde ettiğini görür, rüyası yıllar sonra kendisine peygamberlik verilmesiyle gerçekleşir. Hz. Yusuf, Allah'ın kendisine rüya tabiri ilmini öğrettiği birisidir. Rüyaları tabir eder ve yaptığı tabirler gerçekleşir. Mısır Firavun'u Reyyan'ın rüyasını tabir etmesi ve o rüyanın gerçekleşmesi Hz. Yusuf'u Mısır'a aziz yapar. İşte bu rüya hadisesinin Kur'an'da geçmesi rüya tabirini hem dinî bir kimliğe bürümüş hem de insanlar nezdinde daha bir önemli hâle getirmiştir." (Balaban, 2011: s. 5).

Hz. Yusuf ile birlikte rüya ilmi daha fazla önemsenmiş ve bu konuda yazılan eserler hızla artmaya başlamıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed (s.a.v.)'in görmüş olduğu üç rüya anlatılır. Müslümanlığı yayma çabalarının verildiği ilk dönemde Hz. Peygamber'e vahiylerin rüyalar aracılığıyla da iletildiği bilinmektedir. Mucize olarak gösterilen rüyaların ilki Bedir Savaşı'ndan önce görülen ve Enfâl suresinde anlatılan rüyadır: "Hani Allah, sana onları uykunda az gösteriyordu. Eğer onları sana çok gösterseydi elbette gevşerdiniz ve bu iş hakkında birbirinizle çekişirdiniz. Fakat Allah (sizi bunlardan) kurtardı. Çünkü O, kalplerin özünü bilir." (Enfâl, 8/43). İkinci rüya Feth suresinde anlatılan, Mekke'nin fethinden önce görülen rüyadır: "Andolsun Allah, Peygamberinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse siz güven içinde başlarınızı kazıtmış veya saçlarınızı kısaltmış olarak korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi." (Fetih, 48/27). Üçüncü rüya İsra suresinde geçer. Müşriklerin Hz. Peygamber'den mucize göstermesini istemeleri üzerine inmiştir:

“Hani sana, "Muhakkak Rabbin, insanları çepeçevre kuşatmıştır" demiştik. Sana gösterdiğimiz o rüyayı da Kur’ân’da lanetlenmiş bulunan o ağacı da sırf insanları sınamak için vesile yaptık. Biz onları korkutuyoruz. Fakat bu sadece onların büyük azgınlıklarını (daha da) arttırdı.” (İsra, 17/60). Hz. Peygamber’e gönderilen vahiylerin rüyalarda aktarılması, Kur’ân-ı Kerim’de rüyaların öneminin ayetler ile desteklenmesi, İslâm dininin rüyalara ve rüya tabirine olan önemini arttırmıştır. Bu durum rüya tabir etmenin kutsallığını da sağlamıştır.

1.3. İbn-i Sîrîn Tabirnamesi ve Türkçe Tercümeleri

Tabirnamelerin rüya yorumunda genellikle kaynak olarak alınan üç isim Daniyel Peygamber, İbn-i Sîrîn ve İmâm-ı Cafer-i Sâdık’tır. Özellikle Türkçe tabirname çevirilerinde İbn-i Sîrîn’e ait tabirname çevirileri göze çarpmaktadır. İslâm dairesinde rüya yorumu ekseninde adından söz edilen İbn-i Sîrîn:

"I. yüzyılda Basra’da yaşamıştır. Dönemin önemli şahsiyetlerinden ilim tahsil etmiştir. “İmam, hafız” gibi unvanlarla anılan İbn-i Sîrîn tefsir, şiir, hesap bilgisiyle de meşhur olmakla birlikte ilmî şahsiyetinde hadisçilik ve fıkıh ağır basmıştır. İlk dönemlerde daha çok muhaddis ve fâkih kimliğiyle tanınsa da İbn-i Sîrîn sonraki yüzyıllarda ilk rüya tabircilerinden biri olarak anılmıştır." (Yücel, 1999, s. 358-359).

Türk edebiyatında tabirnameleri inceleyen bazı araştırmacılar İbn-i Sîrîn’e ait tabirname tercümelerinin kütüphanelerdeki nüshalarını tespit etmişlerdir. "Savaşkan Cem Bahadır’ın “Rüyalar Kitabı Hazâ Ta’bîr-nâme-i İbni Sîrîn” adlı çalışmasında Adem Balaban’ın (Balaban, 2014) makalesinden alıntılara dayanarak İbni Sîrîn tercümesi olan 7 nüshanın katalog bilgisi verilmiştir. Bahadır’ın çalışmasındaki bu nüshalara ek olarak Elbir ve Uludüz, "İbni Sîrîn’den Yapılan Rüya Tabirnâmeleri ve Tercümeleri Üzerine" adlı çalışmada 10 nüshayla beraber 17 eserin katalog bilgilerini vermişlerdir." (Elbir ve Uludüz, 2019, s. 470-471). Bu çalışmaya konu olan tabirname, verilen 17 nüsha arasında yer almaktadır.

Türk edebiyatında yapılan İbn-i Sîrîn tercümeleri genel çerçevede benzer görünmekle birlikte müelliflerin dönem özellikleri, dil yapıları, tercüme anlayışları ve kültür özellikleri her tabirnameyi farklı kılmaktadır. Türk edebiyatında Osmanlı Türkçesine çevrilen İbn-i Sîrîn tercümeleri içerisinde İbrahim Tabak’ın tezi, Arapça

metin baz alınarak hazırlanması bakımından tek çalışmadır. İbrahim Tabak, Arapça İbn-i Sîrîn tabirnamesini günümüz Türkçesine çevirmiştir. Diğer İbn-i Sîrîn tabirnamesi üzerine yapılmış çalışmalarda ise asıl metin, Osmanlı Türkçesiyle yazılmış tercüme eserlerdir. Çalışmaya konu olan tabirname de İbn-i Sîrîn'e ait bir tabirname tercümesi olup eserde İbn-i Sîrîn'in tabirname geleneği görünmektedir. Ancak müstensihin kendi döneminin dil ve kültür özelliklerinin esere yansımaları da eserin incelenmesi sonucunda anlaşılmaktadır.

Türk edebiyatında İbn-i Sîrîn tabirnamesi üzerine yapılmış bazı çalışmalar şu şekilde tespit edilmiştir:

Abdurrahman Otugüzel, “Tabir-nâme-i İbni Sîrîn-i Âfâkî Giriş-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018)

Arzu Erdoğan, “Türkçe Rüya Tabîr-nâmeleri ve İbn-i Sirin'den Tercüme Edilen Bir Tabirname” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 1993).

Aslihan Türüt, “Cevâmî't-Tabirî Fi'r Rüya Tercümesi” (Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019).

Bilal Elbir ve Ekim Ortaç Uludüz, “İbni Sîrîn'den Yapılan Rüya Tabirnameleri ve Tercümeleri Üzerine” Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 2019.

Esat Horasan, “Muhammed Vanî'nin Tercüme-i Tâbir-Nâme-i İbn Sîrîn Adli Eseri” (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).

Hatice Kübra Haltaş Özçelik, “Kitâb-ı Tabîr-nâme-i İbni Sîrîn Tercümesi (İnceleme-Tematik Tasnif- Sözlük- Çeviri Yazılı Metin)” (Doktora Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021).

İbrahim Tabak, “İbn Sirin'in Cevamiu't-Tabir Fir-Ru'ya adlı eseri” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999).

Savaşkan Cem Bahadır, “Rüyalar Kitabı: Hazâ Ta'bir-nâme-i İbni Sîrîn” Büyüyenay Yayınları, 2017.

1.4. Hâzâ Kitâb-ı Tâ'bir-nâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem

Bu çalışmada incelenen tabirname İbni Sîrîn tercümesi olup *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'bir-nâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem* ile başlamaktadır. Rüyada görülen çeşitli şeylerin yorumunu yapan bir tabirname olan bu eser 18. yüzyılda kaleme alınmıştır ancak eserin

müstensihi belli değildir. Eser Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonuna 06 Mil Yz A 8103 numarasıyla kayıtlı olup 53 varak, 13 satırdan oluşmaktadır. Ayrıca eserin başında dağınık ve eksik bir fihrist vardır. Eser Arap harfli harekeli nesih olarak yazılmıştır ve 52 baptan oluşmaktadır. Ancak müellif tabirnameye başlamadan önce yaptığı açıklamada eseri 53 bap olarak belirtmiştir. Eserin ilk on babının numaraları Arapça daha sonraki bap başlıkları ise Türkçe kökenli kelimeler ile numaralandırılmıştır. Ayrıca her bölüm hem sözcük hem de Arap sayı sistemi ile belirtilmiştir. Eserin bap başlıkları ve eserde çok fazla sayıda geçen *eger* bağlacı kırmızı renkle metnin geri kalan kısmı siyah renkle kaleme alınmıştır. Tabirnamenin baplarının başlıkları şöyle verilmiştir:

Birinci Bap: Tanrı, melekler, peygamberler, yer, kürsü, gökler, cennet, cehennem, sırat, terazi ve hesap hakkındadır.

İkinci Bap: Güneş, ay, yıldız, yağmur, kar, buz, gökler, gök gürlemesi, yıldırım, bulut ve duman hakkındadır.

Üçüncü Bap: Denizler, akarsular, kuruçaylar, havuzlar, ırmaklar, gemiler, karizler, hendekler ve kapılar hakkındadır.

Dördüncü Bap: Aydınlık, karanlık, mum, çıra, ateş, kandil hakkındadır.

Beşinci Bap: Dağ, tepecik, yüksek yerler, kum, taş, toprak, duvar, ev yapmak ve dam hakkındadır.

Altıncı Bap: Mescid, minare, minber, musalla ve çıra yakmak hakkındadır.

Yedinci Bap: Bahçe, saray, merdiven, çarşı, dükkân, hamam, değirmen, delik ve dehliz hakkındadır.

Sekizinci Bap: Şehir ve şehirlerin hocalarıyla dost olmak, kale, hisar, köşk, kerpiç ve kiremit hakkındadır.

Dokuzuncu Bap: Hoş kokulu bitkiler hakkındadır.

Onuncu Bap: Kokular, yağlar, safran, odun, gül, sümbül, karanfil, ceviz ve zeytin hakkındadır.

On Birinci Bap: Esir, yiğit, kul, köle, erkek, kız, yaşlı kadın, çirkin kadın hakkındadır.

On İkinci Bap: Gusül, abdest, teyemmüm, rükû, secde etme, namaz, kâbe, karanlıkta dua etmek, teşbih, tehlil, tekbir, istiğfar, oruç, namaz, ezan okumak, gaza, savaş, ağlamak, kamet getirme, vakfe, Hacerü'l-esved, zekât ve sadaka vermek hakkındadır.

On Üçüncü Bap: Kadı, halife, âlim, hatip, müezzin, hasta, tabip, terazi ve kurban hakkındadır.

On dördüncü Bap: Kalem, kalemlik, divit, kitap, mektup, mesure ve mürekkep hakkındadır.

On Beşinci Bap: İnsan, insanların başı, bedeni, balgam ve hilal hakkındadır.

On Altıncı Bap: Kapı, kilit, sandalye, tahta, sandık, şadırvan, döşek, kese, beşik, mahfe, çardak ve nur hakkındadır.

On Yedinci Bap: Çömlek, tandır, ocak, tütün, kömür, çanak ve tabak hakkındadır.

On Sekizinci Bap: Yer in sallanması hakkındadır.

On Dokuzuncu Bap: Kan aldirmek, hacamat, kitap ve yazı yazmak hakkındadır.

Yirminci Bap: Yol, İnsan dışkısı, abdestsiz olma, acı çekmek, erkeklik organından yılan çıkması, pislik üstüne oturmak hakkındadır.

Yirmi Birinci Bap: Ağaçlar ve meyveler hakkındadır.

Yirmi İkinci Bap: Soğan, sarımsak, peynir, tuz, saman, samanlık, ağız, ot içmek, kifa ve süt hakkındadır.

Yirmi Üçüncü Bap: Ekmek, tatlılar, kand, nebat, şeker ve tuzluk hakkındadır.

Yirmi Dördüncü Bap: Gürüş şaraplar görmek ve sarhoş olmak hakkındadır.

Yirmi Beşinci Bap: Cevher, inci, yakut, mercan, halhal, bilezik, dirhem, akçe, gümüş, altın, dinar, mis, çıra, havan, leğen, yüzük, pirinç yüzük ve zümrüt hakkındadır.

Yirmi Altıncı Bap: Kürk, giysi, imame, üsküf, taç, cübbe, şalvar, mibzer, edik, çorap, baş örtüsü, dalyasan, yağmurluk, bez ve penye bez hakkındadır.

Yirmi Yedinci Bap: Öpmek, sarılmak, çiftleşmek hakkındadır.

Yirmi Sekizinci Bap: İp, iğne ve mefluç hakkındadır.

Yirmi Dokuzuncu Bap: Silah, süngü, kalkan, kılıç, ok, hançer, bıçak, ustura, kös, davul, siller, savaş, cenk, bağlamak, yığmak, çevkan, amud, zırh, kılıç, ayna görmek ve talaka yemini içmek hakkındadır.

Otuzuncu Bap: İpek kumaşı ve penye kumaşı hakkındadır.

Otuz Birinci Bap: Asa görmek hakkındadır.

Otuz İkinci Bap: Zindan, kafes, mezar, ulular, mezar kazmak, ölmek, evinde cenaze görmek hakkındadır.

Otuz Üçüncü Bap: Tekmelemek, öldürmek ağaç ve kanca ile vurmak hakkındadır.

Otuz Dördüncü Bap: Düdük, def, kanun, çeng, çegane, kopuz, tavla oyunu ve satranç hakkındadır.

Otuz Beşinci Bap: Tane dökmek, un, tahıl, çuval almak ve satmak ve satın almak hakkındadır.

Otuz Altıncı Bap: Gökyüzüne uçmak, konmak ve gökyüzünde saray yapmak hakkındadır.

Otuz Yedinci Bap: Yırtıcı hayvanlar ve hayvanlar hakkındadır.

Otuz Sekizinci Bap: Elini çöven ile temizlemek ve hilal hakkındadır.

Otuz Dokuzuncu Bap: At, katır, eşek ve deve hakkındadır.

Kırkıncı Bap: Koyun, koç, kuzu, oğlak, kasap, keçi ve hayvanların eti ile kalbi hakkındadır.

Kırk Birinci Bap: Dağlardaki eti yenen hayvanlar hakkındadır.

Kırk İkinci Bap: Sığır ve buzağı görmek ve sağmak hakkındadır.

Kırk Üçüncü Bap: Fil ve kanlı hakkındadır.

Kırk Dördüncü Bap: Domuz, sıçan, kertenkele, yılan, porsuk, ejderha, örümcek ve akrep hakkındadır.

Kırk Beşinci Bap: Aslan, kaplan, ayı, kurt ve sırtlan hakkındadır.

Kırk Altıncı Bap: Kuşlar hakkındadır.

Kırk Yedinci Bap: Arı, çekirge, karınca ve diğer küçük hayvanlar hakkındadır.

Kırk Sekizinci Bap: Balık, kurbağa, yengeç ve su hayvanları hakkındadır.

Kırk Dokuzuncu Bap: Dev, sultan, peri, deccal, put ve hacc hakkındadır.

Ellinci Bap: Meslek sahipleri hakkındadır.

Elli Birinci Bap: Düğün ve misafirlik hakkındadır.

Elli İkinci Bap: Kur'an okumak hakkındadır.

2. İNCELEME

2.1. İmla (Yazım) Özellikleri

Türk edebiyat tarihine bakıldığında siyasi, sosyal ve kültürel değişimlere bağlı olarak çeşitli alfabeler kullanılmıştır. Her yazı sistemi de Türkçenin dil yapısına uygun olacak şekilde biçimlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak Türkçede tam olarak kurallı bir imla geleneğinden söz etmek mümkün görünmemektedir. Bunun sebebi olarak Arapça ve Farsçanın Türkçe üzerindeki etkileri gösterilebilir. "Eski Anadolu Türkçesi'nde hem eski Türk yazı geleneğinin izleri sürdürülmüş hem de da Arap ve Fars imlası Türkçeye uyarlanmaya çalışılmıştır. Bu durum o dönem metinlerinde karışık ve müstensihlere göre değişebilen bir imla sisteminin oluşmasına yol açmıştır." (Korkmaz, 1995, s. 491).

Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem'de imla özelliklerinin tespiti için ünlü harfler ve ünsüz harfler ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Yapılan incelemede ünlü harflerin tamamı incelenirken ünsüz harflerin ise imlasında düzensizliklerin olduğu görülen harfler incelenmiştir.

2.1.1. Ünlü harflerin yazımı

2.1.1.1. /a/ ünlüsünün yazımı

Ön seslerde /a/ ünlüsü

/a/ ünlüsü ön seslerde “elif“ (l) veya “medli elif“ (İ) ile yazılmıştır.

أَنْكَ anî (3b-4)	أَقْرَاصُورْ aqarâsular (9a-1)
أَغْزَنْدَنْ ağzından (25a-6)	أَلْسَه alsa (15a-13)
أَي ay (6b-3)	أَغَاجِنْ ağacın (32b-1)
أَرْتَه arta (7b-6)	أَيَاغِنْ ayağın (43b-8)

İç seslerde /a/ ünlüsü

/a/ ünlüsü iç seslerde “elif” (l) ile veya herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

أَوْغَلَانْ لَرْ oğlanlar (3b-9)	قَرَاوَشْ qaravaş (15b-2)
طَارْلِغَه tarlıga (4a-6)	بَاي bay (26b-2)
طُمَانْ tuman (6a-8)	صَاتْمَقْ satmaq (41a-4)

اُولۇدُنْ uludan (10a-4)

بۇغزلاسا buğazlasa (43b-1)

Son seslerde /a/ ünlüsü

Son seslerde /a/ ünlüsü “elif” (ا) ile veya “güzel he” (ه) (hâ-i resmiye) ile gösterilmiştir.

اُولَهْ ola (1b-6)

اَقْجَهْ aqca (35a-13)

پَارَسَا parsa (11b-9)

نَسْنَهْ nesne (40a-12)

دُوغْسَا dogsa (24b-2)

يَاْنَا yaña (41b-7)

اَرْبَهْ arba (34b-8)

اَنَّا aña (48a-6)

2.1.1.2. /e/ ünlüsünün yazımı

Ön seslerde /e/ ünlüsü

/e/ ünlüsü ön seslerde “elif” (ا) ile gösterilmiştir.

اَلْلِي elli (2a-1)

اَرِيْنُكْ erinüñ (28b-7)

اَوْ ev (12a-5)

اَتْمَكْ etmek (34b-2)

اَيْلِيَهْ eyleye (18b-9)

اَرَكْكَ erkek (42a-6)

اَيُودُر eyüdür (23a-2)

اَشْتَمَكْ eşitmek (40b-13)

İç seslerde /e/ ünlüsü

/e/ ünlüsü iç seslerde “güzel he” (ه) (hâ-i resmiye) ile ya da herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

كُورْمَكْدُر görmekdür (10a-8)

اَنْسَه سِنْدَه eñsesinde (37b-4)

نَسْنَه nesne (16a-12)

دَه وَه deve (42b-3)

سَوْنَمَكْ sevinmek (22a-4)

نَرَه يَه nereye (45a-11)

اَتْمَكْ etmek (30a-1)

اَيْدَه لَز ideler (50b-12)

Son seslerde /e/ ünlüsü

/e/ ünlüsü son seslerde “güzel he” (ه) (hâ-i resmiye) ile gösterilmiştir.

كُورْسَه görse (2a-9)

اَوْنْدَه evinde (31b-10)

اَلْنْدَه elinde (6b-10)

كَنْدُويَه kendüye (44a-10)

يُوريَه yüriye (10b-3)

نَرَه يَه nereye (45a-11)

اَيْلِيَهْ eyleye (21a-2)

اَيْرِشَه erişe (51b-2)

2.1.1.3. /ı/ ve /i/ ünlülerinin yazımı

Ön seslerde /ı/ ve /i/ ünlüleri

/ı/ ve /i/ ünlüleri ön seslerde “elif” (ا) ile ya da “elif” (ا) + “ye” (ي) ile gösterilmiştir.

إِلَهَ ile (2a-1)	إِسْوَزُ issuz (11b-7)
إِتْدُمْ itdüm (2a-1)	إِسْئِ issı (13b-5)
إِئِ iki (7a-6)	إِئِجُونُ icün (21a-10)
إِرْمَقْلَرُ ırmaklar (9a-2)	إِشِ işi (26b-12)

İç seslerde /ı/ ve /i/ ünlüleri

/ı/ ve /i/ ünlüleri iç seslerde “ye” (ي) ile ya da herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

إِرِشَه irişe (2b-10)	قُورْتِلَه kurtıla (39b-7)
أَوِينِ evini (12a-6)	بِنُوب binüp (42b-4)
دِئِشِ dişi (24a-1)	جُوقْلِقْ çokluk (47b-10)
كِرِه gire (35b-7)	كُونْدَه güninde (51a-10)

Son seslerde /ı/ ve /i/ ünlüleri

/ı/ ve /i/ ünlüleri son seslerde “ye” (ي) ile gösterilmiştir

إِئِ iki (3a-1)	كَنْدُؤِ kendüyi (26a-12)
إِسْئِ issı (13b-6)	أَوْغْلِ oğlu (31b-10)
گُونْلِ göñli (21b-4)	گِئِ gibi (41b-12)
دَحِ dañı (23a-2)	كِئِ kişi (48a-6)

“ki” eserde bağlaç olarak kullanılmış olup sonundaki /i/ harfi “ye” (ي) ile gösterilmiştir.

أُولْدُرْكِ oldur ki (1b-5)
أَيْلْدُمْكِ eyledüm ki (1b-11)
أَلْسَهْ كِ alsa ki (16b-6)

2.1.1.4. /o/ ve /ö/ ünlülerinin yazımı

Ön seslerde /o/ ve /ö/ ünlüleri

/o/ ve /ö/ ünlüleri ön seslerde "elif" (ا) + "vav" (و) harfleri ile gösterilmiştir.

اُولْدُر oldur (1b-5)	اُون on (22a-5)
اود od (10a-8)	اوتۇرسە otursa (29a-6)
اۈكۈدۈپ ögüdüp (13b-8)	اۈت ot (33a-9)
اۈغلان oğlan (15b-4)	اۈلە öle (45b-2)

İç seslerde /o/ ve /ö/ ünlüleri

/o/ ve /ö/ ünlüleri iç seslerde "vav" (و) ile ya da herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

تۇقۇنۇر toqunur (6b-9)	قۇيۇن koyun (21a-2)
تۇبراқ tobraқ (11a-10)	قۇرқۇدۇر qorқudur (34a-9)
كۈتۈرسە götürse (13b-9)	يۈلۈندە yolında (51a-12)
كۈكچەك gökçek (15b-6)	گۈل گۈللى گۈللىli (52b-1)

2.1.1.5 /u/ ve /ü/ Ünlülerinin yazımı

Ön seslerde /u/ ve /ü/ ünlüleri

/u/ ve /ü/ ünlüleri ön seslerde "elif" (ا) + "vav" (و) harfleri ile gösterilmiştir.

اۈچمەق ucmaқ (2a-4)	اۈزلسە üzelse (27a-13)
اۈزۈن uzun (18b-1)	اۈستتە üstüne (30b-9)
اۈلۈلۈق ululıқ (20b-3)	اۈزرىنە üzeline (43b-2)
اۈغرە يە uğraya (25a-4)	اۈچىنجى üçünci (45a-9)

İç seslerde /u/ ve /ü/ ünlüleri

/u/ ve /ü/ ünlüleri iç seslerde "vav" (و) harfi ile ya da herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

دۈشۈندە düşinde (2b-11)	اۈزۈق azacuқ (35a-1)
يۈرۈيە yürüye (13b-1)	بۈيۈلدۈر böyledür (40a-5)
اۈلۈپ olup (17b-3)	كەسۈك kesük (42b-7)
اۈلدۈرۈپ aldurup (30b-2)	اۈقسە oқusa (51a-3)

Son seslerde /u/ ve /ü/ ünlüleri

/u/ ve /ü/ ünlüleri son seslerde “vav” (و) harfi ile gösterilmiştir.

طَمُو tamu (2a-4)	إِنجُو incü (35b-5)
صُو şu (9a-10)	سُكُو süñü (38b-10)
قَبُو kapu (19a-5)	كَندُو kendü (39b-3)
بَغْلُو baġlu (25b-1)	كِرُو girü (48a-1)

2.1.2. Ünsüz harflerin yazımı

2.1.2.1. /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazımı

Eserde /b/ ünsüzü “be” (ب), /p/ ünsüzü “pe” (پ) harfi ile gösterilmiştir.

Ön seslerde /b/ ve /p/ ünsüzleri

بَرِي beri (3b-1)	بَاشِن başın (21b-7)
پَارِسَا parsa (11b-9)	بِر bir (40b-7)
بِتْمِش bitmiş (11b-12)	پُورِسُق porsuq (46a-8)
بَاڭلَمَاق bañlamaq (16a-6)	پُورَه püre (47b-5)

İç seslerde /b/ ve /p/ ünsüzleri

دَپَه جَك depecik (11a-9)	قُورِسَه koparsa (26a-3)
گِبي gibi (22a-8)	اَبْرِشِم ebrişim (36a-1)
كُوبَكِنَه göbeginden (23a-10)	قُپُوز kopuz (40b-11)
إِشْبُو işbu (24b-5)	دَپَلَسَه depelese (43a-6)

Son seslerde /b/ ve /p/ ünsüzleri

Eserde son seslerde /p/ ünsüzüne rastlanmamıştır. Türkiye Türkçesinde son seste /p/ ünsüzü “pe” (پ) harfi ile yazılan kelimeler eserde /b/ ünsüzü “be” (ب) harfi ile yazılmıştır.

إِب ib (38a-4)
صَرَب sarb (48a-11)

Eserde zarf-fiil eki -up -üp daima “be” (ب) ile yazılmıştır.

اُولۇب olub (3b-5)

گىرۇب girüb (12a-9)

2.1.2.2. /c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazımı

Eserde /c/ ve /ç/ ünsüzü “cim” (ج) ve “çim” (چ) harfi ile gösterilmiştir.

Ön seslerde /c/ ve /ç/ ünsüzü

Eserde ön seslerde /ç/ ünsüzüne sadece "çalmak" fiilinde rastlanmıştır.

چالسا çalsa (40b-12)

Eserde ön seslerde bulunan /ç/ ünsüzü Türkçe kökenli kelimelerde /c/ “cim” (ج) harfi ile yazılmıştır.

جۇق çok (2b-1)

چاقۇپ cıqup (10b-9)

چەكسە cekse (23b-1)

چىگە cigle (44a-1)

İç seslerde /c/ ve /ç/ ünsüzü

ئەمچەكىن emcekin (26a-8)

ئاچاق ocaq (29b-7)

ئاجى acı (31a-5)

ئۈچۈزلىق ucuzluq (45a-6)

Eserde iç seslerde bulunan /ç/ ünsüzü Türkçe kökenli kelimelerde /c/ “cim” (ج) harfi ile yazılmıştır.

ئىچىندە icinde (9a-6)

ئىچە ice (17a-8)

بىچاق bıcaq (39b-5)

ئۈچۈپ ucup (41b-6)

Son seslerde /c/ ve /ç/ ünsüzü

Eserde son seslerde bulunan /ç/ ünsüzü Türkçe kökenli kelimelerde /c/ “cim” (ج) harfi ile yazılmıştır.

كُجْسَه gecse (11b-7)

قِلِجْ kılıc (19a-13)

سَاجْ sac (22b-7)

اُجْ üc (25b-11)

2.1.2.3. /g/ ünsüzünün yazımı

Ön seslerde /g/ ünsüzü

Eserde /g/ ünsüzü ön seslerde “kef” (ك) harfi ile gösterilmiştir.

كُؤْكَرْ gökler (2a-4)

كِرُ girü (3b-3)

كُؤْرْلَمْكْ gürlemek (6a-7)

كُؤْغْLi göñli (6b-6)

İç seslerde /g/ ünsüzü

Eserde /g/ ünsüzü iç seslerde “kef” (ك) harfi ile gösterilmiştir.

دَكِلْ سَه degilse (6a-11)

دَكِرْمَنْ degirmen (13b-7)

يَكْتْ yigit (23a-12)

اَتَكِنَه etegine (25b-8)

Son seslerde /g/ ünsüzü

Eserde /g/ ünsüzü son seslerde “kef” (ك) harfi ile gösterilmiştir.

بَكْ beg (7a-11)

2.1.2.4. /s/ /ş/ ve /z/ ünsüzlerinin yazımı

Eserde /s/ ünsüzü se (ث), sin (س) ve sad (ص) harfleri ile yazılmıştır. Eserde genel olarak ön ünlü buluduran kelimelerde sin (س), art ünlü bulunduran kelimelerde ise sad (ص) harfi kullanılmıştır. Eserde Türkçe kökenli kelimelerin ön seslerinde se (ث) harfi görülmemektedir.

Ön seslerde /s/ /ş/ ve /z/ ünsüzlerinin yazımı

Kalın sıradan kelime başı “sad” (ص)

(س)

صُ su (9a-4)

صَاغُ sağ (24a-2)

صَارُو šaru (36b-7)

Kalın sıradan kelime başı “sin”

سَقَّالِينُ saqalın (23a-4)

سُقْطُ سِرْ suqıtsız (25a-12)

سَرْمِيسَاقْ sarmısaq (33a-8)

İnce sıradan kelime başı “sin” (س)

سُوزْلَرِي sözleri (3a-9)

سُوتْ sūt (15b-4)

سُكُوتْ sögüt (32b-11)

İç seslerde /s/ /š/ ve /s̃/ ünsüzlerinin yazımı

اَكْسِيكْ eksik (5b-12)

اَسُرْ esür (8a-4)

اَقْرَصُولَرْ aqarsular (9a-1)

يُوكْسَكْ yüksek (11b-4)

İç seslerde “se” (ث) harfi Türkçe kökenli kelime örneklerinde rastlanmamıştır.

Son seslerde /s/ /š/ ve /s̃/ ünsüzlerinin yazımı

Eserde Türkçe kökenli kelimelerin son seslerinde /s/ ünsüzünün sin (س), sad (ص) ve se (ث) örneğine rastlanmamıştır.

2.1.2.5. /t/ ve /t̃/ ünsüzlerinin yazımı

Eserde /t/ ünsüzü “te” (ت) ve “tı” (ط) harfleri ile gösterilmiştir. Eserde genel olarak ön ünlü bulunduran kelimelerde te (ت) ünsüzü, art ünlü bulunduran kelimelerde ise tı (ط) ünsüzü kullanılmıştır.

Ön seslerde /t/ ve /t̃/ ünsüzü**Kalın sıradan kelime başı “tı” (ط)**

طَارِلْغَه tarlığa (4a-6)

طُقُونُR toqunur (6b-9)

Kalın sıradan kelime başı “te” (ت)

تَاْنَرِي Tañrı (2a-6)

طُومَانُ tuman (8b-11)

İnce sıradan kelime başı “te” (ت)

تُوزُ tüz (11b-5)

تَرْسِينُ tersin (27b-7)

تُتُونُ tütün (29b-7)

İç seslerde /t/ ve /t/ ünsüzü

أَرْتَهَ arta (10a-9)

أَرْتَسَهَ arıtsa (26b-3)

قُورْتَلَهَ kırtıla (16a-10)

أَلْتُونُ altun (40b-9)

أَتَكِنَهَ etegine (25b-8)

دُوطُشَهَ duṭuṣa (42a-9)

Son seslerde /t/ ve /t/ ünsüzü

بُلُوتُ bulut (8b-8)

يَكْتُ yigit (15a-8)

سُوتُ sūt (15b-4)

قُورْتُ kırt (46a-13)

Eserde son seslerde “tı” (ط) harfine Türkçe kökenli kelime örneklerinde rastlanmamıştır.

2.1.2.6. /ñ/ ünsüzünün yazımı

Türkçenin aslî seslerinden olan ñ ünsüzü Eski Türkçeden beri varlığı takip edilen bir sestir. Eserde ñ ünsüzünün yazımı kef (ك) veya (گ) sesleriyle gösterilmiştir. Bu harfin yazımı ile ilgili Kelime köklerinde ya da eklerde bir değişiklik görülmemiştir. Ayrıca bu harf kelime başlarında bulunmamaktadır.

İç seslerde /ñ/ ünsüzü

دَكِزْلَرُ deñizler (9a-1)

أَيُّ دِكْلِقُ aydınlık (10a-7)

أَاña (17b-10)

طُكُونُ toñuz (45b-6)

Son seslerde /ñ/ ünsüzü

أَنْكْ anıñ (3b-4)

كَنْدُونُكْ kendünüñ (19a-10)

بِيكْ biñ (22a-6)

بُيُونُكْ boyuñ (26b-4)

Şeddenin yazımı

"Arapçada bir kelime içinde iki defa yazılan ünsüzün üstüne konan işarete şedde denir. Şedde genellikle Arapça ve Farsça kelimelerde kullanılmakta ve (ّ) işareti ile gösterilmektedir." (Tuğluk, 2020, s. 37). *Hāzā Kitāb-ı TāʾÖbirnāme-i İbn-i Şīrīn Allahu AʾÖlem*'de Arapça-Farsça sözcüklerin dışında kimi Türkçe kelimelerde da şedde kullanımı görülmektedir. Ayrıca Eserde şeddeli yazılması gereken bazı kelimelerde şeddenin kullanılmadığı da tespit edilmiştir.

Arapça-Farsça kökenli kelimelerde şedde kullanımı

أَمَّا ammā (8a-7)

جُبَّة cübbe (37a-11)

دُكَّانْ dükkân (13a-7)

تَوَكَّلْ tevekkül (41a-10)

Türkçe kökenli kelimelerde şedde kullanımı

إِلِّي elli (2a-1)

إِسِّي issı (13b-5)

إِسِّي issi (7a-2)

بَلْلُو bellü (22a-11)

Şeddeli yazılması gerekirken eserde şeddesiz yazılan kelimeler

هِمَّتْلُو himmetlü (7a-4)

طَيِّب tayyib (31b-9)

نَقَّاشْ naqqāş (49a-3)

مُرَكَّبْ mürekkeb (21b-8)

2.2. Ses Bilgisi (Fonetik)

2.2.1. Ünlüler

2.2.1.1. Ünlü uyumları

2.2.1.1.1. Kalınlık-incelik uyumu

Kalınlık-incelik uyumu, sözcüklerin ilk hecesi "a, ı, o, u" kalın ünlülerinden birini bulunduruyorsa diğer hecelerinde de kalın ünlü, "e, i, ö, ü" ince ünlülerinden birini bulunduruyorsa ardından gelen ünlüler de ince olur kuralına dayanmaktadır. Kalınlık-incelik uyumu, "Bir sözcük içinde yer alan ünlülerin kalınlık ve incelik sırası bakımından uyum içerisinde olma durumudur." (Buran, 2015, s. 156). Kalınlık-incelik uyumu sadece Türkçe kökenli kelimelerde değil yabancı dillerden Türkçeye giren kelimelerde de korunmaktadır.

Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem'de kalınlık incelik uyumu korunmakla birlikte bu uyumun durumunu etkileyen bazı ek ve sözcükler şu şekilde tespit edilmiştir:

-ken zarf-fiil eki: Bu ek eserde kalın ünlü barındıran kelimelere gelerek ünlü uyumunu bozmuştur.

-ken zarf-fiil ekinin ünlü uyumunu bozduğu örnek de şöyledir:

Eğer üzerinde bañlasa cañ kıya avınır*ken* Óağlı gide eceli yakın gelmiş ola (19a-5/6/7).

Eğer şağalın şağır*ken* bir miğdârı eline gelse mālı telef ola (23b-3/4).

dahi ve *hangi* kelimeleri eserde *dañı* ve *kañğı* şeklinde geçmekte olup kalınlık-incelik uyumuna uymaktadır:

dañı: Eğer hâmelî görse māl-ı gâñimet eline gire şevri görse *dañı* böyledür (7b-3/4/5).

Sacın getürdüğü Óâdeti ise düşle *dañı* getürse eyüdü de ilse yaramazdur (23a-1/2).

Eğer kiras ağacın görse mağbul oğlı doğa kiras yemek *dañı* eyüdü hêlâl niÓmetdür (33a-4/5/6).

kañğı: Noñüd bağlâ mercümek bunların *kañğısın* görse ğuśsadur (29b-9/10/11).

Bunlarıñ *kañğısın* görse sultânlara māl ve niÓmet ve menfaÓatdur (39b-9/10/11).

2.2.1.1.2. Düzlük-yuvarlaklık uyumu

"Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde düz bir ünlü varsa, ondan sonraki hecelerde de düz bir ünlü kelimenin ilk hecesinde yuvarlak bir ünlü bulunuyorsa sonraki hecelerde ya dar yuvarlak (/u/, /ü/) ya da düz geniş (/a/, /e/) ünlü bulunur. Ünlüler arasındaki bu uyum düzlük-yuvarlaklık uyumu olarak tanımlanır." (Tuğluk, 2021, s. 244). "Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde mevcut olmayan bu uyum, Osmanlıcanın son dönemlerinde ancak yerleşmiştir." (Ergin, 2013, s. 72).

Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem 18. yüzyılda yazılmıştır. Ancak eserde Eski Anadolu Türkçesinin önemli bir özelliği olarak bilinen yuvarlaklaşma görülmektedir. Bu duruma bağlı olarak eserde düzenli bir düzlük-yuvarlaklık uyumu bulunmamaktadır. Eserde uyumu bozan nedenler şöyle sıralanabilmektedir:

2.2.1.1.2.1. Kelimelerde yuvarlaklaşma sebebiyle düzlük uyumunun bozulması

"Yuvarlaklaşma, düz ünlünün yanındaki dudak ünsüzünün veya kelime içindeki yuvarlak bir ünlünün tesiriyle yuvarlak sıradan bir ünlüye dönüşmesi hadisesidir." (Savran, 2018, s. 90).

2.2.1.1.2.1.1. /g/, /ğ/ Seslerinin düşmesi sebebiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler

Eski Türkçede kelime sonunda bulunan -g, -ğ sesleri sonraki dönemlerde düşmektedir. Bu düşme sonunda da kendinden önce gelen ünlüleri yuvarlaklaştırmaktadırlar. Eserde -g, -ğ seslerinin düşmesi sonucu yuvarlak ünlülü kullanılmaya devam eden kelimelerden bazıları şunlardır:

kapu < kapığ: Eger *kapu* icinde bañlasa uzak sefere gide (19a-5/6).

bağlu < bağlığ: Ağzın *bağlu* görse söylemezse küfre vâsıl ola (25a-7/8).

kamu < kamug < kamıg < kamag: Ferc olmuş görse *kamu* işde Öâciz kıala (26b-10/11).

Eserde geçen aşağıdaki örneklerde /g/ ve /ğ/ sesleri düştüğü hâlde düz ünlülü kullanılmışlardır:

katı < katığ: Âbdest alsa ki anıñla âbdest cāóiz olmaya *katı* kayguya uğraya (16b-5/6/7).

acı < acığ: Eger *acı* cekse dāóim eylik göre (31a-4/5).

2.2.1.1.2.1.2. Dudak ünsüzleri sebebiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler

Dudak ünsüzleri olan *b, m, p* seslerinin yanındaki ünlüyü yuvarlaklaştırıcı etkisi vardır.

yavuz < yabız: Eger kalkancı görse *yavuz*lardan emîn ola (48b-3/4).

demür < temir: Eger incigin *demür* görse Öömri uzun ola ve mālī arta (27a-7/8).

2.2.1.1.2.1.3. Yapım eklerindeki yuvarlak ünlü sebebiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler

+ġaru, +gerü Yön Gösterme Eki

yuġaru: Eger kendüyi rüzîgar *yuġaru* götürür görse ululîğa ve murādına irişe (8a-2/3).

2.2.1.1.2.1.4. Eski Türkçeden beri yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler

Türkiye Türkçesinde düz ünlü barındıran kimi sözcükler Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlü barındırmaktadır. Böyle sözcükler 18. yüzyılda yazılan *Hâzâ Kitâb-ı Tâ 'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A 'lem'*de de yer almaktadır.

içün: Eger koyun ya sığır ħurbân eylese bayrām *icün* ġuśşadan ħurtıla (21a-9/10/11).

kendü: Güneş *kendüye* tokunur görse pâdişâh ola (6b-8/9).

ġirü: *Ġirü* ħalan cānāvārları görse māl ve menfa'at bula (48a-1/2).

altun: *Altun* bula eger śāru ġül görse śayru ola (15a-5).

2.2.1.1.2.2. Eklerde yuvarlaklaşma sebebiyle

Eski Anadolu Türkçesinin önemli bir özelliği olarak bilinen yuvarlaklaşma, eklerde de bulunmaktadır. Türkçenin sonraki dönemlerinde de standart bir imlanın olmaması eklerde farklı şekillerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Eklerdeki kalıplaşmadan dolayı Eski Anadolu Türkçesinde düzlük-yuvarlaklık uyumu tam değildir. Bu nedenle Eski Anadolu Türkçesi etkisinde yazılan eserlerde düzlük-yuvarlaklık uyumundan söz edilemez.

2.2.1.1.2.2.1. Ünlüsü aslında yuvarlak olan ekler

-Up zarf-fiil eki

-Up zarf-fiil eki eserde her zaman yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır. Bu ek düz ünlülü tabanlara gelerek dudak uyumunu bozmaktadır:

Buhtāna uğrayup Ŗāqıbet-i ĥaḡ ḡāhir olup Ŗızzet bula (3b-12/13).

Eger ıssuz yerden gecse belālardan ve kıtlıḡdan ḡurtılup rāḡat bula (11b-7/8).

Eger ata binüp at muṡıŖ olsa Ŗızzet bulup mālı arta (42b-4/5).

Ėarib ĥaber eṡidüp ṡāḡ ola (47-12).

-dUr faktitif eki

Bu ek, eserde daima yuvarlak ünlülüdür. Ayrıca düz ünlü barındıran tabanlara da gelerek dudak uyumunu bozmuştur:

yandurur (13a-6), aldurup (30b-2)

Aşağıdaki örneklerde dudak uyumunu sağlamaktadır:

öldürmek (40b-3), üleşdürse (43a-8)

-sUn teklik 3. şahıs emir eki

-sUn teklik 3. şahıs emir ekinin eserde sadece tek bir örneḡi tespit edilmiştir.

eylesün (48a-9)

-dUr bildirme eki

Eserde bu ekin sadece yuvarlak ünlü barındıran biçimleri görölmektedir. Bu ek düz ünlülü tabanlara da gelerek dudak uyumunu bozmuştur:

ḡayḡudur (8b-13), böyledür (12a-12), yaramazdur (20b-5), ḡutdur (22b-12), boşamaḡdur (39b-8)

-mur fiilden isim yapma eki

Türkçede kullanımı çok yaygın olmayan bu ekin eserde sadece bir örneḡine rastlanmıştır.

yaḡmur (7b-13)

2.2.1.1.2.2.2. Ünlüsü sonradan yuvarlaklaşmış olanlar

+II +IU isimden isim yapma eki

Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem'de hem yuvarlak hem düz ünlülü kullanımları görülen bu ekin yazımıyla ilgili tam bir uyumdan söz edilemez. Ayrıca aynı kelimenin hem düz hem de yuvarlak ünlü ile yazılmış örneği de tespit edilmiştir.

bağlu (10b-2), *çaygulu* (15b-4), *göklü* (15b-7), *kıllu* (18a-12), *koşulu* (25a-3), *yuñulu* (28a-1)

Ek eserde az sayıda örnekte düz ünlülü kullanılmıştır.
düşmanlı (7b-9).

Ek eserde bir kelime hem yuvarlak ünlülü hem düz ünlülü olarak kullanılmıştır:
yüzli (2b-5), *yüzlü* (20a-13).

+sUz isimden isim yapma eki

yılsüz (7b-13), *ıssuz* (11b-7), *gözsüz* (24b-1)

+İñ, +Uñ, +nİñ, +nUñ ilgi ekleri

Eserde bu ek hem düz ünlü hem de yuvarlak ünlü biçiminde bulunmaktadır. Yuvarlak ünlülü olup dudak uyumunu bozan örnekler şöyle sıralanmıştır:
kendünüñ (13a-13), *anuñ* (42a-9), *kişinüñ* (43a-8)

Düz ünlülü olup dudak uyumunu sağlayan örnekler şöyle sıralanmaktadır:
ulularınıñ (12b-7), *bunlarıñ* (15a-7), *kişiniñ* (22a-11)

Eserde bu ekin aynı sözcükte hem düz hem de yuvarlak ünlülü örnekleri görülmektedir:
kişiniñ (22a-11), *kişinüñ* (43a-8) *anıñ* (3b-4), *anuñ* (42a-9), *çoyunuñ* (44a-1), *çoyunıñ* (44a-2)

+Um 1. şahıs eki

eyledüm (1b-11), itdüm (2a-1)

-Ir, -Ur, -Ar geniş zaman eki

Bu ekin eserde hem yuvarlak ünlü barındıran hem de düz ünlülü barındıran biçimleri görülmektedir. Eserde bu ekin yazımı konusunda bir tutarlılık mevcut değildir. Yuvarlak ünlü biçiminde bulunan ek yuvarlak ünlü barındıran tabanlarda dudak uyumunu sağlarken düz ünlü barındıran tabanlarda uyumu bozmuştur:

kıılır (6a-10), tokunur (6b-9), yıkılır (12a-4), otursa (13b-4), düşürür (27b-7), bişürse (29b-9), debrenür (30a-6), yürür (40a-13)

Bu ekin düz ünlülü kullanımlarda düzlük-yuvarlaklık uyumunu sağladığı görülmektedir:

ağırır (25b-7), yağar (7b-13), çıkar (10b-1), yanar (11a-6), iner (11b-1), geyer (11b-13),

2.2.1.1.2.2.3. Düz ünlü taşıyan ekler

+(y)I belirtme hâli

Eski Türkçede ek /ğ/, /g/ şeklindedir. Yardımcı ünlüsü de ses durumuna göre "ı, i, u, ü" dür. Batı Türkçesine geçerken /ğ/ ve /g/ sesleri düşmüştür. Ek, fonksiyonunu düz olan yardımcı ünlülere bırakmıştır (Erdem, 2007, s. 51-52).

Belirtme hâl eki eserde genellikle düz ünlü biçiminde kullanılmıştır. Bu nedenle geldiği yuvarlak ünlü barındıran kök ve gövdelerde dudak uyumunu bozarken düz ünlü barındıran kök ve gövdelerde ise uyumu sağlamıştır.

başını (22a-9), sacını (22b-6), uluyı (40a-8), deveyi (43a-7), keçiyi (44a-10)

+I, +sI, teklik 3. şahıs iyelik eki

3. şahıs iyelik eki Eski Türkçe döneminden günümüze kadar düz ünlülü kullanılmış ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna da girmektedir. Düz ünlülü kullanımı daha fazla olan bu ekin yuvarlak ünlülü örnekleri de görülmektedir.

Eserde ekin dudak uyumunu sağladığı örnekler şöyledir:

kızı (21b-3), atası (25b-5), tonuna (21b-9), üstünde (19a-4)

Eserde ekin dudak uyumunu bozduğu örnekler şöyledir:

oğlu (2a-11), suyu (9a-6), düşinde (14b-13), buzağusın (44b-1)

+Ilk, +IUk isimden isim yapma eki

Eski Türkçe döneminde bu ek ünlü uyumuna girmektedir. Ancak sonraki dönemlerde düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulduğu da görülmektedir. "17. yüzyıla ait eserlerden yola çıkıldığında Türkçe kökenli sözcüklerde bu ekin genellikle dil uyumuna girdiği fakat yabancı kökenli sözcüklerin Türkçeye geçme aşamasında telaffuz kararsızlıklarının bu kelimelere gelen ekleri de etkilediği görülmektedir. Bu nedenle genel olarak alıntı kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulduğu görülmektedir." (Kartallıoğlu, 2011, s. 86).

18. yüzyıla ait bir eser olan *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de ek düzlük yuvarlaklık uyumunu sağlamaktadır.

Eserde düz ünlülü kullanılan örnekler şöyledir:

tarlığa (4a-6), aydınlık (10a-7), eylik (10b-1), baylık (21b-5), şamanlık (33a-9), beglik (22a-3)

Eserde yuvarlak ünlülü kullanılan örnekler şöyledir:

yağmurluk (36a-13), tuzluk (35a-3)

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olan örnekler de tespit edilmiştir:

azgunlukdan (10a-10), dürüstlik(18b-4)

Aynı sözcüğün eserde hem düz ünlü hem de yuvarlak ünlü barındıran kullanımı tespit edilmiştir:

ululuk (7a-9), ululuk (13b-8)

-dI, -dU bilinen geçmiş zaman

Eserde bu ekin düz ünlülü tek örneğine rastlanmıştır:

etdiyse (21a-5/6)

Aşağıdaki örneklerde yuvarlak ünlülü kullanılmıştır:

eyledüm (1b-11), itdüm (2a-1)

-mIş, -mUş öğrenilen geçmiş zaman

"Bu ek, Türkiye Türkçesinde duyulan ya da öğrenilen geçmiş zaman eki adıyla anılmaktadır. Geçmişte gerçekleşen bir eylemin söylenen tarafından bizzat görülmediği, birinden duyulduğu durumlarda kullanılır." (Atıla, 2022, s. 38). Ek Türkiye Türkçesinde

hem düz ünlü biçiminde hem de yuvarlak ünlü biçiminde kullanılmaktadır. Eserde bu ek genellikle düz ünlülü olarak kullanılmış, dudak uymuna da girmiştir.

Aşağıdaki örneklerde düz ünlü kullanılmıştır:

açılmış (4b-11), vermemiş (10b-12), sırcalanmış (12a-6), kesmiş (22b-7)

Eserde ekin yuvarlak ünlülü iki örneğine rastlanmıştır:

olmuş (13b-1), götürmüş (37b-10)

Ekin düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olduğu örnekler şöyledir:

dönmiş (18a-1), yolunmuş (22b-13), olmuş (26b-10)

-miş sıfat-fiil eki

Türkçenin tarihi dönemlerinde bu ek düz ünlülü olarak kullanılmıştır. *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de bu ek düz ünlülü olarak kullanılmış ancak yuvarlak ünlülü bazı örnekler de tespit edilmiştir.

Ekin düz ünlü barındıran kullanımları ve dudak uyumunu sağlayan örnekler şöyledir:

Eger elini yusa gitmiş nesnesi girü eline gire (16a-11/12).

Eger bişmiş baş yese âdem başlarından (22a-10/11).

Döşenmiş döşek görse vilâyet bula (29b-1).

Eserde ekin yuvarlak ünlülü kullanımı az sayıda görülmektedir. Tespit edilen örnekte de dudak uyumu sağlanmıştır

Eger ağ üzüm ağacın görse cem' olunmuş māl bula (33a-1/2).

2.2.1.2. Ünlü düşmesi

"Çeşitli ses etkinliklerinden dolayı kelimelerin iç ve son seslerinde bulunan bazı ünlülerin düşmesi olayıdır." (Korkmaz, 2007, s. 227). "Çeşitli ses etkileri altında kalan bazı ünlüler kelime bünyesinden düşer. Bu duruma ünlü düşmesi denir. Daha çok iç seslerde görülen bu durumun ön ve son seslerde ünlü düşmesine de az rastlanılır" (Vural ve Böler, 2014, s. 97).

Eserde görülen bazı orta hece düşmesi örnekleri şöyledir:

ağzında< ağız (2b-2), gönli< gönül (6b-6), oğlı< oğul (13a-6), burnını< burun (25a-4)

2.2.1.3. Ünlü birleşmesi (ünlü kaynaşması)

"Ünlü birleşmesi bir kelimenin son sesi ve ünlü ile başlayan bir kelimenin ilk sesi karşılaşınca meydana gelen ses olayıdır. Böyle durumlarda ünlülerden biri düşer veya yerini güçlü olan ünlüye bırakır. Ünlü birleşmesi olayı türetme veya ekleme durumları ile alınma kelimelerde görülen bir ses olayıdır." (Özçelik ve Erten, 2005, s. 52).

böyle < bu + ile < bu + öyle (7b-5)

nesne < ne + ise + ne (25a-4)

kimesne < kim + ise + ne (40b-7)

kimse < kim + ise (41a-12)

2.2.1.4. Ünlü türemesi

Türkçede ünlü türemesi, seslerin özellikleri veya birbirine bağlanma durumuna göre bazı kelimelerin ön, iç ve sonuna ünlü bir ses getirme olayına denir. "Türkçede ünlü türemeleri genellikle ön ve iç seslerde görülmektedir. Ön ve son seste görülen türemeler genellikle alıntı sözlerin ses yapısından kaynaklanmakta iken iç ses türemelerinin anlam ayırıcı bir özelliği bulunmamaktadır." (Karaağaç, 2016, s. 141). Eserde ön ve iç seste birer ünlü türemesi tespit edilmiştir:

ısıcak (27b-10), azacuk (35a-1)

2.2.1.5. Ünlü değişimleri

2.2.1.5.1. /i/-/e/ meselesi

Eski Türkçenin ilk dönemlerine kadar dayanan /i/-/e/ meselesi, kelime köklerindeki i'lerin e, e'lerin de i olma eğilimini ifade etmektedir. Jean Deny bu sesin i ile açık e arasında bir ses olduğunu eski yazılarda bu sesin genellikle i şekliyle gösterildiğini, çoğu Türk lehçelerinde bazen açık e'ye bazen i'ye dönüşerek kaybolduğunu, İstanbul'da açık e şeklinde telaffuz edildiğini belirtir (Deny, 2013, s. 46). Eserde i ile yazılmış fakat günümüzde e ile yazılan, e ile yazılmış ve günümüzde i

ile yazılan sözcükler tespit edilmiştir. Ayrıca aynı sözcüğün hem i hem de e ile yazıldığı örnekler de görülmektedir.

Eserde /i/ ile yazılıp günümüzde /e/ ile söylenen kelimeler:

gice- Eger Müzzemmil okusa *gicede* kâôim ola (52a-8).

vir- Feriştahlar kendüye selām *virsele* iki cihānda Őaziz ola (2b-8/9).

id- Evine od düşer görse muşibete uğraya ya ĥarām nafaķa *idine* (10b-7/8/9).

girü- Eger şayru ise şifā bula ne kim elinden çıkmışdur *girü* gele (37a-5/6).

iriş- Eger tağ başında secde eylese ululığa *irişe* (16b-11/12).

Eserde /e/ ile yazılıp günümüzde /i/ ile söylenen kelimeler:

eşit- Ucar kuşlar görmek şavtların *eşitmek* ğavġāya uğramakdur (47a-9/10).

eyi- CumŐa ya mahalle mescidin görse ol kişi niŐmet ve *eyilige* iriše (12b-5/6).

gey- Eger kürk görse ya *geyse* baylıkdur (36b-1/2).

Eserde aynı kelimenin hem /i/ hem /e/ ile yazıldığı örnekler:

di- Yāĥūd el-ĥamdü li'llāh *dise* düşmāna źafer bulup kuvvet ve (18b-3/4).

de- Allāh'u ekber *dese* yāĥūd el-ĥamdü li'llāh *dise* düşmāna źafer bulup (18b-2/3).

yir- Eger ferishtahlar gökden *yire* iner görse kâfirlere helāk iriše (2b-9/10).

yer- Eger kendüyi āteşli *yerde* görse ġuśśaya uğraya (10b-5/6).

2.2.1.5.2. u > ı, u > i değişimi

Dar-yuvarlak ünlüleri olan u ve ü ile yazılan kimi sözcükler eserde düz-dar ünlü olan ı ve i ile yazılmıştır:

içün < uçun- Eger şayru ħurbān *içün* koyun boğazlar eceli gelmiş ola (21a-8/9).

Eski Türkçede u-ü ile yazılan kimi sözcüklerin eserde de u-ü ile yazıldığı görülmektedir:

altun < altun- Gülgen ağacın görse *altun* gümüş bula (32a-1).

2.2.1.5.3. ı > u değişimi

ķapu < ķapıġ- Eger *ķapu* icinde bañlasa uzak sefere gide (19a-5/6).

yavuz < yavız- Eger ħalkāncı görse *yavuzlardan* emīn ola

2.2.2. Ünsüzler

2.2.2.1. Ünsüz değişimleri

Ünsüz değişimi kelimedeki ünsüzün yerini bir başka ünsüze bırakması veya ortadan kaybolmasına denir. *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de tespit edilen ünsüz değişimi örnekleri şöyledir:

2.2.2.1.1. k > g değişimi

Türkçede kelime başlarında bulunan /g/ sesleri Eski Türkçede /k/'dir. Bu değişim Eski Anadolu Türkçesinde sistemli olarak görülmüştür. "Eski Türkçede kelime başında g sesi bulunmamaktadır. Batı Türkçesinde kelime başında gördüğümüz g'ler Eski Türkçede k şeklinde idi. Yani Eski Türkçede k ile başlayan kelimeler Batı Türkçesine geçerken başlarındaki k'yi g'ye çevirmişlerdir." (Timurtaş, 1994, s. 49).

Eserde tespit edilen k > g değişimi örnekleri şöyledir:

gün < kün: Buz görse bay *gün*lerinde ni'Ömetdür ve yemek dañı böyledür (8b-2/3).

gök < kök: Eger *gök*den yaña ucup qorqusı olsa mübârek sefere gide (41b-7/8).

gör- < kör-: İgne ve iblik *görse* ya don dikse ne kim murâd iderse hâsıl ola (38b-1/2).

gice < kiçe: Eger Müzzemmil okusa *gicede* kâ'ım ola (52a-8).

git- < kit-: Enfâl süresin okusa dünyâdan *git*medin tevfiq bula (49b-5/6).

gel- < kel-: Evini sırcalanmış görse eceli yakın *gel*miş ola (12a-6/7).

getür- < keltür-: Ğuśśadan qurtıla eger *getürse* māl hâtır şâhibi ola (10a-5/6).

gönül < köñül: Eger muśhaf görse *gönli* murâdın bula (21b-3/4).

gir- < kir-: Eger düşünde melek görse eline helâl māl *gire* ve oğlı kıızı coq ola (2a-10/11).

2.2.2.1.2. q > h değişimi

ahşam < akşam: Eger *ahşam* namâzın kılsa Óayâl bula (17b-2).

dañı < takı: Bay günlerinde ni'Ömetdür ve yemek *dañı* böyledür (8b-2/3).

2.2.2.1.3. b > v değişimi

var < bar: Mel l görse ol vil yeti n  avminde  el let *vardur* (3a-5/6).

var- < bar-:  ari b ise vatanına *vara* nag h fak r ise  ani  la (11a-3/4).

ev < eb: Ya sar yına ya evine inse ulul  a irişe (6b-4/5).

2.2.2.1.4. d > y değişimi

ayak < adak: Eger baş acuk  alın *ayak* göre tevbe  ıla (22b-5/6).

ey  < edgü: Eger ş ru g l görse ş yru  la girü *ey *  la (15a-5/6).

gey- < ked-: Eger cok  dem görse p k eşv blar *geyer* hergün ş z  la (21b-12/13).

ayır-< adır-:  oyun başın teninden *ayır*sa ya ayru görse (43b-7).

2.2.2.1.5. t > d değişimi

Eski Türkçe döneminde /t/'li olan bazı kelimeler eserde /d/'li olarak tespit edilmiştir.

degil< teg l: V kti *degil* ise biraz ş yru  la yine tez if kat bula (15a-2/3).

dah  < tak : Her biri m r şa *dah * iş ret r (8b-1/2).

d rd< t rt: A ac sa ışıca altun bula otuz *d rd*ınci b b (40b-9/10).

d ş-< t ş-: Eger kürsüden inse manşıbdan *d ş*e (4b-9/10).

dile-< tile-: Ta rı Te    l 'dan yarlı anmak *dile*se a a m l ve evl d vire (18a-5/6).

dürlü < t rl g: Gök g rlese ol vil yete  c *dürlü* nesne gele (8b-5/6).

Eserde geçen bazı kelimelerde Eski Türkçe döneminde olduğu gibi /t/'li örnekler de mevcuttur.

 ur-< ur-: Gemide vel kin * urur* r zig rı yok görse  uşsada çala (8b-5/6).

 a  <  a : Eger kendüyi düşinde * a *  zerinde görse mur dına ire (11a-12/13).

 o  <  o -: Zekerıyy  bey  amberi görse o lı * o a*   mri uzun  la (4a-2/3).

 on <  on: Eger mürekkeb görse ya * onuna* dökülse ziy n göre (21b-8/9).

 ol <  ol-: Eger ş r bu azlayup etin  leş rse   mel * ola* (45a-4/5).

 olu <  olu: Eger * olu* ile karışık ya ar görse (8a-13).

2.2.2.2. Ünsüz türemesi

/y/ Türemesi

şuyı (9a-6), eyleye (10a-10), yürüye (12a-11), işleyüp (20b-11), boşayüp (41b-10)

/n/ türemesi

Teklik 3. şahıs iyelik ekinde /n/ türemesi

katına (3b-6), yanına (20b-7), tonuna (21b-9), topuğuna (27a-12), eline (30a-4), yerine (31a-7)

2.2.2.3. Ünsüz düşmesi

g / ğ düşmesi

katı<katıġ: Eger yeli tobraġ ve toz ile *katı* eser görse (8a-5/6).

acı < acıġ: Bula eger *acı* cekse dāōim eylik göre (31a-4/5).

kapu < kapıġ: Eger *kapusın* acsa baġlu işi acıla (29a-2/3).

ulu < uluġ: Eger *ulu* yerde bañlasa śālīh kişiyē emri māŖrūf ola (19a-1/2).

elli< elliġ: *Elli* birinci bāb düġün ve konuġluk eylemekdür (49a-9/10).

Kelime başı y ünsüzünün düşmesi

aġla- < yıġla-: Eger uluyı *aġlar* görse imān getmiş ola eger (40a-8).

ince < yinçge: Boynın *ince* ve kısa görse dīni zaŖif ve mālī az ola (23b-9/10/11).

aġaç < yıġaç: Eger buġday *aġacın* görse ya kırsa ādemler icinde meşhūr ola (31a-9/10).

Kelime başı b ünsüzünün düşmesi

ol- < bol-: Tahta üzerinde uyur görse dīni yolunda ġāfil *ola* (29a-9/10).

Orta hece ünsüzü l'nin düşmesi

getür- < keltür-: Eger *getürse* māl hātır śāhibi ola (10a-6).

otur- < oltur-: Eger tabīb görse ulular ile *oturup* śohbet ide (20b-9/10).

2.2.2.4. Ünsüz ikizleşmesi

elli< eliġ: *Elli* ikinci bāb Ķur'ān oġumaġdur (49a-12/13).

issi< sis: Eger tennür yapsa düzen issi ola (29b-13).

2.2.2.5. Ünsüz benzeşmesi (ünsüz uyumu)

Çıkışı esnasında ses tellerini titreten "b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z" ünsüzlerine ötümlü ünsüzler denir. Geri kalan ünsüzler ise "p, ç, t, k, f, h, s, ş" çıkış esnasında ses tellerini titretmez, bu ünsüzlere de ötümsüz ünsüzler denir: Türkçede ötümsüz ünsüzlerden sonra ötümlü ünsüzlerin gelmesi olayına ünsüz benzeşmesi ya da ünsüz uyumu denir. "Eski Anadolu Türkçesinde ünsüz uyumu görülmez. Bu dönemde bazı ünsüzlerin sürekli ötümlü olması, uyumsuzluğun önemli sebeplerindendir." (Gülsevin ve Boz, 2013, s. 42). *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de eklerin yazımının kalıplaşmasından dolayı ünsüz benzeşmesi olayı görülmemektedir.

2.2.2.5.1. İmlası kalıplaşmış ekler

+dA bulunma hâl eki

ķarañulukķda (16a-4), budakda (32a-4), şamanlıkķda (33b-4), gökde (6b-11), işde (20a-8), cölmekde (29b-8)

+dAn ayrılma hâl eki

arķdan (9a-12), bardaķdan (9b-1), ululukķdan (22b-1), gökden (41b-7), kesmişden (42a-4), eşekden (43a-2)

-dİ öğrenilen geçmiş zaman eki

itdüm (2a-1), etdiyse (21a-5/6)

+dUr bildirme eki

ķutdur (22b-12), ķarındaşdur (25b-2/3), ululukķdur (29a-5), debrenmekdür (30-6), esermekdür (35a-5)

-dUr fiilden fiil yapım eki

üleşdürse (43a-8)

2.2.2.6. Ünsüz ötümlüleşmesi

Türkçede ünsüz ötümlüleşmesi, ötümsüz ünsüzlerin ötümlü ünsüzlere dönüşmesi olayıdır. Türkiye Türkçesinde Ötümsüz ünsüzler olan "p, ç, t, k, q, f, s, ş", ötümlü ünsüzler olan "b, c, d, g, ğ, v, z, j"ye dönüşmektedir.

Eserde ünsüz ötümlüleşmesi olarak görülen örnekler şöyledir:

k > g ötümlüleşmesi

gördügi < gördük+i: Lâyık olan oldur ki *gördügi* ruýyâóı taÓbır kıadir ola (1b-5/6).

kesdügi < kesdük+i: Eger ulular görse ümîdin *kesdügi* nesne bula(40a-6).

q > ğ ötümlüleşmesi

ululıĝa < ululuk+a: Ādem beyĝāمبری görse *ululıĝa* irişe (3a-7).

uyluĝın < uyluk+un: Eger *uyluĝın* kııllu görse yakın hısımlarından eyilik göre (18b-12/13).

ayaĝın < ayak+ın: Eger *ayaĝın* kendüden ayrı görse dîni fesāda gide (24b-11/12).

tarlıĝa < tarlık+a: Zindāna ve *tarlıĝa* düşüp Allah encāmında ħalās bula (4a-6/7).

qorqduĝı < qorqduk+ı: *Qorqduĝı* nesneden emîn ola (10b-2).

t > d ötümlüleşmesi

gider < git+er: Eger ĝazāya *gider* olsa fazıl ve ululuk bula (19a-11/12).

ider < it+er: Yene kim ümîd *iderse* ve bir ħaber işide (16b-4/5).

ardınca < art+ınca: Ya *ardınca* yürüse niÓmet ve devlet bula (15a-11).

idüp < it+üp: Ĥacc *idüp* girü dönse Óömri uzun ola (19b-4/5).

ç > c ötümlüleşmesi

aĝacın < aĝaç+ın: Eger buĝday *aĝacın* görse ya kırsa ādemler icinde meşhūr ola (31a-9/10).

2.3. Şekil Bilgisi (Morfoloji)

2.3.1. İsim

İsimler, canlı veya cansız olarak evrende bulunan tüm somut veya soyut varlık ve kavramları karşılayan sözcüklerdir. *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de isimlere gelen ekler şu şekilde tespit edilmiştir:

2.3.1.1. Çokluk ekleri

+lAr eki Türkçede isimlere gelerek çokluk bildirmektedir. Ancak Eski Türkçede +An, +t, +z gibi çokluk ekleri de mevcuttu. Günümüzde +lAr çokluk eki dışında kalan çokluk ekleri zamanla kullanımdan düşmüş ya da bazı kelimelerin kökleriyle bütünleşmiştir.

+lAr ekinin kullanıldığı örneklerden bazıları şunlardır:

kapular (9a-3), taşlar (10b-11), şular (11b-13), barmağların (24a-5), korkulara (34a-1), göklere (41b-10), işler (48a-11)

Eserde +n çokluk ekinin kalıplaşmış şekli tek bir örnekte tespit edilmiştir. oğlan (3b-9)

2.3.1.2. İyelik ekleri

"İyelik ekleri ismin karşıladığı nesnenin bir şahsa veya bir nesneye ait olduğunu ifade eden eklerdir." (Gülensoy, 2000, s. 385). Türkiye Türkçesinde çokluk eki dışındaki tüm ekler iyelik eklerinden sonra gelmektedir. *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de sadece teklik 3. şahıs iyelik eki ile çokluk 3. şahıs iyelik eki kullanılmıştır.

+I, +sI, teklik 3. şahıs iyelik ekleri

Teklik 3. şahıs iyelik eki Osmanlı Türkçesi döneminde ünlü uyumuna girmiştir. Ek *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de düz ve yuvarlak ünlü şeklinde kullanılmıştır.

oğlu (2a-11), arkaşın (12b-9), nesnesi (16a-12), kıızı (21b-3), atası (25b-5), tonuna (21b-9), üstünde (19a-4)

Eserde 3. şahıs iyelik ekinin ek yığılması biçiminde tespit edilen örneği şöyledir: birisi (19a-8)

+lArI çokluk 3. şahıs iyelik eki

ulularınıñ (12b-7), hocalarıyla (14a-6), ellerin (24a-10), qarındaşlarından (25a-5), dişlerinden (25b-9), işleri (50b-5)

2.3.1.3. +ki aitlik eki

+ki eki eserde tek bir örnekte tespit edilmiş olup sadece +gı biçiminde kullanılmıştır:

tağlardağı (44a-12)

2.3.1.4. Hâl ekleri

2.3.1.4.1. Yalın hâl

Hâl eklerinden birini almayan sözcükler yalın hâlde kabul edilir. Yalın hâldeki sözcükler yapım eki, çokluk eki, iyelik eki veya tamlama eklerini alabilirler. Eserde tespit edilen yalın hâldeki bazı sözcükler şöyledir:

oğlan (3b-9), yağmur (6a-7), gök (7b-2), deñiz (9a-6), od (10b-12), tağ (16b-11), yüz (17b-10), kişi (18b-12), ağac (30a-4)

2.3.1.4.2. Belirtme hâli

Türkiye Türkçesinde yükleme hâli olarak da bilinen bu ek -ı, -i, -u, -ü biçiminde kullanılmaktadır. Eski Türkçede yaygın olarak kullanılan şekli +(I)G'dır ancak +(I)n ve +nI biçiminde kullanılan şekilleri de bulunmaktadır. +(I)G biçimindeki ekin ünsüzü zamanla düşmüş, günümüzdeki belirtme hal eki +I biçiminde oluşmuştur.

Eserde tespit edilen belirtme hal eki +I'dır:

evini (12a-6), başını (22a-9), sacını (22b-6), burnını (25a-4), uluyı (40a-8), deveyi (43a-7), keçiyi (44a-10)

+(I)n ekine eserde çok sayıda rastlanmaktadır:

ķapusın (4b-10), kendüzin (5a-1), yanın (5b-11), yelin (8a-9), taşın (13b-10), başın (16a-10), arķasın (17a-7)

2.3.1.4.3. Yaklaşma hâli

Eserde +(y)A yaklaşma hâli eki örnekleri şöyledir:

aña (17b-10), ululuĝa (20b-8), tonuna (21b-9), burnına (27b-12), eline (30a-4), üstüne (30b-9), yerine (31a-7)

2.3.1.4.4. Bulunma hâli

Fiilin gösterdiği oluş ve kılışın yerini ve zamanını gösterir. Bulunma hâl eki neredyese Türkçenin tüm dönemlerinde +dA biçimindedir.

yolında (4a-11), ķarada (9b-9), ķarañuluķda (16a-4), tamında (17b-11), düşinde (18b-8), icinde (25b-7), güninde (36b-3)

2.3.1.4.5. Ayrılma hâli

Eserde genel olarak kullanılan ayrılma hâl eki +dAn'dır.

taĝdan (11b-1), borcundan (16a-9), ķorķduĝından (20a-6), andan (23b-1), kendüden (24b-11), dişlerinden (25b-9)

Türkçede önceleri kullanılan ayrılma hâl eki +dIn, eserde Eski Türkçedeki –mAtın zarf fiilinde (Akar, 2018, s. 196) rastlanmaktadır.

gitmedin (49b-6)

2.3.1.4.6. İlgi hâli

İlgi hâl eki eserde düz ünlü ve yuvarlak ünlü biçimlerinde görölmektedir:

ulularınıñ (12b-7), kendünüñ (13a-13), bunlarıñ (15a-7), kişiniñ (22a-11), anuñ (42a-9), kişinüñ (43a-8), koyunuñ (44a-1)

2.3.1.4.7. Eşitlik hâli

Eşitlik hâl eki eserde yalnızca +ca ekiyle kullanılmıştır.

ardınca (15a-11), malca (30a-13), sağışınca (38a-12)

2.3.1.4.8. Vasıta hâli

Türkçede vasıta eki -n'dir. Ancak ek Batı Türkçesine geçince işlevini yitirmiş, bu ekin görevini de *ile* edatı almıştır. Vasıta hâl ekinin eserde tespit edilen örnekleri şöyledir:

+IA: ayı-*la* (7a-5), birbiri-*le* (7a-6), anıñ-*la* (10a-5), tonı-*la* (20b-7), düş-*le* (23a-1), eliyle (25b-9), kimseyle (31b-8), cig-*le* (44a-1)

ile: tolu *ile* (8a-13), nesne *ile* (16b-5), ulular *ile* (20b-9), kılıc *ile* (39b-4), ağac *ile* (40b-7)

+n: icün (50b-11)

2.3.1.4.9. Yön gösterme hâli

Eserde yön gösterme ekleri –ArI ve –rA olarak tespit edilmiştir.

+ArI: yukarı (25b-4)

+rA: taşra (5a-7)

2.3.1.5. İsim tamlaması

2.3.1.5.1. Belirtili isim tamlaması

Belirtili isim tamlamalarında tamlayan ilgi ekini tamlanan ise iyelik ekini almaktadır. *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de Tespit edilen belirtili isim tamlaması örnekleri şunlardır:

anıñ üzerine (3b-4), kimesneniñ üzerine (8b-8), kendünün sarayı (13a-13), bunlarıñ her biri (15a-7), kişiniñ başı (15a-7), erinin eceli (28b-7/8), bunlarıñ kangısın (39b-10), koyunuñ etin (44a-1)

2.3.1.5.2. Belirtisiz isim tamlaması

Belirtisiz isim tamlaması tamlayanın ilgi ekini almadığı tamlama çeşididir. Eserde tespit edilen belirtisiz isim tamlaması örnekleri şunlardır:

Taıırı emrine (3a-12/13), dışman ıatına (3b-6), gıınlı murādına (6b-6), od icinde (10b-12), ululuı beşaretleri (21b-6), bay gııninde (36b-1), erkek hışımlarından (39a-4)

2.3.1.6. İsimden isim yapma ekleri

İsimden isim yapım ekleri, isim kık ve gıvdelerine gelerek yeni isimler oluşturan eklerdir. Eserde kullanılan isimden isim yapım eklerinden bazıları şunlardır:

+**acıı**: *azacıı* (7a-4)

+**cık**: *depecik* (11a-8)

+**ak**: *canaı* (29b-8)

+**aru**: *yukaru* (8a-2)

+**cl**: *süñüci* (48b-3), *aglayıcı* (50a-2)

+**daş**: *ıarındaşı* (24a-6)

+**ncı**, +**inci**: *toıuzıncı* (30a-8), *ıırııncı* (43a-11), *ikinci* (45a-1)

+**ll**, +**lu**: *düřmānlı* (7b-9), *gırkli* (15b-11), *ııllu* (18a-12)

+**k**: *gıkıek* (15b-6)

+**kek**: *erkek* (25b-7)

+**llk**, +**luk**: *tarlııa* (4a-6), *aydınlıı* (10a-7), *eylik* (10b-1), *ululuıa* (12a-4), *beglik* (22a-3), *iblik* (38b-1)

+**slz**: *dütünsiz* (10b-6), *sukıtsız* (25a-12)

+**ra**: *taşra* (26b-5)

2.3.1.7. Fiilden isim yapma ekleri

Fiilden isim yapım ekleri, fiil kık ve gıvdelerine gelerek onlardan yeni isimler türeten eklerdir. Eserde tespit edilen bazı fiilden isim yapım ekleri şunlardır:

-**(ı)k**, +**uk**: *acıı* (2b-4), *şınıı* (13b-10), *artıı* (24a-8), *arık* (28b-3), *dışek* (29b-1), *büyük* (45a-11), *ıonuı* (49a-11)

-**mAk**: *yapmaı* (11a-11), *baınlamaı* (16a-6), *kesmek* (28a-6), *cekmeı* (30b-8)

-**mAz**: *gırünmez* (4b-13), *yaramaz* (12b-13), *utanmaz* (48a-6)

-**u**: *tolu* (8a-13), *ıoıular* (14b-3), *ayru* (22a-13)

-**ak**: *bıcaı* (39b-5), *yumaı* (42a-11)

-**mİş**: *yemişler* (31a-8)

-**mur**: *yagmur* (7b-13)

2.3.2. Zamir

İsimlerin yerini tutan ve isimleri işaret yoluyla karşılayan kelimelere zamir denir. "Zamirler, nesnelerin gerçek karşılıkları değil ancak yeri geldiğinde onları ifade edebilen sözcüklerdir." (Ergin, 2013, s. 262). Zamirler; şahıs zamirleri, işaret zamirleri, belirsizlik zamirleri, dönüşlülük zamiri ve soru zamirleri olarak beşe ayrılır.

2.3.2.1. Şahıs zamirleri

Türkçede şahıs zamirleri "*ben, sen, ol, biz, siz, anlar*" olmak üzere tekil ve çoğul iki gruptan oluşur. Şahıs zamirleri her grupta üçer şahıs olarak toplamda altı tanedir. Eserde sadece "*ol*" teklik 3. şahıs zamiri tespit edilmiştir.

Teklik 3. şahıs zamiri

Teklik 3. şahıs zamiri *ol* isme gelen herhangi bir çekim eki aldığıda *an* biçiminde kullanılır: Eserde teklik 3. şahıs zamiri sadece *an* biçiminde kullanılmıştır **an:** Eger *anuñ* kuruğı kesük ola kulluğcılarında ayrıla (42b-6/7).
Melāōike *anuñ* icün istiğfār ideler (50b-11/12).

2.3.2.2. İşaret zamirleri

İşaret zamirleri varlıkları işaret yoluyla gösteren sözcüklerdir. *Bu, ol, şu, anlar, şunlar, öteki, beriki* gibi sözcükler işaret zamirleri olarak kullanılırlar. Eserde rastlanan işaret zamirleri: *bu, ol, bunlar*dır.

bu: Bunda dāne dökmek ve un tahıl cuvāl almağ (41a-3/4).

ol: *Ol* dañı öyledür her biri mīrāşa dañı işāretdür (8b-1/2).

bunlar: Baqlā mercümek *bunların* khangısın görse guśśadur (29b-10/11).

2.3.2.3. Dönüşlülük zamirleri

Dönüşlülük zamiri *kendi* dir. Bu zamir herhangi bir çekim ekini alabilmektedir. Eserde kendi dönüşlülük zamiri sadece *kendü* biçiminde kullanılmıştır.

kendü: Güneş *kendüye* secde kıılır görse lāyık pādīşah ola (6a-10/11).

Ğuśśalardan kurtıla *kendüden* bir ĥayır iş śadır ola (8a-10/11).

2.3.2.4. Belirsizlik zamirleri

Varlıkların yerini belirsizlik yoluyla gösteren sözcüklerdir. Eserde tespit edilen belirsizlik zamiri örnekleri şöyledir:

biri: Eger elinden śuya demür düşe yakınlarından *biri* öle (36a-9/10).

birbiri: *Birbiri*-le uğraşu görse iki pādīśāh *birbiri*-le uğraşa (7a-6/7).

her biri: Bunlarıñ *her biri* niŖmetdür (15a-7).

ķangısı: Bunların *ķangısı*n görse ĥuśśadur (29a-10/11).

şey: Deñizde *şeyŖ* bulsa bir ķul śāĥibi ola (9a-7/8).

kimse: Śayru ola ve *kimse* ile śavaşa (41-11/12).

kimesne: Eger bir *kimesneyi* ağac ile ya ķanca ile ursa (40b-7).

2.3.2.5. Soru zamirleri

Varlıkları soru yoluyla gösteren zamirlerdir. Eserde tespit edilen bazı soru zamiri örnekleri şöyledir:

ne: Yalıncaķ görse *ne* işlerse ĥayr eyleye (26a-13).

kim: Ol ķişi *kim* idügin bilmese (30a-11/12).

nere: Eger ķolına binse *nereye* dilerse ĥitse ĥuśśaya erişe (44b-3/4).

2.3.3. Sıfat

Sıfatlar, isimleri niteleyen ya da belirten sözcüklerdir. Muhakkak bir isim ile birlikte bulunması gereken sıfatlar isimlerden önce gelerek sıfat tamlaması oluşturmaktadırlar. Sıfat tamlamasında tamlayan sıfat, tamlanan ise isim görevindedir. Sıfatlar niteleme sıfatları ve belirtme sıfatları olarak ikiye ayrılmaktadır. Eserde tespit edilen sıfat türleri şu şekildedir:

2.3.3.1. Niteleme sıfatları

İsimleri renk, şekil, biçim, koku, hacim, beceri, yetenek vb. yönlerden niteleyen sıfatlardır.

Büyük padişâh ile dosluk bağlaya (45aa-11/12).

Kendü kıtında *cirkin* oğlan görse guşsadan kırtula (15b-5/6).

Qara tuman ve *qara* bulut guşsa ve qaygudur (8b-12/13).

Eger *quru* ağac görse eksiklü ola (31b-3/4).

2.3.3.2. Belirtme sıfatları

İsimleri soru, sayı, işaret ve belirsizlik yönlerinden belirten sıfatlardır.

2.3.3.2.1. Sayı sıfatları

İsimleri sayı yoluyla belirten sıfatlardır. Sayı sıfatları tek başlarına kullanıldıklarında aslında sayı ismidirler ancak bir sıfat olarak ismin önüne gelip ismin sayısını belirtmektedirler. Eserde sadece asıl sayı sıfatları ve sıra sayı sıfatları örneklerine rastlanmıştır.

2.3.3.2.1.1. Asıl sayı sıfatları

Eserde asıl sayı sıfatlarının tüm örnekleri bulunmamaktadır. Tespit edilen asıl sayı sıfatları şöyle sıralanmıştır:

bir: Deñizde şeyó bulsa *bir* kul şâhibi ola (9a-7/8).

iki: Eger *iki* baldırın kıllu görse düşmāna zafer bula (18b-1/2).

üç: Gök gürlése ol vilāyete *üç* dürlü nesne gele (8b-5/6).

beş: Eger *beş* vakit namāzı cemāatıla kılsa (17b-4/5).

yedi: Fātîha okusa *yedi* āyet olduğundan *yedi* aŖžāsı emānda ola (53b-6/7).

toğuz: Er ādem başı görmek *toğuz* vechi üzeredür (22a-1/2).

yüz: KaŖbe tamında namāz kılsa *yüz* niyet ide ve imansız gide (17b-11/12).

biñ: Her bir dirhem icün *biñ* dirhem eline gire (35b-10/11).

on iki biñ: Eger ādam başın kesik görse *on iki biñ* dirhem gümüş eline gire (22a-5/6).

2.3.3.2.1.2. Sıra sayı sıfatları

Sıra sayı sıfatları asıl sıra sıfatlarına -ncl, -Incl eklerinin getirilmesiyle oluşturulmaktadır. Eser elli iki bābdan meydana gelmektedir. Bāblar yazılırken ilk on bāb hariç diğer tüm baplarda sıra sayı sıfatları kullanılmıştır. İlk on bapta Türkçe

kökenli sayılar kullanılmamıştır. Ayrıca eserde Birinci yerine “evvel” ifadesi kullanıldığından sıra sayı sıfatlarının tüm metinde kırk üçe kadar çıktığı görülmektedir.

Evvel: Bābu evvel (2a-3), **on birinci:** On birinci bāb (15a-7), **on ikinci:** On ikinci bāb (16a-2), **on üçüncü:** On üçüncü bāb (20a-9), **on dördüncü:** On dördüncü bāb (21a-11), **on beşinci:** On beşinci bāb (21b-10), **on altıncı:** On altıncı bāb (28b-8), **on yedinci:** On yedinci bāb (29b-6/7), **on sekizinci:** On sekizinci bāb (30a-5/6), **on toktuzuncu:** On toktuzuncu bāb (30a-8), **yegirminci:** Yegirminci bāb (30b-7), **yegirmi birinci:** Yegirmi birinci bāb (31a-8), **yigirmi ikinci:** Yigirmi ikinci bāb (33a-7/8), **yegirmi üçüncü:** Yegirmi üçüncü bāb (34b-2), **yigirmi dördüncü:** Yigirmi dördüncü bāb (35a-4), **yegirmi beşinci:** Yegirmi beşinci bāb (35a-12), **yigirmi altıncı:** Yigirmi altıncı bāb (36a-10/11), **yigirmi yedinci:** Yigirmi yedinci bāb (37b-8), **yigirmi sekizinci:** Yigirmi sekizinci bāb (38a-3), **yigirmi toktuzuncu:** Yigirmi toktuzuncu bāb (38b-3/4), **otuzuncu:** Otuzuncu bāb (39b-9), **otuz birinci:** Otuz Birinci bāb (39b-12/13), **otuz ikinci:** Otuz ikinci bāb (40a-1), **otuz üçüncü:** Otuz üçüncü bāb (40b-2), **otuz dördüncü:** Otuz dördüncü bāb (40b-9/10), **otuz bişinci:** Otuz bişinci bāb (41a-3), **otuz altıncı:** Otuz altıncı bāb (41b-3), **otuz yedinci:** Otuz yedinci bāb (42a-1/2), **otuz sekizinci:** Otuz sekizinci bāb (42a-10/11), **otuz toktuzuncu:** Otuz toktuzuncu bāb (42b-2), **kırkıncı:** Kırkıncı bāb (43a-11), **kırk birinci:** Kırk birinci bāb (43a-12), **kırk ikinci:** Kırk ikinci bāb (45a-1), **kırk üçüncü:** Kırk üçüncü bāb (45a-9), **kırk dördüncü:** kırk dördüncü bāb (45b-5), **kırk bişinci:** Kırk bişinci bāb (46a-12), **kırk altıncı:** Kırk altıncı bāb (47a-1), **kırk yedinci:** Kırk yedinci bāb (47a-12/13), **kırk sekizinci:** Kırk sekizinci bāb (47b-6/7), **kırk toktuzuncu:** kırk toktuzuncu bāb (48a-2), **ellinci:** Ellinci bāb (48a-10), **elli birinci:** Elli birinci bāb (49a-9), **elli ikinci:** Elli ikinci bāb (49a-12).

2.3.3.2.2. İşaret sıfatları

İşaret sıfatları isimleri işaret yoluyla belirtir ve bir ismin önüne gelirler. Bu sıfatlar bir ismin önünde olmadıkları zaman işaret zamiri görevindedirler. Eserde tespit edilen bazı işaret sıfatları şöyledir:

bu: *Bu* düşü gören māl ve menfa’at bula (39a-8/9).

ol: *Ol* kişiye kavm hıyānet eyleye (19a-4/5).

2.3.3.2.3. Soru sıfatları

Soru sıfatları isimlerin yerini soru yoluyla belirtir. Eserde tespit edilen soru sıfatı örneği sadece *ne* zamiridir.

ne: Görüp *ne* ağacıdır bilmese dñni dürüst ola (31b-1/2).

2.3.3.2.4. Belirsizlik sıfatları

Eserde tespit edilen belirsizlik sıfatı örnekleri şöyledir:

bir: Yūnus Beyġāmbēri görse *bir* hūšūda Őacele eyleyüp (4a-4/5).

cümle: Göre eger elini kendü silse *cümle* işi yūriye (24a-1/2).

her: *Her* düşmānı üzerine žafer bula (3a-4).

Her bir: *Her bir* dirhem icün biñ dirhem eline gire (35b-10/11).

2.3.3.3. Sıfat-fiiller

Sıfat-fiiller cümle içinde sıfat görevindedirler.

-An: Eger *ķalan* endāmin yunup elin yumsa (16a-12/13).

-mAz: Foñuz görse *yaramaz* kiři ile šohbet ide (45b-8).

-mİş: Döşenmiş döşek görse vilāyet bula (29b-1).

-er: Eger sūt emer oġlan görse (15b-4).

-dlk: Ummaduġı yerden dünyālık bula (31a-2/3).

2.3.4. Zarf

"Bir fiilin, sıfatın, ya da zarfın anlamını zaman, yer, ölçü, nitelik, soru kavramları bakımından etkileyen kelimelere zarf denir. Zarflar sıfatların ya da başka zarfların anlamlarını da deġiřtirmekte kullanılırlar." (Gülensoy, 2000, s. 422).

2.3.4.1. Hāl (durum) zarfları

Ŝāru gül görse *şayru* ola girü *eyü* ola (15a-5/6).

Eger cirkin *ķarı* görse dünyālığı *telef* ola (15b-12/13).

Eger yili *azķun* *azķun* esür görse rāhat bula (8a-4/5).

2.3.4.2. Zaman zarfları

Eger *bahār günlerinde* gül görse (15a-4).

Ol yıl yağmur çok ola (2b-1).

Ve andan *gec* kurtula (16b-7).

Pāk ešvāblar geyer *hergün* şāz ola (21b-13).

2.3.4.3. Azlık-çokluk zarfları

Vaḡti degil ise *biraz* sayru ola (15a-2/3).

Ḳızı olmayup mālī *çok* ola (23b-8).

Dīni zaŴif ve mālī *az* ola (23b-10/11).

Eger dilini *iki* görse Ŵālim ola (25a-13).

2.3.4.4. Yer-yön zarfları

Eger kendüyi rūziḡar *yukarı* götürür görse (8a-2/3).

Eger ḡarañulıḡdan *taşra* cıḡsa ḡuśşadan ḡurtıla (10a-11/12).

Eger *aşaḡadan* düşe sayru ola (25b-5/6).

Ne kim elinden cıḡmıḡdur *girü* gele (37a-5/6).

2.3.4.5. Soru zarfları

Yalıncaḡ görse *ne* işlerse ḡayr eyleye (26a-13).

Ya *bir kimseye* baḡlıḡlasa (21b-5).

2.3.4.6. Zarf-fiiller

Fiillerin kök ve gövdelerine belirli eklerin getirilmesiyle oluşan ve cümle içerisinde zarf göreviyle kullanılan fiil şekillerine zarf-fiil denir.

-**U**: Güneşi birbiri-le uğraḡu görse iki pādişāḡ birbiri-le uğraḡa (7a-6/7).

-**erek**: Eger *Eserek* olsa ya icse esirse bay ola (35a-9/10).

-**ken**: Eger şaḡalın şaḡirken bir miḡdārı eline gelse (23b-3).

-**Up**: Emīn olup murādına vāśıl ola (17b-6).

medin: Enfāl sūresin okusa dünyādan gitmedin tevfiķ bula (49b-5/6).

2.3.5. Edatlar

"Edatların tek başlarına bir anlamı yoktur ancak cümledeki diğer kelime ve kelime grupları arasında çeşitli anlam ilişkileri kurabilirler." (Hacıeminoğlu, 2015, s. XIII). Ayrıca edatlar herhangi bir isim ve çekim eki almazlar.

gibi: Eger çaķmak od *gibi* çıkar görse (10b-1).

içün: Ve bir huşuś *icün* mahpūs ola (27a-9/10).

ile: Görse zahmet *ile* māl bula (38b-3).

degil: Vaķti *degil* ise biraz şayru ola (15a-2/3).

2.3.6. Bağlaçlar

"Eş görevde veya eş değerde birbiriyle ilgili kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri bağlayan ve bunların birbiriyle bazen anlam bakımından bazen de şekil bakımından bağlantı kuran anlamlı ve görevli dil birliklerine bağlaç denir." (Yavuz, 2013, s. 41).

Eserde tespit edilen bağlaçlardan bazıları şunlardır:

ammā: Yağın görmek daħı böyledür *ammā* derisin görmek ķutdur (45a-7/8).

da, de: Müddeşşir okusa şāōim ola Kıyāme okusa *da* böyledür (52a-9/10).

Zindānda görse kayğuya düşe ķafesde görse *de* böyledür (40a-4/5).

dahi: Bay günlerinde niŖmetdür ve yemek *daħı* böyledür (8b-2/3).

eger: *Eger* incü satıcı görse māl bula *eger* yemiş satıcı görse mevsümünde eyüdü (49a-8/9).

ki: Her mükellife lāyık olan oldur *ki* gördügi ruŖyāŖı taŖbır ķādir ola (1b-5/6).

lākin: *Lākin* melül görse ol vilāyetiñ ķavminde đelālet vardur tövbe ķılalar (3a-5/6).

velākin: Eger incir ağacın görse bay ola *velākin* benāt olmaya (32b-3/4).

tā ki: Eyleye *tā ki* ĥak teŖālānuñ niŖmetlerinin izdiyādına sebep ola (1b-7/8).

yāhūd: Münārede *yāhūd* yüksek yerde bañlasa šālīĥ ķişi ise ululık bula (18b-11/12).

ile: Eger kendüzin Šafā *ile* Merve arasında görse dındār ola (19b-13/20a-1).

ve: Rencūr ve tabīb ve terāzū ve ķurbān görmekdür (20a-11).

veyā: ŖAvrete mālīk olsa *veyā* eline nesne virse (15b-9).

2.3.7. Fiil

"Fiil; hareketleri karşılayan, kök ve gövdeleri anlamlı fakat isimler gibi tek başlarına kullanılmayan dil birlikleridir." (Gülensoy, 2000: 401). Kişilerin, nesnelerin zaman ve mekan içerisindeki yer değiştirmelerini, oluşlarını, kılışlarını, duruşlarını kısaca her türlü hareketini fiiller karşılar (Vural ve Böler, 2014, s. 206).

2.3.7.1. Olumsuzluk Eki

Eserde tespit edilen olumsuzluk eki –mA'dır. Bu ek Türkçenin bilinen ilk metinlerinden günümüze kadar çekimli fiiller ile birlikte kullanılmıştır.

Eserde tespit edilen olumsuzluk eki örneklerinden bazıları şunlardır:

Mâldâr ola kimseye muhtâc olmaya (4b-11/12).

Ne yerdür bilmeşe ummaduğı yerden dünyâlık bula (31a-2/3).

Kendüzin bağda görse zühdi artmaya (38a-6/7).

Eger kılcı sına katı sınmasa kendü öle (39b-2/3).

2.3.7.2. Şahıs ekleri

Çizelge 2.1. Zamir kökenli şahıs ekleri

Kişi	Eki	Metindeki örnek kullanım
Teklik	1. Şahıs	
	2. Şahıs	
	3. Şahıs	- götürmüş (37b-10), yeye (33b-10)
Çokluk	1. Şahıs	
	2. Şahıs	
	3. Şahıs	-lar, -ler kılalar (3a-6)

Çizelge 2.2. İyelik kökenli şahıs ekleri

Kişi		Eki	Metindeki örnek kullanım
Teklik	1. Şahıs	-m	eyledüm (1b-11)
	2. Şahıs		
	3. Şahıs	-	etdiyse (14b-5), öldürse (46a-1)
Çokluk	1. Şahıs		
	2. Şahıs		
	3. Şahıs	-lar, -ler	ursalar (39b-4)

Çizelge 2.3. Emir kipi şahıs ekleri

Kişi		Eki	Metindeki örnek kullanım
Teklik	1. Şahıs		
	2. Şahıs		
	3. Şahıs	-sun, sün, -sin	eylesün (20b-5)
Çokluk	1. Şahıs		
	2. Şahıs		
	3. Şahıs		

2.3.7.3. Fiil çekimi

Türkçede kip eki ve şahıs ekini alan fiiller, cümlede yüklemi oluştururlar. Kip ekleri; fiillere zaman, şart, emir, gereklilik veya istek gibi görevler yükler. Şahıs ekleri de fiili yapan kişi ya da kişilerden oluşmaktadır. *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem* bir rüya tabiri metni olduğundan anlatımı teklik 3. Şahıs ağzından olmaktadır. Bu nedenle metinde çekimli fiillerin örnekleri kısıtlıdır. Fiil çekiminin inceleme kısmında eserde tespit edilen tüm basit çekimli fiiller ve birleşik çekimli fiiller ayrı başlıklar ile incelenmeye çalışılmıştır.

2.3.7.3.1. Basit çekimli fiil

Üzerinde tek bir kip eki bulunan basit çekimli fiiller, *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem*'de haber ve dilek kipleri başlıkları altında incelenmiştir. Eserde tespit edilen örnekler şöyle sıralanmıştır.

2.3.7.3.1.1. Haber kipleri

2.3.7.3.1.1.1. Görülen geçmiş zaman

Görülen geçmiş zaman, fiilin gerçekleştiği zamanı anlatılandan önce gerçekleştiğini bildirir. Eserde bu ekin sadece teklik 1. şahısta ve teklik 3.şahısta örnekleri tespit edilmiştir. Eserde görülen geçmiş zaman örnekleri şunlardır:

Teklik 1. şahıs: eyledüm (1b-11), itdüm (2a-1)

Teklik 3. şahıs: etdiyse (14b-5)

2.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen geçmiş zaman

Öğrenilen geçmiş zaman, duyulan eylemin görülmediğini ifade eder. Bu ek eserde sadece teklik 3. şahıs örneğinde tespit edilmiştir. Diğer şahıslara ait örneklerle rastlanmamıştır.

Teklik 3. şahıs: dönmiş (18a-1), yolunmuş (22b-13), götürmüş (37b-10)

2.3.7.3.1.1.3. Geniş zaman

Türkiye Türkçesinde *-r*, *-Ar*, *-Ir* ve *-Ur* geniş zaman ekleri olarak kullanılmaktadır. Bu ekin eserde sadece teklik 3. şahısta örneği tespit edilmiştir. Diğer şahıslara ait örneklerle rastlanmamıştır.

Rastlanan geniş zaman örnekleri şunlardır:

Teklik 3. şahıs: alur (2b-7), kıllur (6a-10), götürür (8a-3), ağırr (25b-7)

2.3.7.3.1.2. Dilek (tasarlama) kipleri

2.3.7.3.1.2.1. İstek kipi

Eserde istek kipine teklik 3. şahıs ve çokluk 3. şahısta görülmüştür. Diğer şahıslara ait örneklerle rastlanmamıştır.

Teklik 3. şahıs: uğraya (3b-2), bula (15b-12), yüriye (24a-2), yeye (33b-10)

Çokluk 3. şahıs: kılalar (3a-6), düşeler (30a-7), ideler (43b-7)

2.3.7.3.1.2.2. Emir kipi

Eserde emir kipi sadece teklik 3. şahısta görülmüştür. Diğer şahıslara ait örneklerle rastlanmamıştır.

Teklik 3. şahıs: eylesün (20b-5)

2.3.7.3.1.2.3. Şart kipi

Eski Türkçede şart eki -sar, -ser şeklindedir. Eski Türkçenin sonlarına doğru ekin r'si düşmüş ve ek -sa, -se şekline geçmiştir. Şart kipinin bazen istek, dilek fonksiyonunda kullanıldığı da görülmektedir. (Tuğluk, 2018, s. 205). Eserde şart kipi teklik 3. şahıs ve çokluk 3. şahısta görülmüştür. Diğer şahıslara ait örneklerle rastlanmamıştır.

Teklik 3. şahıs: cıkşsa (9b-8), kalkşsa (12b-2), götürse (44a-8), öldürse (46a-1)

Çokluk 3. şahıs: ursalar (39b-4), virseler (2b-8), itseler (27a-2)

2.3.7.3.2. Birleşik çekimli fiil

2.3.7.3.2.1. Şart birleşik çekimi

Geniş zamanın şartı

iderse (11b-2), olursa (16a-2), keserse (24a-8), söylemezse (25a-8), işlerse (26a-13), akmazsa (40b-8), dilerse (44b-4)

Görülen geçmiş zamanın şartı

etdiyse (21a-5)

2.3.7.4. Ek-fiil

Ek fiil Eski Türkçede er- "olmak" yardımcı fiilinin er-> ir -i- biçiminde ekleşmesinden oluşan, isim soylu kelimelerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ve birleşik fiil çekimlerinde de görev alan fiildir (Vural ve Böler, 2014, s. 231).

2.3.7.4.1. Ek-fiilin geniş zamanı

vardur (3a-6), *ıayğudur* (8b-13), *atadur* (25b-2), *anadur* (25b-4), *ıutdur* (28a-7), *ululuıdur* (29a-5), *ağacıdur* (31b-1), *baylııdur* (36b-2)

2.3.7.4.2. Ek-fiilin şartı

degilse (6a-11), *beg ise* (7b-11), *ıurı ise* (9b-4), *bulanuı ise* (9b-5), *er ise* (14b-6), *var ise* (17a-3)

2.3.7.5. İsimden fiil yapma ekleri

+**A**: *uıraya* (3b-2), *dilese* (18a-6), *oynatsa* (25b-10)

+**IA**: *gizleye* (32b-8), *baııana* (9b-11), *buıazlasa* (43a-2), *iılemiıdür* (5b-1)

+**(e)I**: *eksile* (40a-5)

2.3.7.6. Fiilden fiil yapma ekleri

-**Ar**: *cııarsa* (25b-9), *ıoparsa* (26a-3)

-**dUr**: *yandurur* (13a-6), *aldurup* (30b-2), *öldürmek* (40b-3), *üleıdürse* (43a-8)

-**Il**: *yııılur* (12a-4), *kesilmiı* (26b-7), *ayrıla* (28a-8)

-**Un**, -**n**: *bulunsa* (13a-12), *görünmez* (4b-13), *olunup* (6a-1), *yunsa* (16a-8)

-**Iı**, -**Uı**: *iriıe* (2b-10), *dutuıur* (10a-13), *ıekiıe* (42b-11)

2.3.7.7. Birleşik fiiller

Birleşik fiiller çeşitli yollarla yapılabilmektedir. "Bir isimle veya kelime grubu ile bir yardımcı fiilin ya da bir fiille yardımcı bir fiilin birleşmesiyle oluşurlar. Tek bir fiil gibi anlam verir, çekimlenir, yüklem veya fiilimsi olabilirler." (Özçelik ve Erten, 2005, s. 136). Türkçede kullanımı en yaygın olan yardımcı fiiller: et-, eyle- ve ol-'dur.

bul-: zafer bul- (3a-4), ni'omet bul- (8a-9), mertebe bul- (11b-5), ululuk bul- (13b-8), rahmet bul- (18b-11), şeref bul- (19a-13), şifâ bul- (21a-7), māl bul- (22a-12), kuvvet bul- (24a-7), nesne bul- (25a-2), ni'omet bul- (25b-8), mertebe bul- (28a-1), kasâvet bul- (31a-11), murâdın bul- (32a-6)

kııl-: tövbe kııl- (2a-10), secde kııl- (6b-4), du'â kııl- (16b-4), namâz kııl- (16b-13), istiğfâr kııl- (18b-5), yâvı kııl- (29a-3), gâ'it kııl- (30b-11), cimâ'it kııl- (37b-8/9), tedbîr kııl- (48b-12)

eyle-: tövbe eyle- (1b-9), şadağa eyle- (1b-10), 'acele eyle- (4a-5), hükm eyle- (5b-12), tahsîl eyle- (10b-7), hayır eyle- (13b-3), cem' eyle- (14a-13), gusul eyle- (16b-2), haber eyle- (18b-9), imâmet eyle- (20b-7), 'ilâc eyle- (24b-3), zinâ eyle- (26a-9), hâdeş eyle- (31a-3), kahr eyle- (45b-9)

it-: teyemmüm it- (16b-8), sünnet it- (27a-2), hacâmat it- (30b-3), cimâ'it it- (37b-12)

et-: niyyet et- (21a-5), ümîd et- (40b-2)

ol-: issi ol- (7a-2), ni'omet ol- (8a-5), emîn ol- (10b-2), kâdir ol- (13b-2), hoş ol- (16b-1), revâ ol- (17a-3), hoşnûd ol- (20b-11), şâz ol- (22b-10), telef ol- (23b-4), sayru ol- (25b-6), işkâre ol- (28a-6), za'îf ol- (29a-1), māl-dâr ol- (31a-1), cem' ol- (33a-2), giriftâr ol- (35b-8), fevt ol- (36a-6)

3. ÇEVİRİ YAZILI METİN

[Fihrist]¹

1. Tañrı ve melâôikeler ve peygâmblerler ve Óarşı ve kürsi ve gökler ve ucmağ ve tamu ve sırât ve terâzû ve hisâb görmekdür.
2. Üc mañfûž ve güneş ve ay ve yıldız ve yağmur ve qar ve buz gökler gürlemek ve yıldırım ve bulut ve tuman.
3. Deñizler ve aqarsular ve qurucay ve havuzlar ve ırmaqlar ve gemiler ve kârizler ve hendekler ve qapular görmekdür.
4. Aydıñlıq ve žulmet ve şemÔi ve cerâğ ve od ve qandıl görmekdür.
5. Tağ ve depecik ve yüce yerler ve qum ve taş ve tobrağ ve dıvâr ve ev yapmağ ve tam görmekdür.
6. Mescid ve münâre ve münber ve muşallâ ve cerâğ yandırmağdır.
7. Bostân ve sarây ve nerdubân ve bâzâr ve dükkân ve hammâm ve degirmen ve şufa ve dehliz görmekdür.
8. Şehir ve şehirlerinñ hocalarıyla dostlaşmağ ve qalÔa ve hisâr ve köşk ve kerbic ve kiremid görmekdür.
9. Şandal ve kâfur ve gül suyu ve misk ve güllâb ve Óanber ve hoş qokular görmekdür.
10. Qokular, yağlar, zaÔfurân ve Óüd ve gül ve sünbül ve qaranfil ve cevz ve zeytün görmekdür.
11. Yesir ve yigit ve qul ve qaravaş ve oğlan ve kız ve qarı Óavret ve cirkin qarı görmekdür.
12. Ğusul ve âbdest ve teyemmüm ve rukûÔ ve sücüd ve namâz ve KaÔbe ve qarañulukda duÔâ kıлмаğ ve tesbîñ ve tehlîl ve tekbîr ve istiÔfâr ve oruç ve bañlamağ ve ğazâ ve vakfe.
13. Qâdı ve halîfe ve imâm ve Óâlim ve hatîb ve müóezzin ve rencür ve tabîb ve terâzû ve qurbân görmekdür.
14. Qalem ve qalemdân ve divid ve muşhaf ve nâme ve menşüre ve mürekkeb görmekdür.
15. Âdem ve âdemlerin başın ve endâmin, balğam ve hilâl görmekdür.
16. Qapu ve kilid ve kürsi ve tahta ve şandûğ ve şadırvân ve döşek ve kese ve beşik ve mañmil ve çardâğ ve nür görmekdür.

¹ Bu başlık metinde yer almamaktadır.

17. Cölmek ve tennür ve ocağ ve tütün ve kömür ve canağ ve tabağ görmekdür.
18. Yir debrenmekdür.
19. Kān aldurmak ve ĥacā mat ve kitāb ve yazı yazmakdur.
20. Yol ve gāōit, ĥadeş, acı çekmek ve źekerinden yılan cıkmak ve necis üstüne oturmakdur.
21. Ağaçlar ve yemişler görmekdür.
22. Şoğan, sarmısak, peynir, tuz ve şaman ve şamanlık ve ağız ve ot içmek ve kıfaŌ ve süd görmekdür.
23. Etmek, tatlılar, kand ve şeker ve tuzluk görmekdür.
24. Güriş şarāblar görmek ve esermekdür.
25. Cevher ve incü ve yākūt ve mercan ve ĥalĥāl ve bilezik ve dirhem ve aqca ve gümüş ve altın ve mis ve cırāğ ve havān ve legen ve yüzük ve zümrüd görmekdür.
26. Kürk ve geysi ve Ōimāme ve üsküf ve tāt ve cübbe ve şalvār ve mibzer ve edik ve corāb ve başmak ve taylāsan ve yağmurluk ve bez ve penye bez.
27. İb yandugına ve iblik ve maluc görmekdür.
28. Silāĥ ve kalkan ve kılıc ve ok, ĥancer ve bucağ ve ustura ve bilegi ve kūs ve tabul ve siller ve cenk ve bağlamak, talāqa.
29. Öpmek ve kocmak ve cimāŌ kılmakdur.
30. Ebrişim yünü penye yünü görmekdür.
31. ŌAśā görmekdür.
32. Zindān kafes güristan ve ulular ve sin kazmak, ölmek ve evinde cenāze görmekdür.
33. Depelemek ve öldürmek ve ağac kancıyla urmakdur.
34. Dūdük ve def ve kānun ve ceng ve cegāne ve kópuz ve nerd ve satrancdur.
35. Bunda dāne dökmek ve un, tahıl, cuvāl almak ve satmak ve satun almakdur.
36. Havāda ucmak ve kónmak ve havāda sarāy yapmak görmekdür.
37. Yırtıcı ĥayvānlar ve cānāvārlar görmekdür.
38. Elini cögen ile yumak ve ĥilāl görmekdür.
39. At ve katır ve eşek ve deve görmekdür.
41. Koyun ve koclara ve kuzu ve oğlak kaşşab ve keci ve cānāvārlar etin ve yüregin.
42. Tağlardağı eti yenür cānāvārları görmekdür.
40. Şıgır buzağuşın görmekdür.
43. Bil ve kañlı görmekdür.
44. Kuşlar görmekdür.
45. Toñuz ve sıcan ve keler ve yılan ve porsuk ve ejdeha ve örümcek ve Ōaķreb.

46. Metinde yazılmamıştır.
47. Aru ve cekürge ve qarınca ve qalan ufaq cānāvārlar görmekdür.
48. Balıq ve qurbağa ve yengec ve şu cānāvārları görmekdür.
49. Dev ve şultān ve perî ve deccāl ve put hacc görmekdür.
50. Qur'ān oqumaqdur.
51. Şanóat ehlin görmekdür.
52. Metinde yazılmamıştır.
53. Son nāme budur, gáflet olunmaya.

Hāzā Kitāb-ı TāʾÖbirnāme-i İbn-i Sîrîn Allahu AʾÖlem

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'rraḥîm

[1b] (1) El-ḥamdü lillāhi rabbi'l-ʾÖālemîn vel-ʾÖākıbetü (2) lil-müttaḳîn velā ʾÖudvāne illā ʾÖale'z-żālimîn (3) veşşalātü vesselāmü ʾÖalā ḥayri ḥalkıhi (4) Muḥammedîn va alıhi ve şāḥbihi ecmaʾÖîn ve bʾÖadehu (5) her mükellefe lāyık olan oldur ki (6) gördüğü rüöyāʾı taʾÖbîr kâdir ola. (7) Eger ḥayır ise şükürler eyleye tā ki Ḥaḳ TeʾÖālā' (8) nuñ niʾÖmetlerinüñ izdiyādına sebep ola (9) ve eger şer ise tövbe eyleye yāḥūd (10) şadaḳa eyleye anı defʾÖe saʾÖy eyleye. Bināʾöen (11) ʾÖaleyhi bû muhtaşar kitābı telif eyledüm ki [2a](1) ve elli üç bâb ile müretteb itdüm icmālen. (2) Beyān eyledüm tā ki bulması āsān ola. (3) **Bābu Evvel:** Tañrı ve melāʾöikeler ve beygāmbler (4) ve ʾÖarşı ve kürşü ve gökler ve ucmaḳ ve tamu (5) ve şırāt ve terāzû ve ḥisāb görmekdür. Eger (6) düşünde Tañrı TeʾÖālāyʾÖ görse cümle (7) mekirden emîn ola ve faḳırdan ve (8) ğuśşadan dünyā ve āhiretde selāmet bula. (9) Kāfir görse müʾömin ola fāsiḳ görse (10) tövbe kıla. Eger düşünde melek görse (11) eline ḥelāl māl gire ve oğlu kıızı çok ola. (12) Cebrāʾöîl ʾÖaleyhisselām'ı görse murādına (13) ire ve ʾÖālim ola. Mıḳāʾöîl'i görse mālîdār ola [2b](1) ve ol yıl yağmur çok ola. İsrāfil'i görse (2) ʾÖömri uzun ola. Eger sûrı ağzında (3) görse pâdişāḥ-ı ʾÖālem ʾÖādîl ola ve (4) ʾÖālem raḥat bula. ʾÖAzrāʾöîl'i görse acuç (5) yüzli ola ve ölümi imān ile ola ve (6) melûl görse ölümi düşvār ola. ʾÖAzrā (7) ʾöîl'i cānın alur görse ʾÖömri uzun ola. (8) ferîştahlar kendüye selām virseler iki cihānda (9) ʾÖazîz ola. Eger ferîştahlar gökden yir (10) iner görse kāfirlere helāk irişe. Eger (11) düşünde Rıdvān görse cümle āfetden (12) emîn ola ve raḥmet, beşāret velîm ola. (13) Eger düşünde Ḥāzret-i Beygāmbler ʾÖaleyhisselām'ı [3a] (1) görse iki cihānda ʾÖazîz ola. Vilā (2) yetiñ ḳavmi şālîḥ ve müttakı ola. Kāfir ise Müslimān (3) ola, fāsiḳ ise şālîḥ ola. Gören pâdişāḥ ise (4) devleti arta, her düşmānı üzerine zafer bula. (5) Lākin melûl görse ol vilāyetiñ ḳavminde (6) ḍelālet vardır, tövbe kılalar. Eger düşünde (7) Ādem Beygāmbler'i görse ululıġa irişe. (8) Hābil'i görse zāhid ve muttakı ola ve (9) sözleri maḳbûl ola. Eger düşünde İbrāhim (10) Beygāmbleri görse Tañrı TeʾÖālā andan (11) ḥoşnûd ola, niʾÖmet ve raḥmet üzerine (12) açıla. İsmāʾöîl Beygāmbler'i görse Tañrı (13) emrine mutıʾÖ ola ve yavuz işlerden [3b] (1) beri ola. İşḥaḳ Beygāmbler'i görse (2) ḳorḳuya düşe, bir belāya uğraya, (3) ʾÖākıbet girü ḳurtıla. Eger Hûd Beygāmbler'i (4) görse düşmān anıñ üzerine musallat (5) olup ʾÖākıbet yene, ġālib ola. Eger (6) Şālîḥ Beygāmbler'i görse düşman ḳatına (7) uğraya, ʾÖākıbet girü ḳurtıla, düşmānına (8) zafer bula. Eger YaʾÖḳûb Beygāmbler'i görse (9) Ḥaḳ TeʾÖālā kendüye çok oġlan (10) lar vire.

Bir şeyó icün qasāvet üzere olup (11) Óākıbet yene, şāz ola. Eger Yūsuf Beygāmbere'i (12) görse buhtāna uğrayup Óākıbet-i hāq (13) žāhir olup Óizzet bula. Eger Yaḥyā Beygāmbere'i **[4a]** (1) görse tāÓat ve Óibādet ehli olup (2) āfetlerden emīn ola. Eger Zekerıyyā Beygāmbere'i (3) görse oğlu toğa, Óömri uzun ola, (4) duÓası müstecāb ola. Eger Yūnus Beygāmbere'i (5) görse bir ḥusūsda Óacele eyleyüp ol (6) sebeble zindāna ve tarlığa düşüp Allah (7) encāmında ḥalās bula. Eger Eyüb Beygāmbere'i (8) renclü olup Óayāli telef-i Óākıbet girü (9) hoş ḥāl ola. Eger Davūd Beygāmbere'i (10) görse kuvvet ve delālet bula. Eger Süleymān (11) Beygāmbere'i görse eger yolında pādīşāh ola, (12) degil ise ululığa vāsıl olup tahtı (13) ḥükümetinde çok kimesne ola. Eger Mūsā **[4b]** (1) Beygāmbere'i görse düşman peydā eyleyüp (2) düşmānı üzerine mużaffer ola. Eger Óİsā (3) Beygāmbere'i görse şāz olup her ḥusūmında (4) ḥiśsedār olup oğlu ola. Eger düşinde (5) Óarşı görse saltanata vāsıl olup (6) murādına irişe. Eger kürşü görse (7) şeref ve Óizzet bula, kürşü üzerinde (8) otursa dü cihānda Óazız ola, (9) murādına ire. Eger kürşiden inse (10) mansıbdan düşe. Eger göklerin kapu (11) sını acılmış görse māl-dār ola, (12) kimseye muhtāc olmaya. Eger düşinde (13) göge çıkup görünmez olsa eceli yakın **[5a]** (1) ola. Eger düşinde kendüzin cennetde (2) görse cümle murādına irüp kayğudan (3) emīn ola. Eger cennet meyvelerinden yese (4) eline māl-ı mırās gire. Eger cennet ḥürīlerinden, (5) vildānlarından ve ğilmānlarından görse (6) mertebē-i Óāzim bula. Eger cennet şarāblarından (7) icse māl-dār ola. Eger cennetten taşra (8) çıkısa māl ve niÓmeti telef ola. Eger düşinde (9) cehennemı görse Tañrı'dan aña ḥışım irişe (10) ve ol vilāyet pādīşāhı žālim ola. Eger cehennemden (11) taşra çıkısa kayğudan kırtıla. Eger (12) cehennem taÓāmından yese ḥarām māl eline (13) gire. Kendüni cehennemde görse **[5b]** (1) günāh işlemişdür, tevbe eyleye. Eger boynında (2) zencir görse bir günāh işleye. Eger düşinde (3) sırāt görse düşvārılığa uğraya. (4) Eger kendüzin sırāt üzerinde (5) görse tarıq-i müstakıme hidāyet oluna. (6) Eger sırātdan gicer görse āfetden (7) emīn ola. Eger sırātden tamuya dü (8) şe yoḥsul ola. Eger düşinde terāzū görse (9) kim berāber tārtilur ol şehrūñ kalfāsı (10) Óādil ola, ehli beled Óadālet sebebiyle (11) āsūde ḥāl ola. Eger terāzūnuñ bir yanın (12) eksik görse kādī hilāf-i ḥükm eyleyüp (13) ol ecilden ḥalk ğusśadār ola. Eger **[6a]** (1) düşinde muḥāsebe olunup insān vech (2) üzere muḥāsebeden kırtıla, hoş ve rāḥat (3) ola. Muḥāsebesinde zāḥmet görse miḥnete (4) uğraya. Eger düşinde kıyāmeti görse (5) āfetden emīn ola. **Bābu Šāñi:** (6) Üc maḥfūz ve güneş ve ay ve yıldız (7) ve yağmur ve qar ve buz gökler ğürlemek ve yıldırım (8) ve bulut ve tuman görmekdür. Eger güneşi (9) görse devlet ve Óizzet bula. Eger düşinde (10) güneş kendüye secde kıılır görse lāyık (11) pādīşāh ola degilse Óizzet bula. Eger dü

(12) şinde güneşi dutulmuş kara görse pâdişâh-ı (13) âfet irişe. Eger güneşi gâyet ıssı **[6b]** (1) görse ol yıl halk rencür ola yâhûd (2) pâdişahdan nâsa žulûm ire. Eger düşinde (3) ay görse kendü yanında ya kendüye (4) secde kıılır, ya sarâyına ya evine inse (5) ululığa irişe ve vilâyet bu ve mâlidâr (6) ola ve gönli murâdına irişe bahtulu ola. (7) Eger kameri nûr görse pâdişâh Óadil (8) olup hâlâóık hoş-hâl ola. Güneş (9) kendüye tokunur görse pâdişâh ola, (10) kendü elinde görse ol kader-i rûşen (11) ola. Eger güneşi gökde görse kendüye (12) nûrı tokunşa pâdişâhuñ heybeti gide. (13) Eger evinde güneş nûrın görse Óavretü **[7a]** (1) yogı-sa Óavret ala, Óavreti varı-sa (2) niÓmeti issi ola. Eger ay nûrı evinde tokunur (3) görse ya kendü öninde görse yüce (4) himmetlü ola. Eger ay azacığ görse ya kara (5) gür bir bahıl-zışt Óavret ala. Eger ayı-la (6) güneşi birbiri-le uğraşu görse iki (7) pâdişâh birbiri-le uğraşa. Eger yıldız (8) görse ya elinde ya kıtında ya etegine düşe, (9) ululuk bula ve sözleri maķûl ola. Eger (10) düşinde zuhal görse Óadil ve insâf (11) issi ola, beg görse begligi arta. (12) Óâlim görse kâdı ola, sipâhî görse (13) vezir ola, raÓiyyet görse bay ola. Eger **[7b]** (1) merih görse hûb Óavret ala. Eger Óutârid (2) görse yazıcı ola. Eger gök burclarını (3) görse nücüm Óilmin ögrene. Eger hameli görse (4) mâl-ı ğaniyet eline gire, şevri görse dahı (5) böyledür. Eger cevz görse sarây yapa. Eger (6) sertân görse şâhib arz ola. Eger esed (7) görse sultân ola. Eger sünbül görse mâl- (8) dâr ola. Mızân görse hükmi issi ola. (9) Eger Óakreb görse düşmânlı ola. Eger kıavs (10) görse sipâh ola. Eger cedî görse vezir (11) ola, beg ise begligi arta. Eger hût görse (12) kaht ve hastalık ola, fitne žuhûr eyleye. (13) Eger yilsüz yağmur yağar görse ya yeli-le yağar **[8a]** (1) görse belâ ve fitne ve sultân cevri (2) çok ola. Eger kendüyi rüzigar yukaru (3) götürür görse ululığa ve murâdına irişe. (4) Eger yili azķun azķun esür görse râhat (5) bula ve şâhib niÓmet ola. Eger yeli tobraķ ve toz (6) ile kıatı eser görse ol vilâyete âfet iri (7) şe, hasta çok ola ammâ nesim yeli şifâ ve râ (8) hatdur. Eger sabâ görse feth ve nusiretdür. Eger şimâli (9) yelin görse râhat ve niÓmet bula. eger cünûn (10) yelin görse azķun eser guşsalardan (11) kırtıla, kendüden bir hayır iş sâdır ola. (12) Eger düşinde kıar yağar görse helâli niÓmet (13) bula eger tolu ile kıarışık yağar görse **[8b]** (1) ol dahı öyledür, her biri mırâşa dahı işâ (2) retdür. Eger düşinde buz görse bay gün (3) lerinde niÓmetdür ve yemek dahı böyledür, (4) kış günlerinde kış artmakdur ve zahmet ve (5) meşakķatdır. Eger düşinde gök gürllese (6) ol vilâyete üç dürlü nesne gele: belâ u (7) saksahan ve tãÓûn. Eger düşinde bir (8) kimesneniñ üzerine bulut binse hükmi (9) issi olup behri-mend ola. bulut para (10) lasa ya eli-le tutsa hikmet ögrene. (11) Eger tuman görse belâlardan emin (12) ola ve ucuzlık ola. Kıara tuman (13) ve kıara bulut guşsa ve

ķayġudur. **Bābu Šālīše: [9a]** (1) Deñizler ve aķarsular ve ķurucayı ve ĥavuzlar (2) ve ırmaķlar ve gemiler ve ķarizler ve hendekler ve (3) ķapular g rmekdir. Eger düşinde deñiz g r (4) se ya deñizden řu icse sultān (5) lıķ bula, cümle iři rāst gele. Ulular (6) icinde devlet ve  izzet bula. Deñiz şuyı (7) icse ya deñizde řey  balsa bir ķul řā (8) ĥibi ola. Eger aķars  görse r zigāri (9) hoř ola. Aķarsudan icse řu r şen (10) ise maķs dına ire. Eger kendüzin řu (11) icinde g rse ķayġudan ķurtıla. Aķar (12) şudan alsa māl řāĥibi ola. Arķdan (13) řu alsa bir yerde māl eline gire. Eger **[9b]** (1) bardaķdan t rı řu icse   mri uzun (2) ola. Eger zemz ķuyusundan řu icse  azāb (3) dan em n ola. Eger řuya ġarķ olur g r (4) se řu t rı ise ni met icinde ġarķ ola, (5) bulanuķ ise ĥarām māl řāĥibi ola. Eger (6) ķurucay g rse ĥacca vara. Ĥav z g rse (7)  ālim ola. Eger ĥav zdan řu icse māl-dār (8) ve d ndār ola. Eger şudan kenāra cıķsa ġ ssadan (9) ķurtıla. Eger kendüsini ķarada gemide g rse (10) yāĥ d gemide velākin t rur r zigāri yok (11) g rse ġ ssada ķala, cümle iři baġlana. Eger (12) gemiden taşra cıķsa ġ ssadan ķurtul. Ma z l (13) ise mansıb ola, faķir ise ġan  ola, oġlı **[10a]** (1) toġa. Eger dolābdan řu icse māl eline gire. (2) Eger ķuyu görse  ālim ve ġan  ola. Eger kendüyi (3) ķuyuya düşer görse düřmān mekrine uġraya. (4) Eger şudan řu cek p icse bir uludan menfa at (5) göre ve eline rızķ gire, anı la yunsa ġ ssadan (6) ķurtıla. Eger getürse māl ĥatır řāĥibi ola. (7) **Bābu Rābi :** Aydınlıķ ve şulmet ve şem i ve cıraġ ve (8) od ve ķand l g rmekdir. Eger düşinde aydınlıķ (9) görse d ni arta, muġlaķ iři feth  ola. Eger (10) ķara ulıķ görse azġunlıķdan ĥāzer eyleye. (11) Eger ķara ulıķdan taşra cıķsa ġ ssadan (12) ķurtıla ve ġan  ola. Eger od görse yanmış (13) ve dutuşur ġ ssadan ķurtula ve bir uludan **[10b]** (1) eylik göre. Eger caķmaķ od gibi cıķar görse (2) ķorķduġı nesneden em n ola, baġlu iři (3) yüriye. Eger kendüyi āteř yer görse māl-ı yet m (4) sebeb. Eger āteřde řey  bişer görse hoř haber (5) ler eşide. Eger kendüyi āteřli yerde görse ġ ssaya (6) uġraya. Eger āteři d t nsiz görse  ilim (7) taĥsil eyleye ve hediye bula. Eger evine od d  (8) řer görse muşibete uġraya ya ĥarām nafaķa (9) idine. Eger bir yerden od cıķup ġayrı yere (10) toķunur görse eline gizl  māl gire. Eger kendüyi (11) āteř ile taġlar görse mālının zekātın (12) vermemiş ola. Eger kendüyi od icinde görse (13) sultāndan ġ ssaya irişe. Eger elinde **[11a]** (1) řem  ve cıraġ g rer ise ĥ b  avret (2) ala.  Avret ise ĥ b ere vara, evlā (3) dı toġa. Ģar b ise vatanına vara, naġāh (4) faķir ise ġan  ola, beg ise devleti (5) arta, vilāyeti ma m r ola. Eger şehirde (6) ya evinde ķand l yanar görse ol (7) şehr n pād řāhı  ādil ola, ĥākimleri (8)  adālet üzere olup ĥalka ās de (9) ĥāl ola. **Bābu Hāmis:** Taġ ve depecik ve (10) yüce yerler ve ķum ve tař ve tobraķ (11) ve d vār ve ev yapmak ve tam g rmekdir. (12) Eger kendüyi düşinde taġ üzerinde (13)

görse murādına ire mertebe bula ve māl- **[11b]** (1) dār ola. Eger tağdan iner görse ne (2) işe mübāşiret iderse rast gele. (3) Eger depecük göre māl ve niŖmet ve kuvvet (4) bula. Eger kendüyi yüksek yerde görse (5) muŖammer olup mertebe bula. Eger kendüsini tüz (6) yerde görse yāhūd yolın az dıse kıatı kayğuya (7) irişe. Eger ıssuz yerden gecse belālardan (8) ve kıtlıktan kırtılıp rāhat bula. Eger dü (9) şinde kendüyi yir yutmuş görse eger parsa (10) illetligine uğraya, parsa degilse guşşalara (11) uğraya. Eger yir icinde görünmez olsa e(12) celi yakın gelmiş ola. Eger yerlerde ot bitmiş (13) ve şular aķar görse dīni arta. Eger kum görse **[12a]** (1) zahmet ile māl bula. Eger taş tobraķ (2) görse māl-ı helāl bula, eger yese māl-dār (3) ola. Eger dīvār ya Ŗimāret görse ya yapa (4) ululuğa irişe. Dīvārı yıķılır görse (5) şāhib-i harāb ola. Eger yer üstünde ev yapsa (6) dirligi hoş ola. Evini sırcalanmış görse (7) eceli yakın gelmiş ola. Eger kesik ev görse (8) çok māl bula. Eger bir ev görüp ve icine (9) girüp ne evdür bilmeyüp girü çıksa eyi (10) dür, sefere gide. Eger düşinde evini yapılmış (11) görse işleri yürüye, niŖmet ve devlet (12) bula. Demürden ev yapmak daķı böyledür. (13) eger evi yıķılır görse muşibete uğraya. **[12b]** (1) Eger yüksek tam üzerinde görse ulu mertebe (2) bula. Eger düşinde bir tamdan bir tama kıalksa (3) manşıbdan bir manşıba irişe. **Bābū Sādīs:** (4) Mescid ve münāre ve münber ve muşallā ve cerāğ yandurmaķdır. (5) Eger düşinde cumŖa ya mahalle mescidin görse (6) ol kişı niŖmet ve eyilige irişe, dīni arta. (7) Eger mescid yapsa ol şehrūn ulularının (8) hāli hoş ola. Eger kendüyi mescid icinde ve (9) arkasın mīhrābda görse niŖmeti ve mālı arta (10) ve cümle āfetden sālīm ola. Eger kıavmiyle mescide (11) girür görse hūb Ŗavret ala. Eger düşinde (12) münāreye ve menbere çıksa ya Ŗimāret eylese u(13) lu mertebe bula Ehlī ise degil ise yaramaz söz **[13a]** (1) söyleye, kendüye ziyān ire. Pādīşah tevā (2) biŖnden ise devlet bula. Eger kıādir olduķı (3) dersi okuta, yalan söylemiş ola. Eger münāre (4) yere yıķılır görse ol kıavmuñ ahvāli perişān (5) ola. Eger muşallī görse hācca vara. Eger mescidde (6) cerāğ yandurur görse oķlı toķa. **Bābū SabiŖ:** (7) Bostān ve sarāy ve nerdubān ve bāzār ve dükkān (8) ve hāmmām ve degirmen ve şufa ve dehliz görmekdür. (9) Eger düşinde bostān görse Ŗavret ala, (10) oķlı doķa, hoş dirlik ve belālardan emīn (11) ve gözleri nūrlu ola. Eger sarāy görse (12) ya icinde bulunsa rūzigārı hoş ola, her (13) ümīdine erişe. Eger KaŖbe kendünün sarāyı **[13b]** (1) olmuş görse baķlı işi yürüye, sultān (2) āşnā ola. Eger düşinde nerdubān görse māl (3) lu kişı ola ve hayır eyleye. eger dükkān görse ya (4) dükkānda otursa çok niŖmete irişe. Eger (5) ıssı hāmmāmda görse kayğuya uğraya, şuyı (6) muŖtedil ise baķlı işi açıla. Hāmmāmdan (7) taşıra çıksa guşşadan kırtıla. Eger degirmen (8) görse eylik ve ululık bula. Eger un öķüdüp (9) evine götürse

bir ulu kişiden hēlāl loqmā (10) eline gire. Eger degirmen taşın sınık görse (11) degirmen šāhībi öle. Eger şufa görse yüce (12) sarāy issi ola. Eger dolāb görse hazine (13) dār ola. Eger dolābı sınık görse hazine **[14a]** (1) dār fevti ola. **Bābū Šāminu:** Şehir ve şehirleriñ (2) hocalarıyla dostlaşmak ve kalŌa ve hīsār ve (3) köşk ve kerbic ve kiremid görmekdür. Eger şehir (4) görse dīni tamām ola, dirligi hoş ola. (5) Kendüyi icinde görse yine böyledür. Eger şehriñ (6) hocalarıyla dostlaşur görse çok (7) māl bula, kalŌa ve hīsār dañı böyledür. (8) Eger kendüyi kalŌada ya hīsārda görse (9) düşmāndan emīn ola. Eger köşk görse (10) vilāyet bula ve emir ve nāhi šāhībi ola, düşmāndan (11) emīn ola. Eger kalŌa ya hīsār Ōimāret (12) eylese maqşūdına vāsıl ola. Eger kerbic ya (13) konak görse māl cemŌ eyleye. Eger kiremid görse **[14b]** (1) bir huşūsa uğrayup mahzūn ola. **Bābū TasiŌ:** (2) Šandal ve kāfur ve gül suyu ve misk ve gülāb (3) ve Ōanber ve hoş koqular görmekdür. Eger şandal, (4) kāfuri ve gül suyu ve Ōanber ve hoş koqular gör (5) se eyu haberler eşide. Eger düşinde misk (6) görse ya şatun alsa er ise Ōavret ala (7) Ōavret ise ere vara, murādına ire ve şāz ola. (8) **Bābū Ōaşir:** Koqular, yağlar, zaŌfurān ve Ōūd (9) ve gül ve sünbül ve қaranfil ve cevz ve zeytūn görmekdür. (10) Eger hoş koqular, yağlar görse ya düşinde aña (11) hoş duŌālar ve šenālar kılalar. Eger düşinde za (12) Ōfiran görse hasta ola, taŌāmda görse (13) şāz ola. Eger düşinde gül bulsa ya birse **[15a]** (1) vaqtinde ise murādı hāsıl ola, hoş haberler (2) eşidüp sevine; vaqti degil ise biraz şayru (3) ola yine tez ifākat bula. Eger aq gül görse (4) māl eline gire. Eger bahār günlerinde gül görse (5) altun bula. Eger sārū gül görse şayru ola (6) girü eyü ola. Eger sünbül ve қaranfil ve cevz ve zeytūn (7) bunlarıñ her biri niŌmetdür. **On Birinci Bāb:** Yesir (8) ve yigit ve қul ve қaravaş ve oğlan ve kız ve қarı (9) Ōavret ve cirkin қarı görmekdür. Eger қoca (10) görse yāhūd evine girüp selām virse (11) ya ardınca yürüse niŌmet ve devlet bula. (12) Eger yigit қoca olmış görse zaŌif ola. Eger қul (13) görse ya şatun alsa ya bulsa hayra **[15b]** (1) ve bereket irişe, düşmāna zafer bula. (2) Hüb қaravaş görse beşāret ve şāz (3) lıga irişe, cirkin ve varlık görse guşsalu (4) ve қaygulu ola. Eger süt emer oğlan görse (5) beşāret gele. Eger kendü қıtında cirkin oğlan (6) görse guşsadan қurtula. Eger gökcek yüz (7) lü oğlan görse ferişahdür, beşāret (8) gele. Eger қarı Ōavret görse dünyādur. Eger қarı (9) Ōavrete mālīk olsa veyā eline nesne vir (10) se bu dünyāya māsīl ve meşgūl ola. Eger düş (11) miş қarı görse görklü yüzli mübālīga (12) ile dünyālīk bula. Eger cirkin қarı görse dünyā (13) lıgı telef ola. Eger Müslimān Ōavret görse **[16a]** (1) güzel dirligi hoş ola ve hāceti revā ola. (2) Eger cirkin olursa dirligi tār ola. **On İkinci Bāb:** (3) Ğusul ve ābdest ve teyemmūm ve rukūŌ ve sücūd ve namāz (4) ve KaŌbe ve қараñulukda duŌā kılmak ve tesbīh ve (5)

tehlîl ve tekbîr ve istiğfâr ve oruc ve namâz ve (6) bañlamak ve ğazâ ve şavaş ve ağlamak ve kâmet getür (7) mek ve vakfe ve Hâcerü'l-esved ve zekvet ve şadağa ve (8) ta'Ôâm virmekdür. Eger düşinde şuya yunsa (9) ğuşşadan kırtula ve borclu ise borcundan (10) kırtıla, hasta ise şifâ bula. Eger düşinde ba (11) şın yusa günâhdan kırtıla. Eger elini yu (12) sa gitmiş nesnesi girü eline gire. Eger (13) kalan endâmın yunup elin yumsa **[16b]** (1) elinden sermâyesi gide. Eger hammâmda (2) ğusul eylese ğuşşadan kırtıla, hasta ise (3) şifâ bula. Eger düşinde âbdest alsa belâdan (4) emîn ola ve hâceti revâ ola. Yene kim ümîd ider (5) se ve bir haber işide eger bir nesne ile âbdest (6) alsa ki anîla âbdest cāôiz olmaya kâtı (7) kayğuya uğraya ve andan gec kırtula. Eger (8) düşinde teyemmüm itse ni'Ômetdür. Eger rukû' eyler (9) görse hâceti revâ ola dañı dîni pâk (10) ola. Eger secde eyler görse Tañrı'ya yakın (11) ola. Eger tağ başında secde eylese ululığa (12) irişe. Eger dîvâr başında secde eylese (13) horluğa irişe. Eger düşinde namâz kılmak **[17a]** (1) icün mescide girse iki cihânda Ôazîz (2) ola. Mescide dürüst namâz kılsa ne hâ (3) ceti var ise revâ ola. Muşallâda namâz kılsa (4) rızk kapısı acıla ve iki cihânda Ôazîz (5) ola eger. Maşrıkdan yana namâz kılsa dîni kem (6) ola ve dâôim zahmet göre. Kıble olmayan (7) yere namâz kılsa bir günâh işleye. Arkasın mihrâ (8) ba virup namâz kılsa yalan and ice ve bir (9) zamân işi râst gelmeyüp mütehayyir ola. (10) Eger düşinde şabâh namâzın kılar görse (11) iki cihânda Ôazîz ola. Eger öyle namâzın (12) kılar görse korkduğundan emîn (13) ola ve murâdına ire. Eger ikindü namâzın **[17b]** (1) kılsa borcundan kırtılup ğanı ola. (2) Eger ahşam namâzın kılsa Ôayâl bula, bir (3) düşmân ile dost olup şâz ola. (4) Yatsu namâzın kılsa dañı böyledür. Eger beş (5) vakit namâzı cemâ'atıla kılsa korkdu (6) ğından emîn olup murâdına vâsıl ola. (7) Eger yanın yatup namâz kılsa şayru ola. Eger bağ (8) da ya bostânda namâz kılsa borcundan (9) ve ğuşşadan kırtıla. Eger cemâ'atıla bütün (10) namâz kılsa sa'Ôâdet aña yüz duta. (11) Eger Ka'Ôbe tamında namâz kılsa yüz niyet (12) ide ve imansız gide ne'Ôuzu bi'ôllâhi. Eger (13) Ka'Ôbe'den nesne alsa pâdişâhdan **[18a]** (1) nesne bula. Yönin Ka'Ôbe'ye dönmüş görse (2) dîni dürüst ola. Tahta otursa (3) ğuşşası gide ve ber murâd ola. Eger kara (4) ñulıkda du'Ôâ kılsa kayğudan kırtıla. Eger sol ya (5) nına selâm verse işi düşvâr ola. Eger Tañrı te'Ôâlâ'dan (6) yarlığanmak dilese aña mâl ve evlâd vire, tesbîhin (7) önüne ğuşşaya uğraya. Eger lâ-ilâhe illa'llâh dese (8) şâzlık bula dañı ğuşşadan kırtıla. Eger kendüzin (9) sünnetsiz görse mâlı arta, dîni eksile. Eger sünnet (10) işler çok kan aksa günâhından kırtıla. Eger Ôavret (11) fercinden şu açar görse oğlı doğa. Kasiğında kıl (12) görse dünyâsı bağlana. Eger uyluğın kıllu görse (13) yakın hısımlarından eyilik göre. Eger incigin demür **[18b]** (1)

olmuş Óömri uzun ve mālı arta. Eger iki baldırın (2) kıllu görse düşmāna žafer bula Allāh'u ekber dese (3) yāhūd el-ḥamdü li'llāh dise düşmāna žafer bulup kuvvet (4) ve māl uzun Óömrü ve dīn dürüstlik bula. Eger (5) tekbir ve tehlil ve istiğfār kılsa ḥayır ve bereket (6) ve şāzlık bula. Eger oruc dutsa şeref ve Óizzet (7) bula. Eger oruc vaqtinde tutsa ḥelāl māl bula(8) ve murād ola ve āfetden emīn ola. Eger düşinde (9) eżān okusa ḥacca vara ya bir ulu ḥaber eyleye. (10) Eger fāsık ise töhmet ve cevri ve ḥorlık ile (11) rahmet bula. Eger münārede yāhūd yüksek yerde (12) bañlasa śālīḥ kiři ise ululuk bula fāsık (13) ise günāhları āşikāre ola. Eger kāfile icinde **[19a]** (1) bañlasa ol sarāy śanalar. Eger ulu yerde bañlasa (2) śālīḥ kişiye emri māÓrūf ola, fāsık ise bir belāya (3) uğraya. Eger ev icinde bañlasa ev śāḥibi (4) ola. Eger ādem üstünde bañlasa ol kişiye (5) kavm ḥiyānet eyleye. Eger kapu icinde bañlasa (6) uzak sefere gide, eger üzerinde bañlasa cañ kıya (7) avınırken Óaıklı gide, eceli yakın gelmiş ola. Eger (8) bāzār icinde bañlasa bāzār kavminden birisi öle. (9) Eger ğazā eylese ḥayr ve bereket ve niÓmet bula (10) dahı kendünün ve Óayālinün Óömri uzun ola (11) ve hoş-ḥāl ola. Eger ğazāya gider olsa (12) fazıl ve ululuk bula. Eger kāfir ile cenk (13) eyleyüp kılc ursa Óizzet ve şeref bula. **[19b]** (1) Eger kāfirleri yağmalar görse ḥelāl māl bula. (2) Eger kıyāmet görse ḥacca varsa pādişāḥ (3) ise Óādil ola degilse Óādil ola ḥasta (4) ise şifā bula ve ğuşşadan kırtıla. Ḥacc idüp (5) girü dönse Óömri uzun ola. Eger üzerine (6) ḥacc vācib olup ve ermes e emānete ḥiyānet (7) eyleye. Eger kendüzin ḥarām icinde görse (8) dünyāda ğuşşadan kırtıla ve niÓmet ve ulul (9) lık bula, maķśūduna ire. Eger KaÓbe evlerin (10) görse ululuk bula, niÓmeti arta. Kāfir ise (11) Müslimān ola, fāsık görse tevbe eyleye, (12) zindānda ise ḥalās bula. Eger iḥrām bağlansa (13) tevfiķ ve rāḥat bula. Eger kendüzin Śafā ile **[20a]** (1) Merve arasında görse dīndār ola, dünyālığı (2) arta, dünyādan imān ile gide. Eger elin (3) Ḥacere'l-esvede üzerine kıosa ḥaccı miyesser ola. (4) Eger Ḥacere'l-esved cöksa dīni icinde bedāÓat (5) işleye. Eger zekāt virse ḥacet revā ola, (6) kırkduğından emīn ola. Eger bir faķire taÓām (7) virse ğuşşadan kırtıla. Eger kāfire nesne vir (8) se bir işde düşmāna yardım ide. Eger śadaķa (9) virse murādına vaşıl ola. **On Ücünci Bāb:** (10) Kādı ve ḥalife ve imām ve Óālim ve ḥatīb ve müöezzīn (11) ve rencūr ve tabīb ve terāzū ve kırbān görmekdür. (12) Eger kādı görse murādına vaşıl ola hükmim issi. (13) Eger acuk yüzlü görse Tañrı andan hoşnüd **[20b]** (1) ola. Eger melül görse Tañrı'dan aña bir bela gele. (2) Eger ḥalife ya imām ya Óālim ya ḥatīb görse (3) māl ve Óizzet ve ululuk bula. Eger ḥatīb ya imām (4) olse ehli ise ululuk bula degilse (5) yaramazdur tevbe eylesün. Ḥutbe okusa ehli (6) ise śalāḥa gele degilse kıayğu bula. Eger (7) ak tonı-la yanına yatup imāmet eylese ol (8) kiři öle. Eger

imāmet eylese ululığa erişe. (9) Eger tabīb görse ulular ile oturup (10) şöhet ide. Eger kendüyi hasta görse bir (11) eyu iş işleyüp Tañrı'ya andan hoşnüd ola. Eger (12) terāzū berāber tartılı görse şehriñ (13) kâdısı Óādil ola ve pādişāhuñ hāli hoş **[21a]** (1) ola. Eger terāzūnuñ kuşeyi sınık görse (2) kâdı hükminde žulm eyleye. Eger deve ya koyun (3) kurbān eylese kullar āzād eyleye. Zindānda ise (4) halās bula borclu ise borcından halās (5) bula fakır ise bay ola hacca niyyet etdi (6) yse müyesser ola, düşmāna zafer bula, hasta (7) ise şifā bula. Eger kurbān uğurlandırsa yalan (8) söyleye. Eger sayru kurbān icün koyun bo (9) gazlar eceli gelmiş ola. eger koyun ya sığır (10) kurbān eylese bayrām icün guśadan kur (11) tıla. **On Dördünci Bāb:** Kalem ve kalem dān (12) ve divid ve muśhaf ve nāme ve menşüre ve mürekkeb (13) görmekdür. Eger kalem görse ulu ve māl- **[21b]** (1) dār ola. Kalem dān görse māl-dār ola (2) ve hūb Óavret ala. Eger divid görse oğlı (3) kıızı toğa, kul qaravaş bula. Eger muśhaf (4) görse gönli murādın bula, dīni kavī ola. (5) Eger muśhaf bulsa ya bir kimseye bağılaşa baylık (6) bula ve hikmet ögrene dañı ululuk beşāretleri (7) erişe. Nāme ve menşüre görse ululuk ve pā (8) dişāhdan beşāretdür. Eger mürekkeb görse (9) ya tonuna dökülse ziyān göre eger yazıcı (10) zahmet ile māl bula. **On Beşinci Bāb:** (11) Ādem ve ādemlerin başın ve endāmın, balgam (12) ve hilāl görmekdür. Eger çok ādem görse (13) pāk eşvāblar geyer hergün şāz ola dañı **[22a]** (1) dīni kavī ola, işi yūriye. Er ādem başı gör (2) mek tokuz vechi üzeredür. Ululuk ve vi (3) lāyet kimden kāōide görmek ve beglik (4) ve kul ve qaravaş ve altun ve gümüş ve sevinmek. (5) Eger ādem başın kesik görse on iki (6) biñ dirhem gümüş eline gire. Kendü başın büyük (7) görse ululuk bula. Eger kendü başın (8) hayvān gibi görse düşvār işe uğraya. (9) Eger başını kuş başı gibi görse uzun (10) sefere gide. Eger bişmiş baş yese ādem baş (11) larında eger bellü kişiniñ başı ise bellü (12) yerden māl bula eger degilse gāōibden (13) bula. Eger kendü başını ayru görse **[22b]** (1) ululukdan düşe. Eger kendü başın it (2) başın gibi görse delü ola. Eger kendüsini (3) yalnızcağ görse meşhūr kişi ise guśadan (4) kurtıla müfsid ise guśaya uğraya, (5) sırrı işkäre ola. Eger baş acuk yalın (6) ayak göre tevbe kıla, kurtıla. Eger sacını (7) kesmiş görse ya sac getürmüş olsa (8) guśadan kurtıla. Eger yohsul görse (9) kim sacı uzanmış guśsa arta. Bay (10) kişi görse mālı arta ve şāz ola. Eger (11) sacın uzun görmek gāziler sultān (12) lara Óavretlere kutdur, devletdür. Eger başın (13) yolunmuş görse düşmān zafer bula. Eger **[23a]** (1) sacın getürdüğü Óādeti ise düşle (2) dañı getürse eyüdü degilse yaramazdur. (3) Eger Óavret düşünde sacın yolsa ya (4) eri öle ya kendü öle. Eger eri saşalın (5) yolunmuş görse ya yolsa hāceti revā (6) ola, korğduğundan emīn ola, māl (7) telef olsa yerine gele. Eger saşalın hād (8) dan gecer görse yaramazdur. Eger

endāze (9) miḳdārı uzanmış görse ululığa (10) irişe. Eger göbегindeñ uzanmış (11) görse ḳonşına yavuz nazar eyleye. Eger (12) yigit kiři saḳalın aḳ görse ḥālī (13) ḥoş ola. Eger bir kiřiniñ saḳalın dutsa **[23b]** (1) daḥı cekse eline andan mırās (2) gire. Eger saḳalın eksik görse ḥor ola. (3) Eger saḳalın şegirken bir miḳdārı eline gelse (4) mālī telef ola. Eger beyāne etmese mālī telef (5) olmaya eger yolsa ululuḳ bula, mālī (6) arta. Saḳalın yusa muḥtāclara eyülügi (7) irişe. Eger Óavretiniñ saḳalı bitmiş gör (8) se ḳızı olmayup mālī coḳ ola. Ḳol (9) tuḡın ḳıllu görse māldur. Boynın (10) ince ve ḳısa görse dīni zaÓıf (11) ve mālī az ola. Eger saḡ elin görse dir (12) ligi ḥoş ola, uzanmış görse (13) daḥı böyledür. Eger sol elin uzanmış görse **[24a]** (1) diři ḥısımlarından eylik göre. Eger elini (2) kendü silse cümle işi yüriye. Eger saḡ (3) elin altunlamış görse devleti gide eger sol (4) elin öyle görse Óavreti öle. Eger ḳolın (5) ḳıllu görse borclu ola eger barmaḳların öyle (6) görse oḒlı, ḳızı, ḳarındaşı arta. Eger tırnaḒı (7) uzanmış görse dīni ve dünyāsı ḳuvvet bula. (8) Eger endāzeden artıḳ uzanmış görse dīni (9) ve dünyāsı helāka vara, keserse ḡuśśadan (10) ḳurtıla. Eger ellerin ḳıllu görse ya borclu ola (11) ya sayru ola. Eger ellerin naḳışlı görse ḥile (12) ile māl bula. Eger ḳasıḳ ve ḳoltuḳ ḳılı (13) uzansa māl ve murātlu Óavret bula. Eger coḳ **[24b]** (1) göz görse dīndār ola. Gözsüz oḒlı (2) doḒsa dīni gide ve teninden āvāre ola. (3) Gözüne Óilāc eylese dīni dürüst ola. (4) Eger göz kötrüm ya gözsüz görse yaramaz (5) dur. İşbu Óilletlerin birin kendüde görüp (6) rāzi olmasa şāzlıḳ bula, cümle āfet (7) ve Óilletlerden ḳurtıla. Eger kendüyi kör (8) görse dīni gide. Eger ayaḒın sınımış gör (9) se yoḥsul ola. Dünyā taleb eyleyüp (10) gelmese cümle aḥvāle ayaḳ sınımaḳ ḡuśśa(11) ve ḳasāvetdür. Eger ayaḒın kendüden ayru (12) görse dīni fesāda gide. Eger yañaḒın (13) nūrlu görse ḥālī ḥoş ola. Eger **[25a]** (1) yüzüni cirkin görse ḥasta ola. Eger coḳ (2) nesne bulsa aḳrabāsı dostı coḳ ola. Eger (3) Óavret görse oḒlı doḒa. Eger cirkin ḳoḳulu (4) nesne görse zaḥmete uğraya. Eger burnını (5) kesik görse ḳarındaşlarından öle. Eger (6) aḒzından eyu nesneler görse kim çıkar eyu (7) söyleye, yanlu cıḳsa yaramaz söyleye. Eger aḒzın (8) baḒlu görse söylemezse küfre vāsıl ola. Eger (9) dudaḒın uzun görse ḳarındaşı dostın coḳ (10) ola, eksik görse ḳalasınca ola. Eger di (11) lin acılır görse ḳuvvet ve düşmāna nuśret (12) bula. Eger dilini uzun görse suḳıtsız (13) söyleye. Eger dilini iki görse Óālim ola. **[25b]** (1) Eger dilini baḒlu görse yoḥsul ve ḥasta ola. (2) Eger dişin yuḳarusın görse atadur ve ḳarındaş (3) dur, erkek ḥısımlarıdır. AşaḒa diři (4) anadur ve diři ḥısımlarıdır. Eger yuḳaru diři (5) lerinden düşse atası ya Óammisi öle eger (6) aşāḒadan düşse sayru ola eger uzanmış (7) ya aḒrır görse ululuḳ bula, aḒzı icinde (8) deḒilse māl ve niÓmet bula eger etegine düşse (9) oḒlı doḒa. Eger dişlerinden eliyle

cıkarsa (10) māl bula. Eliyle dışın oynatsa akrabāsı öle. (11) Eger kulağın görse üç kıızı ola yāhūd (12) Óavret ala. Kulağın ayru görse Óavre (13) tin boşaya ya kıızı fevt ola. Eger kulağın **[26a]** (1) bir görse hısımlarından biri öle. Eger ku (2) lağın küpelü görse kıızı ve oğlı doğa. (3) Eger kulağın koparsa atası dñninden (4) döne. Eger kulağların çok görse ya dñne (5) döne. Eger ağzın kurı görse dñni ve (6) rüzığarın tār ola. Eger belin kavı görse (7) oğlı doğa. Eger beli sñnsa oğlı fevt (8) ola. Emcekin uzun görse Óavret (9) zinā eyleye. Eger Óavret emcekin emse yoñsul (10) ola. Eger ādem cigerin yese ya bulsa ya görse (11) māl hazñnesi bula. Eger ud yerin acılmış (12) görse gizlüsi işkäre ola. Eger kendüyi (13) yalıncağ görse ne işlerse hayr eyleye, rast **[26b]** (1) gele; kış güninde guşsadur. Eger yalıncağ ka (2) lın ayak görse bay ola. Eger yüregi kıaysa (3) oğlı ola. Eger teninde kıl arıtsa guşsadan (4) kırtıla. Eger boyuñ görse ululığa er (5) işe, Óayāli doğa. Mededden taşra görse (6) guşsaya uğraya. Eger zekerin iki görse (7) oğlı çok ola eger kesse ya kesilmiş görse (8) evlādı ve mālı telef ola. Eger nutfe gör (9) se murādın bula, dñni dünyālıgı arta. (10) Eger zekerin ferc olmış görse kamu işde (11) Óāciz kıala. Eger yoğun görse bay ola, (12) gönli murādına ire. Eger sñnnet görse işi (13) noķsān ola. Eger hāyāsın kavı görse **[27a]** (1) düşmāna zafer bula. Eger hāyā ve zekerin bağılu (2) görse evlādı olmaya. Eger sñnnet itseler günāh (3) dan kırtıla, ağırır olsa yakın hısımlar (4) ından biri öle. Eger sñnnetsiz olsa mālı arta, (5) dñni eksile. Eger Óavret fercinden şu aķar görse (6) oğlı doğa. Eger uyluğın kıllu görse yakın (7) hısımlarından eylik göre. Eger incigin demür gör (8) se Óömri uzun ola ve mālı arta. Eger baldırın (9) kıllu görse borclu ola ve bir huşuś icün maħpūs (10) ola. Eger çok ayaklar görse musāfir ise kenizir ola (11) yoñsul ise bay ola Óavret görse eri (12) ola. Eger topuğına taş doķunsa öle ya (13) kıatı guşsaya uğraya. Eger siniri üzelse işine **[27b]** (1) peşimān ola. Eger teniniñ tamarların görse (2) ata ana mālı ile kıuvvetlene. Eger dizin (3) görse mālı gide, bir kimseniñ yüregın cıķar (4) sa yine mālı eline gire. Eger ayasın görse (5) cömerd ola. Eger gövdesinde baş ve budun (6) dan kıan aķar görse māl-dār ola. Eger (7) bir merde ādem tersin düşürür görse māl (8) cemÓ eyleye. Eger ağılarsa şāz ola, gül (9) se kıayğulu ola. Eger sovuķ gözyaşı (10) görse şāz ola, ısıcaķ kıayğudur. Eger (11) aķsırup gözyaşı gelse şāz ola. Eger (12) burnı kıanasa māl ve genc bula. Burnına (13) şu gelse borcından kırtıla. Eger kendü **[28a]** (1) zin yuñulu görse ulu mertebe bula. Kol (2) tuğın yolmaķ māldur. Eger kulağın arıtsa (3) hoş haber eşide. Eger ağzın yarın gider (4) se māldur. Eger kıanlı yar görse harām māl (5) bula. Eger ağzından çok yar aķar görse çok (6) māl bula, rāzı işkäre ola. El ayak kesmek, (7) acımaķ kıutdur; asılmaķ uzun Óömürdür. Eger (8) barmağın görse Óamelinden ayrıla.

Eger (9) teninde endāmlarından eksik görse (10) katı ğuśśaya uğraya. Eger ādem etin yese (11) ğaybet söyleye. Eger ādem başın yese eyüdü. (12) Eger balġam kuśśa ğuśśadan kırtıla. Eger tevbe (13) kılsa borcından kırtıla. Eger misvāk [28b] (1) görse ya dutsa ne işlerse rast (2) gele. Eger źekerinde kııl görse Óazım ulu (3) lıġa eriőe. Eger tenin arık görse śayru (4) ola. Endāmlarından nesne arıtsa yusa (5) māl ve niÓmet ve őeref bula. Eger tenin őiőmiő (6) görse kıuvveti arta, dűőmāna taÓn idüp (7) őafer bula. Eger Óavret sacın kesse eri (8) niń eceli yakın gelmiő ola. **On Altıncı Bāb:** (9) Kıapu ve kilid ve kıürő ve tahta ve śandūk (10) ve őādırvān ve dűőek ve kese ve beőik (11) ve maħmil ve cārdāk ve nūr görmekdür. (12) Eger kıapu görse rūzigārı hoş ola. (13) Eger kıapusın śınmiő yanmiő görse ĥāli [29a] (1) zaÓıf ola. Eger kıapu yapılmıő görse Óavret (2) ala, belādan kırtıla. Eger kıapusın aca baġlu (3) işi açıla. Eger kilidi yāvi kıılsa her ne ted (4) bieri var ise yok ola eger bulsa kıuvvet (5) ve devlet bula. Kıürő ululuġdur. Tahta gör (6) se ve üzerinde otursa Óizzet bula. Dö (7) őeksiz görse sefere gide. Eger tahta üzerinde (8) melik görse ya olsa vilāyet bula. Eger (9) tahta üzerinde uyur görse dini yo (10) lunda ġāfil ola. Eger sandūk görse Óav (11) retten fāóide ve Óizzet bula. Eger őadır (12) vān görse uzun Óömürdür. Eger baş (13) yaőduġlar görse kıullar çok ola. Eger [29b] (1) dűőenmiő dűőek görse vilāyet bula, (2) Óavret ala, kıul ve kıaravaő őāħibi ola. (3) Eger geyse ve beőik ve maħmil ve cādır ve cārdāk (4) görse Óizzet ve mertebe bula zāhid (5) ise degilse ğuśśadür. Eger nūr görse dev (6) let aħirine deġin vara, őāz ola **On Yedi (7) nci Bāb:** Cölmek ve tennūr ve ocaġ ve tütün (8) ve kömür ve canaġ ve tabaġ görmekdür. Eger cölmekte (9) aő biőürse sultāndan māl bula. Nohüd, (10) baġlā, mercümek bunların kıanġısın görse (11) ğuśśadur. Eger tennūr görse sarāyda ulu ola. (12) Eger tennürda etmek biőürse maÓiőet taleb (13) eyleye. Eger tennūr yapsa düzen issi ola. Eger [30a] (1) tennūr yıkılsa bir vaġıÓaya uğraya. Eger etmek (2) biőürse rızık bula. Eger ocaġ ve kömür (3) görse ĥaram māldur. Eger tütün görse Ózāb (4) dur. Eger aġac canaġ görse sefere vara, eline māl (5) gire. Eger tabaġ görse kıaravaő bula. **On (6) Sekizinci Bāb:** Yir debrenmekdür. Eger yir debrenür (7) görse ol kıavm ğuśśaya ve kıayġuya dűőeler. (8) **On Toġuzıncı Bāb:** Kān aldurmaġ ve ĥacā (9) mat ve kitāb ve yazı yazmaġdur. Eger kıan aldur (10) sa dostdan hoş sözler eőide. Eger bir kıiőiyi (11) gelüp kendüden kıan alup ol kıiő kim idü (12) ġin bilmece ol kıiő Melekü'l-mevtdür, eceli yakın (13) gelmiő ola. Eger őaġ kıolından kıan alsa malca [30b] (1) arta, őol kıolından alsa dostı arta. (2) Eger kıan aldurup çok aġsa eceli yakın (3) gelmiő ola. Eger ĥacāmat itse emānet őā (4) ĥibine deġe. Eger ĥacāmat kıılıc yir olsa (5) kıan alduran kıiőiyi devlet eriőe. Eger kitāb (6) okusa ya yazı yassa kıorġduġından (7) emin ola.

Yegirminci Bāb: Yol ve gā (8) ōit ve hādeş ve acı cekmek ve zekerinden (9) yılan çıkmak ve necis üstüne oturmaqdır. (10) Eger yol görse şāzlık bula, guşşadan (11) kurtıla. Eger müsterāhede gāōit kılsa ya kayu (12) ya bir ıssuz yere gāōit eylese ne kadar guşşa (13) sı var ise gide, borcundan kurtula **[31a]** (1) ve māl-dār ola. Eger bir yerde gāōit eylese (2) kim ne yerdür bilmesem ummaduğı yerden dünyā (3) lık bula. Eger tonunda hādeş eylese bir günāh (4) işleye eger tonuna bulsa hārām māl bula. Eger (5) acı cekse dāōim eylik göre. Eger zekerinden yılan (6) çıkar görse bir yaramaz oğlu doğa. Eger necis (7) yerine otursa māl bulup şāz ola. (8) **Yegirmi Birinci Bāb:** Ağaçlar ve yemişler gör (9) mekdür. Eger buğday ağacın görse ya kırsa (10) ādemler icinde meşhūr ola. Eger yemiş ağa (11) cın kesse ya kırsa guşşa ve kasāvet bula. (12) Eger ağac görse oğlu doğa, şāz ola. Eger (13) bāğcede sebze ağacın görse dirliği **[31b]** (1) hoş olup şāz ola, görüp ne ağacıdır (2) bilmesem dīni dürüst ola, kardeşler (3) inden kuvvet erişe. Eger kuru ağac görse (4) eksiklü ola. Eger zeytūn ağacı görse (5) şāz ola. Eger nār ağacı görse mālī hēlāl (6) bula. Eger nār yese hārām māl bula eger tatlu nār (7) māl ve şāzlıkdır. Eger turunc ağacı görse (8) bir kimseyle dost ola ve Ōavret alup oğlu (9) doğa. Eger kabağ ağacın görse tayyib ola. (10) Eger kabağ ağacın evinde görse oğlu to (11) ga, hāsta ise şifā bula. Eger dūt ağacın (12) görse şerif ve bay ola, hālāyıklar andan (13) menfaŌat göre vaḳti degilse kışdır. Eger **[32a]** (1) gülgen ağacın görse altun gümüş bula. (2) Eger Ōūd ağacın görse cömerd ola ve (3) menfaŌatlı ola. Eger Ōūdı bulsa şerif kişi (4) den māl bul. Eger budakda ağacın görse (5) zaŌif ise bay ola. Eger elma ağacın görse (6) hediye bula, yese murādın bula. Eger ayva (7) ağacın görse mevsiminde eyüdü degilse (8) kış arta. Eger Ōunnāb ağacın görse dīn- (9) dār ola, yese hēlāl māl bula. Eger hurmā ağa (10) can görse dīni pāk ola, hamıyyeti bula, cö (11) merd ola. Eger emrūd ağacın görse ya yese (12) mevsiminde vilāyet bula. ārzūsına va (13) sıl ola, ley vaḳti ise māl hārām bula. Eger **[32b]** (1) şeftālū ağacın görse ya yese oğlu doğa, (2) yese tatlu ise mefaŌat bula acı yese (3) mazarrat bula. Eger incir ağacın görse bay (4) ola ve lākin benāt olmaya. Eger incir yese oğlu (5) doğa, kul karavaş bula. Eger koz yese (6) öksüz malın yeye. Eger bādem ağacın görse (7) gariḳlige düşe, bādem görse bay (8) ise māl gizleye. Eger incir yese menfaŌatlı (9) Ōilim tahşil ide, sayru ise şifā bula. (10) Eger findık ağacın görse māldur lākin (11) hārām. Eger söğüt ağacın görse dilim (12) menfaŌat bula. Eger zerdālū ağacın gör (13) se menfaŌatdır, zerdālū görse **[33a]** (1) sayru ola. Eger ağ üzüm ağacın görse (2) cemŌ olunmuş māl bula, üzüm vaḳti degilse (3) şavaşa. Eger hıyār görse menfaŌatdır. (4) Eger kiras ağacın görse maḳbul oğlu (5) doğa. Kiras yemek dahı eyüdü, hēlāl (6) niŌmetdır. Eger nergis görse

ehli ve Óayāl (7) ola, Óavret ise ere vara. **Yigirmi (8) İkinci Bāb:** Óoğan, sarmısak, peynir, tuz (9) ve şaman ve şamanlık ve ağız ve ot içmek (10) ve kıfaÓ ve süd görmekdür. (11) Eger óoğan ve sarmısak ve peynir görmek (12) guśśadur. Eger kıra tuz görse helāl (13) māl bula ya bir guśśaya uğraya. Eger ak [33b] (1) tuz görse māl ve dirhem bula. Eger şamanlık (2) görse kelezlikle māl bula, şaman ile (3) ot görse dağı böledür. Eger kendü (4) zin şamanlıkda görse ya melik ola, (5) gani ola. Eger acı ağız görse ya yese (6) harām māldur. Eger ot icse tevbe kılmakđur. (7) Eger kıfaÓ māllu kişiye kulluk ide. Hayvānlar (8) uñ südin görmek ya şagmağ māldur. (9) Eger geyik südin görse Óavret (10) mālından mırāş yeye. Eger deve südin (11) görse ya icse sultāndan māl bula. (12) Eger it südin görse ya icse düşmān (13) üzerine zafer bula. Eger dilgü südin [34a] (1) görse ya icse korkulara uğraya, (2) sayru ola, harām māl bula, mekre uğraya. (3) Eger cağal südin görse Óavretten (4) māl-dār ola, töhmete uğraya. Eger cenik (5) südin görse sayru ola. Eger kablan (6) südin görse işkäre düşmāndur. (7) Eger eşek südin görse yaramazdur. (8) Eger kırt südin görse pādişāhdan (9) korkudur. Eger şıgır südin görse dđni (10) pāk olup māl bula. Eger ayu südin görse (11) kıtdur, düşmana zaferdür. Eger eti yenur canā (12) varlaruñ südin görse ya yese bir kiři (13) virse düşmāna zafer bula, māl-dār ola. [34b] (1) Eger peynir görse şāz ola, māl-dār ola. (2) **Yegirmi Ücinci Bāb:** Etmek, tatlılar, kıand (3) ve nebāt ve şeker ve tuzlık görmekdür. (4) Eger etmek bulsa ululuk bula. Eger kıurı (5) etmek görse dirliği hoş ola. Eger (6) etmeki yumşak görse eylik ve rāhat bula. (7) Eger bişmiş etmek gösre helāl māl bula. (8) Eger arba etmekin görse çok eylik göre, (9) perhizkār ola. Eger havānda çok etmek görse (10) dđni dürüst ola, Óömri uzun ola, (11) Óayāli doğup şāz ola. Eger helvā ve tatlı (12) lar görse helāl māl bula ve menfaÓat (13) bula, murādına irüp şāz ola. Eger bal gör [35a] (1) se ya yese helāl māldur. Eger azacuk (2) tatlı görse ya yese pādişāhdan māl (3) bula. Eger tuzluk görse kıaravaş bula. (4) **Yigirmi Dördünci Bāb:** Güriş şarāblar gör (5) mek ve esermekdür. Eger güriş yese eyüdü. (6) Eger tatlı şarāb icse māl ve şifā ve rāhat (7) ve niÓmet bula. Eger ekşi şarāb icse dir (8) ligi hoş ve Óömri uzun ola. Eger şarāb (9) icse ya şifaha emeklü māl bula. Eger eserek (10) olsa ya icse esirse bay ola ve (11) harām māl bula, guśśadan kıurtıla, şāz ola. (12) **Yegirmi Beşinci Bāb:** Cevher ve incü ve yāküt ve (13) mercan ve halhāl ve bilezik ve dirhem ve akça [35b] (1) ve gümüş ve altun ve dđnār ve mis ve cırāđ ve havān (2) ve legen ve yüzük ve birinc yüzük ve zümrüd (3) görmekdür. eger cevher görse ya satun alsa (4) ya bulsa ya bir kiři virse çok māl bula, Óayāli (5) dođa, devlete ere. Eger incü görse Óilim ögre (6) ne, yese Kıur'an ezberleye. Eger yāküt görse (7) evlene, kıaravaş eline gire. Eger

halhâl görse (8) yine zindāna giriftār ola. Eger bilezik görse (9) Óizzet ve mertebe bula. Eger dirhem ya aķca ya gümüş māl (10) bula, evvel bahārda görse her bir dirhem icün (11) biñ dirhem eline gire. Eger altun görse ğuśśadan (12) kırtıla. Eger filori yāvu kılsa gümüş bula. Eger (13) filori görse Óavret ala, oğlı doğa. Eger **[36a]** (1) altunıla gümüş kıarıřmıř olsa hıyānet eyleye. (2) Eger mis görse ğuśśa bula. Eger havān ya cırāğ (3) ya legen görse Óavret almaķdur. Eger yüzük (4) görse māl ve kıaravař bulup Óavret ala. Eger (5) altun yüzük görse artuķ mertebe bulmaķdur. (6) Eger yüzüği śınıķ görse devleti fevt ola. Eger (7) birinc yüzük görse Hicāz'a vara, vilāyet bula, (8) düşmāna źafer bula. Eger zümrüd görse yekerekdür, (9) dīni pāk olmaķdur. Eger elinden śuya demür dü (10) ře yaķınlarından biri öle. **Yigirmi** (11) **Altıncı Bāb:** Kürk ve geysi ve Óimāme ve üsküf (12) ve tāk ve cübbe ve řalvār ve mibzer ve edik (13) ve corāb ve bařmak ve taylāsan ve yağmurluk **[36b]** (1) ve ebriřim bez ve penye bez görmekdür. Eger kürk (2) görse ya geysi baylıķdur ve Óizzetdür ve hoř (3) dirlikdür ve devletdür. Eger bay ğüninde (4) kürk geyer görse ğuśśaya uğraya, (5) kıř ğüninde görse niÓmetdür. Eger kıızıl (6) ton görse ya geysi huřümetdür, Óav (7) rata eyüdü. Eger řaru ton görse ya (8) geysi huřümetdür, Óavrete eyüdü. Eger (9) řaru ton görse řayru ola, meger Óāde (10) ti ola. Eger yeřil řuf giyse ya azaraķ renk (11) lü řuf giyse niÓmet ve mertebedür. Eger (12) havayır giyse coķ māl bula, Óaźim ululuğa (13) eriře. Eger yağmurlıķ görse ya geysi hilÓat **[37a]** (1) geysi ve helāl māl bula ululuğa eriř. (2) Donın yusa ğuśśadan kırtıla, řāź ola. (3) Eger yeñi ton görse ya geysi yeñi manśıb (4) bula, faķir ise bay ola zindānda ise (5) halās ola, eger řayru ise řifā bula, ne kim (6) elinden cıķmıřdur ğirü gele. Eger Óamāme görse (7) ya řarınsa niÓmet ve ululuķ bula. Eger kıara Óamāme (8) görse ğuśśadur. Eger üsküf görse ya geysi (9) Óizzet ve mertebe bula kıymeti kıadar. Eger tāk görse (10) altundan cevherlü memleket ve saltanat bula. (11) Eger cübbe görse ya geysi kıuvvet ve menfaÓat bula. (12) Eger řalvār ve mibzer görse evlenmekdür, hādım (13) ve kıaravařdur. Eger edik görse Óavret **[37b]** (1) ala, kıul kıaravař ve düşmān źafer bula. Eger (2) kıuřaķ ya siyah kıuřaķ görse kıuvvet ve vi (3) lāyet bula. Eger belinde kıuřaķ görse iři (4) yūriye, mırāř bula. Eger eñsesinde taylasān (5) görse ululuķdur, oğlı doğa. Eger yağmurlıķ (6) ya hilÓat geysi helāl māl bula. Eger ebriřim (7) ve penye görse Óavretdan mırāř bula. (8) **Yigirmi Yedinci Bāb:** Öpmeķ ve kıocmaķ ve cimāÓ (9) kıılmaķdur. Eger Óavret alsa kıatı bay ola, (10) coķ büyüdüğin yerine ğötürmüş ola. Eger (11) bir kıiři öpse, kıocsa tamām murādın (12) bula. Eger Óavret cimāÓ itse devleti yūriye, (13) vilayet bula. Eger cuhūd Óavrete cimāÓ eylese **[38a]** (1) ulu kıiřiden hayır ğöre. Eger Óavretine ya kıız (2) oğlana cimāÓ eylese murādına eriře. (3) **Yigirmi**

Sekizinci Bâb: İb yandugına ve iblik (4) ve mefluc görmekdür. Eger ib görse (5) kuvvet bulup dîni arta, düşmāna žafer bula. (6) Eger kendüzin bağda görse zühdi art (7) maya. Eger kendüzin zencırde görse ğuśsalu (8) ola. Eger elin ayağın bağılu görse küfüre düşe. (9) Eger boynın ya elin zencırde görse tevbe (10) eylesün, kıtılsa ğuśsadan kıtıla. Eger zin (11) dānda görse ya zindānda ağaclarla ör (12) seler ol ağaclar şağısınca altun bula, (13) kavmi tar ola. Eger igne görse menfa'atdır. **[38b]** (1) Eger igne ve iblik görse ya don dikse (2) ne kim murād iderse hāsil ola. Eger mefluc (3) görse zahmet ile māl bula. **Yigirmi (4) Tokuzinci Bâb:** Silāh ve süñü ve kalkan (5) ve kılıc ve ok hancer ve bucağ ve ustura ve bilegi (6) ve kūs ve tabul ve siller ve şavaş ve cenk (7) ve bağlamak ve yığmak ve cevkan ve Óamūd ve zırh ve (8) cevşen ve kılıc ve ayna görmek, talāka andı (9) icmekdür. Eger silāhlar görse kudret (10) ve menfa'atdır. Eger süñü görse oğı doğa (11) ve sefere gide, murādın bula. Eger kalkan görse (12) karındaşdur, belādan emın olmağdur. Eger bir kimseó (13) ok vursa yağın gelmiş ola. Eger bildügi **[39a]** (1) bir kişı gelüp kendüyi okla ursa eceli (2) gelmiş ola. Eger hancer ve bucağ görse kut (3) dur ve erkek hısımlardur ve düşmāna žafer (4) dır. Eger bıcağı şinsa erkek hısımlarından biri (5) öle. Eger ustura görse kutdur ve kardeş (6) dır. Kös ve tabıl görse pādışāhdan (7) horlığdur. Eger siller ve şavaş cenk ve bağlamak (8) kamu-ves halāyıkā ziyandur ve bu düşi gören (9) māl ve menfa'at bula. Cevkan görmek sultān (10) lara murāddur ve kalan kavme yetlü. Eger söz eşitmek (11) huşumetdür. Eger Óamūd görse ya dutsa dahı (12) kavı ola. Eger zırh görse fāzıl ve cömerd (13) ola. Eger cevşen görse düşmanından **[39b]** (1) emın ola. Eger kılıc görse sultānlara (2) eyüdur. Eger kılıc gecse oğı ola. Eger kılıcı (3) şına katı şınmasa kendü öle. Eger kendüyi (4) kılıc ile ursalar uran kimdür bilmeseceli (5) gelmiş ola. Eger bıcağ görse kuvvetdür. Eger (6) iyne görse işi işkāre ola, oğı doğa, (7) ğuśsadan kıtıla. Eger talāka andı ice (8) ğuśsadur, mālın olup Óavretin boşamağdur. (9) **Otuzuncı Bâb:** Ebrişim yünü ve penye yünü (10) görmekdür. Bunlarıñ kangısın görse (11) sultānlara māl ve ni'omet ve menfa'atdur, (12) kavme huşumet ve kayğudur. **Otuz Birinci (13) Bâb:** ÓAsā görmekdür. ÓAsā görse kuvvet **[40a]** (1) ve murād bula. **Otuz İkinci Bâb:** Zindān ve (2) kafes ve ğuristān ve ulular ve sin kızmağ, (3) ölmek ve evinde cenāze görmekdür. eger kendüzin (4) zindānda görse kayğuya düşe, kafesde görse (5) de böyledır. eger ğuristān görse tövbekār ola. (6) Eger ulular görse ümıdin kesdügi nesne bula. (7) Eger kendüyi ölmüş görse Óömri uzun ola. (8) Eger uluyı ağlar görse imān getmiş ola eger (9) ölmüş giru gelmiş görse hāli hoş ola. Eger (10) ölüyi çıkar görse Óömri uzun ola. Eger sin (11) kızsā düşvār ola. Eger ulu nesne virse halk (12) icinde

ulu şey bula, öle. Eger ölmüş kişi nesne (13) ümmet cānı icün vire ulularla yürür görse **[40b]** (1) eceli yakın gelmiş ola. Eger evinde cenāze görse (2) ümîd etdüğün bula. **Otuz Üçüncü Bāb:** (3) Depelemek ve öldürmek ve ağac kaçancıyla urmak (4) dur. Eger ādem veyā ḥayvān depelese düşmāna (5) zafer bula. Dostun ya hısımin depelese dost (6) luğın otura eger düşmān ise zafer bula. (7) Eger bir kimesneyi ağac ile ya kanca ile ursa ol (8) yerden kan akşa yaramazdur, kan akmazsa (9) ağac sağısica altun bula. **Otuz Dördüncü (10) Bāb:** Dūdük ve def ve kânun ve ceng ve (11) cegāne ve kôpuz ve nerd ve satrancdur. Eger dūdük (12) çalsa guśsa ve ma'ôşiyetdür. Def ve kânun (13) çalmak ve eşitmek şāzlıkdur, ceng ve cegāne **[41a]** (1) ve kôpuzcak ve düşvārlıkdur. Eger bunları az (2) çalınur görse şāz ola, nerd ve satranc (3) bilmekdür. **Otuz Beşinci Bāb:** Bunda dāne dök (4) mek ve un ve tahıl, cuvāl almak ve satmak ve şa (5) tun almakdur. Eger dāne dökülmüş görse ucuz (6) ola, eger cuvālda görse kaht ola. Eger buğdayı (7) satun alsa mansıbdan ziyānlık olup (8) gurbete düşe, çok zahmet bula. Eger buğdayı (9) yese māl bula. Buğdayı satun almak ya satmak (10) haber-i kâzibdür. Eger ekin ekse tevekkül edüp (11) helāl māl bula. Eger arba görse şayru (12) ola ve kimse ile şavaşa. Eger birinc görse (13) çok māl bula. Eger taru görse hor **[41b]** (1) ca nesne eline gire. Eger simsim görse çok (2) māl bula. Eger kuru buğdayı görse halk (3) icinde kıt ola. **Otuz Altıncı Bāb:** (4) Havāda ucmak ve kônmak ve havāda sarāy yapmak (5) görmekdür. Eger havāda ucsa sefere gide. (6) Eger ucup ağaclara kónsa ol şehrüñ ulularıyla (7) şöhet ide. Eger gökden yaña ucup korkusu (8) olsa mübarek sefere gide, ol seferde çok (9) menfa'at görse eger gökden yere düşe, Ōav (10) retin boşayup gayrı Ōavret ala. Eger göklere (11) çıkısa dañı otursa Hicāz'a vara. Eger havā (12) da kuş gibi ucsa murād bula. Eger ferishtalara (13) karışa zāhidlerle şöhet ide. Eger havāda **[42a]** (1) sarāy yapsa cümle işi yürüye. **Otuz Yedi (2) nci Bāb:** Yırtıcı ḥayvānlar ve cānāvārlar görmekdür. (3) Eger yırtıcı ḥayvānlar ve cānāvārlar üzerine (4) ise bir Ōacāyib nesne bula, ümîdin kesmişden (5) iki nesne bula ve Ōaziz ola, eger korkısa (6) belādan emîn ola. Eger ḥayvān ya yırtıcı cā (7) navar ziyān iderse zahmete uğraya. Eger cāna (8) vāra zafer bulsa düşmāna zafer bula. Eger ḥayvān (9) larda dutuşa anuñ üzerine galibe olsa (10) müdde'î ise zafer bula, şāz ola. **Otuz Sekizinci (11) Bāb:** Elini cögen ile yumak ve hilāl görmekdür. (12) Eger elin cögen ile yusa nevmîd ola. Hilāl (13) lese dostı ile şavaşa. Eger hilāl görse **[42b]** (1) ya dutsa dişlerin artısa elinden (2) mālı telef ola. **Otuz Tokuzuncu Bāb:** (3) At ve katır ve eşek ve deve görmekdür. (4) Eger ata binüp at mutî' olsa Ōizzet bulup (5) mālı arta. Eger at görse Ōizzet bula. Eger kuruğı (6) uzun ata yense menfa'at bula. Eger anuñ (7) kuruğı kesük ola kulluķcılarında

ayrıla. Eger at (8) görüp havāya ucsa sefere gide, vilā (9) yet šāhībi sultān ola, cümle murādını ire. Eger (10) at etin yese māl ve Óizzet ve mertebe bula. Eger at (11) ile çekişe, Óavret ile şavaşa. Eger yalnızca katır (12) görse binse Óavret ala, oğlu kıızı olmaya. Eger (13) eşek görse baht ve devlet bula. Eger eşek [43a] (1) etin yese bir cahil kişiden nesne bula. Eger (2) eşek buğazlasa fesād iş işleye. Eger eşekden (3) düşse eceli ayağın gelmiş ola. Ya katı (4) yohsul eger deveye binse māl bulup Óavret (5) ala. Eger binecek deve cökse ol kişi hasta ola. (6) Eger deveyi depelese bir ulu kişi maḥhūr ola. Eger (7) deveyi şağsa ol Óavret ziyan göre. Eger (8) deve etin yese ya üleşdürse bir kişinün (9) mālī eline gire. Eger eserek deve görse ya binse (10) bir ulu kişi üzerine gālib muẓaffer ola. Eger yalnızca (11) deve görse fesād işe yüriye. **Kırkıncı Bāb:** (12) Koyun ve koçlar ve kıızı ve oğlaḳ ḳaśśab (13) ve keci ve cānāvārlar etin ve yüregın görmekdür. [43b] (1) Eger koyun bulsa ya buğazlasa bir ulu kişi (2) üzerine gālib ola. Eger koyun bulsa ya bu (3) ğazlasa bir ulu kişi üzerine gālib ola. Eger (4) koyun buğazlasa ya birü görse etin üleşdür (5) se bir ulu kişi ölüp mālī telef ola. Eger koyun (6) derisin yüzse anda ādemlere işkence (7) ideler. Koyun başın teninden ayırsa ya ayru görse (8) Óavretinden ayrıla. Eger koyun ayağın görse (9) bir vechile şāhid ola. Eger evine koyun girse (10) ya götürse çok māl bula. Eger dişi koyun buğaz (11) lasa etin üleşdürse ḥāceti revā ola eger (12) kıuyruğı ve eti ve ayağı cümle ne varısa māl ve niÓmetdür. (13) Eger koyun-la cekişe bir ulu kişi ile şavaşa. [44a] (1) Eger koyunun etin cigle yese kimse ile şavaşa. (2) Eger koyunun başın yese ululuğa erişe, Óömri (3) uzun ola. Eger koçlar görse ol vilā (4) yetün müşerrefi ola. Eger kıızı ya oğlaḳ gör (5) se ya bilse oğlu doğa veyā bir ḳul eline gire. (6) Eger ḳaśśab görmeye kimdür bilmesee Melekül' mevte (7) dūr eger ḳaśśablıḳ eylese ḳaśd ile bir ḥatāya (8) mübtelā ola. Eger eve ḳaśśab götürse ğuśśa (9) ve maÓşiyetdür. Eger keci etin yese ğuśśadur. Eger evine (10) keciyi alsa müfsid kişi evine gele, kendüye (11) ğam erişe. Eger cānāvārlar yüregın yese māl (12) cemÓ eyleye. **Kırk Birinci Bāb:** Tağlardağı (13) eti yenur cānāvārları görmekdür. Eger bun [44b] (1) ları görse endişelü ola. Eger bunların (2) etin görse ya yese düşmāna ḳafer bula, (3) ḥelāl mırāś bula. Eger ḳolına binse nereye (4) dilerse gitse ğuśśaya erişe. Eger ḳablanı (5) evinde görse bir niyetludin issi ile (6) dostlıḳ bağlaya. Eger ḳablan-la cekişe, (7) ḳablanı kesse gālib ola düşmānına. eger ḳablan (8) eli ve derisi düşde menfaÓatdır ve māldur. Eger geyik (9) dutsa kıız oğlan ala. Eger şıgın geyik (10) dişin görmek görgülü Óavret ala. Cümle (11) geyik düşde Óavretdür. Eger düşde (12) bunların buzağusın ya oğlağın bulsa (13) oğlu doğa. Eger geyik endāmlarından görse [45a] (1) ḳuvvet ve menfaÓatdır. **Kırk İkinci Bāb:** (2) şıgır

buzagıuşın görmek ve sağmağdur. Eger (3) sığıra binse māl bula pādīşāhdan. Eger evine (4) sığır görse mālī çok ola. Eger sığır buğazlayup (5) etin üleşdürse Óamel tola. Eger semiz sığır (6) görse niÓmet, ucuzluk ola. Eger sığır (7) in ve yağın görmek dahı böyledür ammā de (8) risin görmek kıutdur. Eger sığır sağsa (9) hoşluk ve şāzlıkdur.

Kırk Ücinci Bāb: (10) Bil ve kañlı görmekdür. Eger bile binüp (11) nereye murād iderse gitse büyük pa (12) dişāh ile dosluk bağlaya. Eger etin yese (13) māl bula. Eger bili öldürse ulu kişiyē qahir **[45b]** (1) eyleye. Eger bili şehirde durur görse begi (2) maÓzul ola, öle. Eger bile binse saltanat arta. (3) Eger kañlı görse ululuk ve vilāyet issi ola. (4) Eger kañlıdan düşe manśıbdan düşe. Eger (5) kañlı sinsa bir ulu kişi öle. **Kırk Dördünci Bāb:** (6) Toñuz ve sıcan ve keler ve yılan ve porsuk (7) ve ejdeha ve örümcek ve Óakreb görmekdür. (8) Toñuz görse yaramaz kişi ile şöhet ide. Eger (9) toñuz görse ol sıfatlu kişi qahir eyleye, etin (10) yese hārām māl bula. Eger toñuz görse ādemler (11) icinde hor ola, işi fesāda gide. Eger toñuza (12) binse devlet bula ve düşmāna ġālib ola. (13) Eger toñuz görse hacca vara, murādına irişe. **[46a]** (1) Eger sıcan öldürse hacc ve hāsenāt ide. Eger (2) sıcan dutsa bir fāsık Óavret ala eger bişir (3) se Óavret mālī bula eger yese Óavretinden (4) žulüm ile māl bula. Eger keler görse koğcı ola eger (5) öldürse bir ġamāz öldüre. Eger yılan ile cekişe, (6) düşmāna şavaşa, öldürse düşmāna qahir eyleye. (7) Eger yılan eti her vechile menfaÓatdür. Kara yılan (8) görse kāfirdür. Eger ejdeha ve porsuk görse (9) žālim pādīşāhdur. Eger örümcek görse ya dut (10) sa ya tonında görse zāhid ola. Óakreb (11) düşmāndur ve ġamāz Óavretdür, öldürse (12) düşmāna zafer bula. **Kırk Bişinci Bāb:** (13) Arslan ve kablan ve ayu ve kırt ve sırtlan **[46b]** (1) görmekdür. Eger arslan görse sultāndur. (2) Eger arslan ile cekişe düşmān ile (3) şavaşa, binup mutiÓ olsa düşmāna ġālib (4) ola ve sultān kendüye mutiÓ ola. Eger (5) kablan görse düşmāndur, uğraşur görse (6) ve yekse düşmāna ġālib ola. Eger kablan eti (7) ve derisi ve yağı görse māl ve niÓmetdür. Eger (8) ayu görse düşmāndur ammā eti ve derisi ve yağı (9) māl ve niÓmetdür. Eger kırt görse cirkin (10) koca Óavretdür. Eger sırtlan görse ya (11) binse cirkin Óavret ala. Eger sırtlan ile (12) şavaşa Óavret ile şavaşa. Eger sırtlan (13) eti yese Óavret cazulık eyleye, Óākıbet **[47a]** (1) mālın yese **Kırk Altıncı Bāb:** Kuşlar gör (2) mekdür. Eger keklik görse dınsüz ve fā (3) sık ola. Eger tütı görse fesih ola. Eger di (4) şin sın görse hūb Óavret ala eger bülbül (5) görse yine böyledür. Eger sığircuk görse kııl (6) karavaşdur. Eger hüdhüd görse beşir ve (7) Óālim ola. Sımurğ görse devlet bula, (8) ulu yerden Óavret alup murādına ire. Eger (9) ucar kuşlar görmek, şavtların eşitmek (10) ġavġāya uğramağdur. Eger bir kuşı eteġi altına (11) alsa bir kimseye žulm eyleye. Eger

kuş kendüye (12) yese garib haber eşidüp şâz ola. **Kırk (13) Yedinci Bâb:** Aru ve cekürge ve qarınca **[47b]** (1) ve kalan ufağ cānāvārlar görmekdür. (2) Eger bal arusin görse hēkim ola, māl-dār (3) Óavret ala. Eger cekirge görse ceriler erişe. (4) Qarınca görmek teşvişdür, kalan ufa (5) cuğ cānāvārlar hōrlık ve musibetdür. Eger püre (6) ve bit görse hāķır ve zaÓıf ola. **Kırk (7) Sekizinci Bâb:** Balık ve qurbağa ve (8) yengec ve şu cānāvārları görmekdür. (9) Eger balık görse ya dutsa māl ve rızķ (10) bula eger ağıla görse ya dutsa coķlık (11) qaravaş bula. Eger qurbağa ya bağa görse (12) Óābid ve zāhid ola. Eger kara qurbağa görse (13) Óazāba uğraya. Eger yengec görse māl bula. **[48a]** (1) Girü kalan cānāvārları görse māl ve (2) menfaÓat bula. **Kırk Tokuzinci Bâb:** (3) dev ve şultān ve perı ve deccāl ve put (4) ve hacc görmekdür. Eger dev görse ya (5) varlıkdur. Eger iblis görse dınsız ve (6) utanmaz kişi aña düşmān ola. Eger perı (7) görse yalan söz söyleye. Eger deccāl (8) görse ol vilāyetde fitne coķ ola. (9) Eger put ve hacc görse tevbe eylesün. (10) **Ellinci Bâb:** Şanóat ehlin görmekdür. (11) Eger demürci görse işlese şarb işler (12) aña āsān ola. Eger terāzū tartılır görse (13) emın ve Óadıl ola. Eger kılıccı görse burak **[48b]** (1) lu ola. Eger cevşenci görse şâz ola. Eger (2) naÓlıcı görse ādemlerle dostluk bağlaya. (3) Eger sūnūci görse menfaÓat bula. Eger kalkan (4) cı görse yavuzlardan emın ola. Eger (5) başmaccı görse elinden hayr gele. Eger tabıb (6) görse hayr işleye. Eger etmekci görse sultān (7) Óadıl ola. Eger degirmenci görse ādemlerden (8) rızķ bula. Eger def calıcı görse fesād işleye. (9) Eger şarrāf görse dünyāya meşgūl ola. Eger bostāncı (10) görse hazinedār ola. Eger qapucı görse (11) halāyıklerle dirlik süre. Eger qan alıcı (12) görse hoş tedbır kıla. Eger sin kazıcı görse (13) hıleye uğraya. Binici görse şeref işi **[49a]** (1) ola. Eger yazıcı görse hayrı coķ işleye. (2) Eger şarrac görse sultān hizmetinde ola. Žur (3) bāz görse şirke düşe. Eger naķķāş görse (4) yalan söz söyleye. Eger ādem asıcı görse (5) mutmaÓ ve hayırsuz ola. Eger gammāz görse (6) kimse ile şavaşa. Eger sūd satıcı görse (7) zırek ola. Şeker kıruş görse niÓmet (8) bula. Eger incü satıcı görse māl bula. Eger yemiş şa (9) tıcı görse mevsümünde eyüdü. **Elli Birinci Bâb:** (10) Dügün ve konuķluk eylemekdür. eger def-le dügün (11) ya konuķ görse guşsaya uğraya. Eger defsüz (12) görse şāzlıkdur. **Elli İkinci Bâb:** (13) Qur’ān okumaķdur. Eger Baķara süresin okusa Óömri **[49b]** (1) uzun eger. Al-Óimrān okusa mıraş bula. (2) Eger Māóide süresin okusa saÓādet bula. (3) Eger EnÓām süresin okusa Óālim ve Óābid (4) ola. Eger AÓrāf süresin okusa düşmāna (5) zafer bulup māl bula. Eger Enfāl süresin (6) okusa dünyādan gitmedin tevfiķ bula. (7) Eger Tevbe süresin okusa tevbe ide. Eger (8) Yūnus süresin okusa tarlık bula. (9) Eger Hūd süresin okusa düşmāna zafer (10) bula. Eger Yūsuf

süresin okusa gayrete (11) düşe, gönli hoş ola. Eger Ra'ød süre (12) sin okusa du'öalar şenâlar ide. Eger İbrâhîm (13) süresin okusa Hâk Te'öälâ'yı **[50a]** (1) cennetde muşâhide eyleye. Eger Hicr süresin (2) okusa aglayıcı ola. Eger Nahl süresin (3) okusa Hâk Te'öälâ'nuñ Beygâmb'er'i dostı ola. (4) Eger Benî İsrâ'öl süresin okusa rizâ u'llaha (5) yakın ola. Eger Kehf süresin okusa rû (6) zı geyk ola, muammer ola. Eger Meryem süre (7) sin okusa Âdem Beygâmb'er'e yakın ola. Eger (8) Faha süresin okusa Tañrı'ya yakın ola. (9) Eger Enbiyâ süresin okusa şevâb bula. Eger (10) Hacc süresin okusa hacca vara. Eger Kad (11) Eflâha süresin okusa felâh bula. Eger (12) Nür süresin okusa nûrlu ola. Eger Furkân (13) süresin okusa Öâlim ola. Eger Şu'öara **[50b]** (1) süresin okusa müşkilleri hâl ola. (2) Eger Kaşâs süresin okusa Öâlim ola. (3) Eger Öankebüt süresin okusa emânet (4) Allah'da ola. Eger Rûm süresin okusa (5) dükel işleri açıla. Eger Lokmân süresin (6) okusa hikmet bula. Eger Secde süresin (7) okusa Tañrı dostlarından ola. Eger Ahzâb (8) süresin okusa çatı zâhid ola. Eger (9) Sebâ süresin okusa Öacâyibler göre. (10) Eger Fâtır süresin okusa tarîk-i mustakîme (11) sülûk eyleye, melâ'öike anuñ icün istiğfâr (12) ideler. Eger Yâşin süresin okusa hâ (13) lîs niyetlü ola. Eger Şâfât süresin okusa **[51a]** (1) hayr ve bereket bula. Eger Şâd süresin o(2) kusa ulu melik ile âşinâ ola. Eger Zümer (3) süresin okusa cennet ehlerinden ola. (4) Eger Mü'min okusa hoş haberler erişe. Eger (5) Fuşşilet okusa Hâkka yakın ola. Eger (6) Öasif okusa rahmet bula. Eger Duhan (7) okusa dîninde şâbit ola. Eger Câsiye (8) okusa murâdına ire. Eger Ahkâf okusa (9) günahı Öaff ola. Eger Süre-i Muhammed okusa kıyâ (10) met güninde livâi'öl-hamd dîninde haşr ola. (11) Eger İnâ Fetehnâ okusa zafer bula. Eger Kaf (12) okusa hâk yolında şâbit ola. Eger Ve'z-zari (13) yât okusa işinde muhkem ola. Eger Ve't-tür **[51b]** (1) okusa Allah andan razı ola. Eger Ve'n-necm (2) okusa ulu makâma erişe. Eger İktarab (3) okusa hâceti revâ ola. Eger el-Rahmân (4) okusa rahmet bula. Eger Vâk'öa okusa (5) dîni dost ola. Eger Hadîd okusa (6) âsân ola. Eger Mücâdele okusa mücâde (7) le eyleye. Eger Haşr okusa velîlerle haşır (8) ola. Eger Mümtelhine süresin okusa tevekkül (9) ehli ola. Eger Şaf okusa şehîd ola. Eger (10) Cum'öa okusa dîni tamâm ola. Eger Münâfîkûn (11) okusa küfür ve nifâkdan mahfûz ola. Eger (12) Tegâbun okusa emîn ola. Eger Talâk (13) okusa Öavret alup boşaya. Eger Tahrim **[52a]** (1) okusa kıyâmet sırrı hafâda kala. Eger Tebâ (2) rek süresin okusa yüzi nûrlu ola. (3) Eger Sûretü'l-kalem okusa hikmet ve belâgat (4) bula. Eger el-Hâkka okusa çok kitâb o (5) kuya. Eger Se'öele Sâ'öil okusa Tañrı'ya mutî'Ö (6) ola. Eger Nûh okusa âdemîleri fesâdan (7) kurtara. Eger Cin okusa beriler aña mutî'Ö o (8) la. Eger Müzzemmil okusa gicede kâ'öim ola. (9) Eger Müddeşşir okusa şâ'öim ola, Kıyâme o

(10) kusa da böyledür. Eger Dehr okusa melik (11) ve devlet bula. Eger Ve'l-mürselâti okusa (12) belâdan emîn ola. Eger Óamme okusa Hâk âmâlinde (13) ola. Eger Ve'n-nâziÓât okusa yohsullukdan **[52b]** (1) kurtula. Eger Óbese okusa göñli gözi açıla. (2) Eger Kuvviret okusa Hâk selâmetinde ola. (3) Eger infitâr okusa ahret korqusında (4) emîn ola. Eger Veylúó okusa hisâb âsân (5) ola. Eger İnşikâk okusa emâned ola. (6) Burûc okusa kâfirler şerrinden emîn (7) ola. Eger AÓlâ okusa İbrâhîm Óaleme selâ (8) câr ola. Eger Hel Etâke okusa cehennem (9) taÓamından yemeye. Eger Ve'l-fecr okusa (10) âsân cân vire. Eger Lâ Uksimu okusa (11) rizkı âsân ola. Eger Ve's-şemsi okusa (12) hayr Allah ide. Eger Ve'l-leyl okusa renclü olup (13) Óâkıbet ifâkat bula. Eger Ve'd-đuâ okusa **[53a]** (1) gani ola. Eger Elem Neşreh okusa imân ile (2) inşirâh bula. Eger Ve't-tînnu okusa muhterem o (3) la. Eger İkrah okusa Tañrı'ya yakın ola eger (4) İnnâ Enzelnâ okusa dahı böyledür. Eger Lem Yekun (5) okusa dîndâr ola. eger Ve'l-Óâdiyât okusa (6) gâzî ola. eger el-ĞâriÓatu okusa dünyâ gözi (7) yene hor ola. Eger el-Hüküm okusa dîni dürüst (8) ola. Eger el-ÓAşr okusa tevbe kıla. Eger Veylúó (9) okusa dünyâsı az ola. Eger Elemtire okusa (10) dünyâsı hor ola. Eger Li'ilâfi okusa belâlar (11) dan emîn ola. Eger Ere Eyte okusa namâza müdâ (12) vim ola. Eger İnnâ Óateynâ okusa kevşerden ice. (13) Eger Kâfirün okusa dünyâda berk ola. Eger **[53b]** (1) İzâ Cæeó okusa nusret bula. Eger Tebbete okusa (2) zafer bula. Eger İhlâs okusa mekir şeytândan (3) emîn ola. Eger kul eÓuzu bir el feleki okusa hâlâ (4) yık şerrinden emîn ola. Eger Birebü'l-nâsi (5) okusa vesvâs ve hannâs şerrinden emîn (6) ola. Eger Fâtîha okusa yedi âyet olduğundan (7) yedi aÓžası emânda ola. Eger Āyetü'l-kürşî (8) okusa belâdan emîn, hasta ise şifâ (9) bula. Qalan Qur'an'dan okumağ saÓâdetdür (10) ve Óömri uzun olmağdur. Temmet bi-ivazi'llahi teÓala

4. SÖZLÜK

- A -

āsān: (<Far.) Kolay (2a-2).

āsūde hāl: (<Far.) Sıkıntısız, rahat (5b-11).

aşağa: (<T.) Aşağı (25b-3).

āšnā: (<Far.) Aşina, tanıdık, bilindik (13b-2).

azğunlık: (<T.) Kötülük, fenalık (10a-10).

- ÓA -

Óākıbet: (<Ar.) Sonuç, nihâyet (3b-3).

Óālim: (<Ar.) Çok bilen kişi (2a-13).

Óarş: (<Ar.) Gökyüzü (2a-4).

Óavret: (<Ar.) Kadın (6b-13).

Óayāl: (<Ar.) Çocuk (4a-8).

- B -

bāb: (<Ar.) Bir kitabın bölümlerinden her biri (2a-3).

bahıl-zişt: (<Ar.+Far.) Çirkin (7a-5).

bañla-: (<Far.) Okumak (16a-6).

başmak: (<T.) Ayakkabı (36a-13).

bay: (<T.) Zengin, varlıklı (21b-5).

bedāÓat: (<Ar.) İyilik (20a-4).

behri-mend: (<Far.) Bilen, anlayan (8b-9).

beled: (<Ar.) Şehir, memleket (5b-10).

benāt: (<Ar.) Kızlar (32b-4).

berk: (<T.) Güçlü, kuvvetli (53a-13).

beşir: (<Ar.) Hayırlı haber getiren (47a-6).

beşāret: (<Ar.) Müjde, iyi haber (2b-12).

beyān: (<Ar.) Anlatma, söyleme (2a-2).

bir-: (<T.) Vermek (14b-13).

bühtan: (<Ar.) İftira etme (3b-12).

-C-

cedî: (<Ar.) Oğlak burcu (7b-10).

cekiş-: (<T.) Boğuşma, kavga etme (46b-2).

cemŖ: (<Ar.) Biriktirme, toplama (14a-13).

cevkān: (<Far.) Eğri sopa (38b-7).

cevzā: (<Ar.) İkizler burcu (7b-5).

cimāŖ: (<Ar.) Cinsel ilişki (37b-8).

cöğen: (<T.) Sabun özelliğı olan bitki (42a-11).

cuhūd: (<Ar.) Yahudi (37b-13).

-D-

defŖ: (<Ar.) Öteye itme (1b-10).

delālet: (<Ar.) Delil, işâret (3a-6).

dilgü: (<T.) Tilki (33b-13).

divid: (<Ar.) Yazı Takımı (21a-12).

düş: (<T.) Rüyâ (4b-4).

düşvār: (<Far.) Zorluk (2b-6).

-E-

ebrîşim: (<Far.) İpek iplik (36b-1).

edik: (<T.) Pabuç (36a-12).

emcek: (<T.) Göğüs (26a-8).

emrūd: (<Far.) Armut (32a-11).

encām: (<Far.) Son, nihâyet (4a-7).

esed: (<Ar.) Arslan burcu (7b-5).

eser-: (<T.) Sarhoş olma, sersem olma (35a-5).

evvel: (<Ar.) İlk başta, başlangıç (2a-3).

-F-

fāsıķ: (<Ar.) Günahkâr kimse (2a-9).

felâh: (<Ar.) Mutluluk (50a-11).

ferc: (<Ar.) Kadınlarda üreme organı (18a-11).

feriştah: (<Far.) Büyük, ulu kişiler (2b-8).

fevt: (<Ar.) Kaybetme (14a-1).

filori: (İtal.) Avrupa ve Osmanlı'da kullanılan altın para (35b-12).

-G-

gā:óit: (<Ar.) İnsan dışkısı (30b-7).

ğark: (<Ar.) Boğulma (9b-3).

genç: (<Far.) Hazine (27b-12).

ğilmān: (<Ar.) Cennette hizmet edenler (5a-5).

gökcek: (<T.) Güzel, hoş (15b-6).

görklü: (<T.) Gösterişli, güzel (15b-11).

gūristān: (<Far.) Mezarlık (40a-2).

ğuşsa: (<Ar.) Tasa, üzüntü (2a-8).

gülāb: (<Far.) Gül suyu (14b-2).

-H-

hācet: (<Ar.) İhtiyaç (16a-1).

hād: (<Ar.) Uç, sınır (23a-7).

hadeş: (<Ar.) Abdestin bozulması (30b-8).

hālāóıķ: (<Ar.) İnsanlar (6b-8).

halās: (<Ar.) Kurtuluş (19b-12).

halāyıķ: (<Ar.) İnsan (31b-12).

hamel: (<Ar.) Koç burcu (7b-3).

hannās: (<Ar.) Sahtekâr, hilebaz (53b-5).

hasenāt: (<Ar.) İyilik (46a-1).

ḥaẓer: (<Ar.) Çekinme (10a-10).

hidāyet: (<Ar.) Doğru yol (5b-5).

hilāf: (<Ar.) Yanlış, hata (5b-12).

ḥiśsedār: (<Ar.+Far.) Bir şeyde payı, hakkı bulunan kimse (4b-4).

hūb: (<Far.) Güzel (7b-1).

ḥūt: (<Ar.) Balık burcu (7b-11).

-I-

issi: (<T.) Sıcak (13b-5).

-İ-

icmāl: (<Ar.) Kısaltma (2a-1).

ifākat: (<Ar.) İyileşme, iyi olma (15a-3).

iḥrām: (<Ar.) Hacca giden kimsenin kendine bazı şeyleri haram etmesi (19b-12).

Ōillet: (<Ar.) Hastalık sebebi (24b-5).

Ōimāme: (<Ar.) Başlık (36a-11).

inşirāḥ: (<Ar.) Rahatlık, ferahlık (53a-2).

issi: (<T.) Bir şeyin sahibi kimse (7a-2).

işbu: (<T.) İşte bu (24b-5).

izdiyād: (<Ar.) Artma, çoğalma (1b-8).

-K-

ḳādir: (<Ar.) Güçlü (1b-6).

kāfir: (<Ar.) Allah'ın varlığına, Hz. Muhammed'in peygamberliğini ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan kimse (3a-2).

ḳalemdān: (<Ar.+ Far.) Kalemlik (21a-11).

ḳamer: (<Ar.) Ay (6b-7).

ḳand: (<Ar.) Bir tür şeker (34b-2).

ḳarañuluk: (<T.) Karanlık (16a-4)

ḳaravaş: (<T.) Kadın köle, cariye (15b-2).

ḳarı Ōavret: (<T.+Ar.) Yaşlı kadın (15a-9/10).

- ķasāvet:** (<Ar.) Dert, tasa (3b-10).
ķatı: (<T.) Kötü (11b-6).
ķavı: (<Ar.) Güçlü, kuvvetli (26b-13).
kavs: (<Ar.) Yay burcu (7b-9).
kem: (<Far.) Eksik (17a-5).
ķocmak: (<T.) Kucaklama, sarılma (37b-8).
ķoĝcı: (<T.) Gammaz (46a-4).
ķoz: (<Far.) Ceviz (32b-5).
kūs: (<Far.) Davul (38b-6).
ķut: (<T.) Baht, talih (22b-12).
ķürşı: (<Ar.) Üzerine oturulan yer (2a-4).

-M-

- maĥmil:** (<Ar.) Sepet (28b-11).
māl-dār: (<Ar.+Far.) Mal sâhibi, varlıklı (9b-7).
manşıb: (<Ar.) Makam, mevki sahibi (4b-10).
māōil: (<Ar.) Meyli olan (15b-10).
maŖışet: (<Ar.) Lazım olan şey, ihtiyaç (29b-12).
maŖşiyet: (<Ar.) Kötülük (40b-12).
maŖzül: (<Ar.) Özgür bırakılmış (9b-10).
maşrıķ: (<Ar.) Doĝu, güneşin doĝduĝu yer (17a-5).
mażarrat: (<Ar.) Zarar (32b-3).
mekr: (<Ar.) Hile (2a-7).
melül: (<Ar.) Dertli (2b-6).
merıĥ: (<Ar.) Mars (7b-1).
miĥnet: (<Ar.) Zorluk (6a-3).
miyesser: (<Ar.) Nasib olma (20a-3).
muĥkem: (<Ar.) Güçlü (51a-13).
muhtaşar: (<Ar.) Ayrıntı barındırmayan, kısa (1b-11).
muŖammer: (<Ar.) Mutlu (11b-5).
muŖtedil: (<Ar.) Orta derecede (13b-6).
muşallı: (<Ar.) Dindar kimse (13a-5).
muţıŖ: (<Ar.) İtâat eden (3a-13).

mübāşire: (<Ar.) Bir işle uğraşma (11b-2).

müddeÖî: (<Ar.) Direnen (42a-10).

müfsid: (<Ar.) Dedikoducu, fesat (44a-10).

mükellef: (<Ar.) Sorumlu olan kimse (1b-5).

müretteb: (<Ar.) Tertib edilmiş, düzenlenmiş (2a-1).

müstecāb: (<Ar.) Olumlu cevap alınan, kabul edilen (4a-4).

müşahide: (<Ar.) Şahit olunan (50a-1).

mütehayyir: (<Ar.) Şaşkınlık, hayrette kalma (17a-9).

müttaķî: (<Ar.) Dînin emir ve yasaklarını uygulayan, haramdan sakınan kimse (3a-2).

-N-

nāhî: (<Ar.) Yasak koyan, yasaklayan (14a-10).

nās: (<Ar.) İnsan (6b-2).

necis: (<Ar.) Pislik (30b-9).

nerd: (<Far.) Tavla oyunu (40b-11).

nerdubān: (<Far.) Merdiven (13a-7).

nevmîd: (<Far.) Kederli (42a-12).

nucūm: (<Ar.) yıldızlar (7b-3).

-O-

od: (<T.) Ateş, kor (10a-12).

-P-

pars: (<T.) Leopar (11b-9).

porsuķ: (<T.) Toprakta yaşayan etçil memeli hayvan (45b-6).

-R-

rāz: (<Far.) Gizli, sır (28a-6).

renclü: (<Far.) Hastalıklı (4a-8).

rencūr: (<Far.) Dertli (6b-1).

revā: (<Far.) Uygun, münasip (16a-1).

-S-

şabā: (<Ar.) Sabah esen rüzgâr (8a-8).

saŖy: (<Ar.) Çalışma, çalışıp çabalama (1b-10).

şavt: (<T.) Ses (47a-9).

şayru: (<T.) Hasta (15a-2).

şegirken: (<T.) Tutmak, dokunmak (23b-3).

semiz: (<T.) Etli (45a-5).

şevr: (<Ar.) Boğa burcu (7b-4).

şınık: (<T.) Kırık (13b-10).

şırāt: (<Ar.) Yol (2a-5).

siller: (<Ar.) Silahlar (38b-6).

simsim: (<Ar.) Susam (41b-1).

şimurg: (<Far.) Kaf dağında yaşayan efsanevi kuş (47a-7).

sin: (Çin.) Mezar, kabir (40a-2).

sipāhī: (<Far.) Asker (7a-12).

šovuk: (<T.) Soğuk (27b-9).

şūr: (<Ar.) İçi boş olan ve üfleyerek ses çıkarılan büyük alet (2b-2).

sülūk: (<Ar.) Bir yolda yürüme (50b-11).

süñü: (<T.) Süngü (38b-4).

-Ş-

şāz: (<Far.) Memnun, mutlu (3b-11).

şimāli yeli: (<Ar.) Kuzey rüzgârı (8a-8/9).

-T-

Tañrı: (<T.) Allah (2a-3).

taŖbīr: (<Ar.) Rüya yorumlama (1b-6).

tehlīl: (<Ar.) "Lâ ilâhe illallah" demek (16a-5).

telif: (<Ar.) Eser kaleme alma, yazma (1b-11).

- temmet:** (<Ar.) Bitme, tamamlanma (53b-10).
teşviş: (<Ar.) Karışıklık (47b-4).
tağ: (<T.) Dağ (11a-9).
tağla-: (<T.) Kendini ateş ile yakma (10b-11).
tam: (<T.) Dam (12b-1).
țamu: (<Soğd.) Cehennem (2a-4).
taŖām: (<Ar.) Yiyecek (5a-12).
taŖat: (<Ar.) Allah'ın emrettiklerini yapma (4a-1).
taŖn: (<Ar.) Eziyet, zulüm (28b-6).
taŖūn: (<Ar.) Veba (8b-7).
tarıķ-i müstaķīm: (<Far.+Ar.) Karanlık yol (5b-5).
taru: (<T.) Darı, ufak taneli buğday (41a-13).
taşra: (<T.) Dışarı (5a-7).
taylāsan: (<Ar.) Sarığın uzayan ucu (36a-13).
tayyib: (<Ar.) İyi, güzel (31b-9).
toğ-: (<T.) Doğma (10a-1).
tokun-: (<T.) Dokunma (6b-9).
ton: (<T.) Giysi (31a-3).
toñuz: (<T.) Domuz (45b-8).
tuman: (<T.) Duman (6a-8).
turi: (<T.) Duru, berrak (9b-1).

-U-

- ucmaķ:** (<Soğd.) Cennet (2a-4).
ud: (<T.) İnsanda ayıp görülen yer (26a-11).
Ŗūd: (<Ar.) Öd ağacı (32a-2).
uğurlandır-: (<T.) hırsızlık yapma (21a-7).
Ŗunnāb: (<Ar.) Ağaç şeklinde bitki (32a-8).
ulu: (<T.) Büyük, yüce kimse (12b-7).
üleşdür-: (<T.) Paylaştırma (43a-8).
üsküf: (İtal.) Şapka (36a-11).
Ŗutārid: (<Ar.) Merkür (7b-1).

-V-

vech: (<Ar.) İyi bir şekilde (6a-1).

vesvās: (<Ar.) Vesvese (53b-5).

vildān: (<Ar.) Cennette hizmet edenler (5a-5).

-Y-

yalıncaḡ: (<T.) Çıplak (22b-3).

yana: (<T.) Yine (35b-8).

yar: (<T.) Salya, ağız suyu (28a-3).

yaramaz: (<T.) Uygun olmayan (12b-13).

yarlıḡan-: (<T.) Hesap verme, yargılanma (18a-6).

yavuz: (<T.) Kötü (3a-13).

yekerek: (<T.) Daha iyi (36a-8).

Yuñ-: (<T.) Yıkamak (28a-1).

-Z-

zāhid: (<Ar.) Dînin emirlerine uyan, dindar kimse (3a-8).

ẓeker: (<Ar.) Erkeklik organı (26b-6).

ẓirek: (<Far.) Çalışkan (49a-7).

zuhal: (<Ar.) Satürn (7a-10).

SONUÇ

İnsanoğlu geçmişten günümüze rüyada gördüklerini yorumlatma ihtiyacı hissetmiştir. İnsanlar rüyaları geleceğe işaret ya da içinde bulundukları durumlara çıkış yolu olarak görmüş bu da kimi zaman insanoğlunun davranışlarını şekillendirmiştir. Yapılan rüya tabirleri hayatın geleneksel, kültürel, sosyal, siyasi ve dinî unsurlarını etkilemiş ve hatta belli noktalarda toplumlara yön vermiştir. İnsan ihtiyacından doğan bu durum zamanla tabir ilmini de ortaya çıkarmıştır.

İlk medeniyetlerden İslami geleneğe kadar rüya tabiri ve tabir ilmi varlığını sürdürmüş, rüya yorumlarının toplandığı kitaplar olan tabirnameler hemen hemen her toplum ve toplulukta değer görmüştür. Türk edebiyat tarihine bakıldığında ise rüya ve rüya yorumları Türklerin varlık gösterdiği her dönemde önemsenmiş ancak tabirname geleneği İslâmiyet'i kabul ettikten sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Türk edebiyatında özellikle İmam Nablusî'nin, Ca'fer es-Sâdık'ın ve İbn-i Sîrîn'in tabirname tercümelerinin sayısı fazladır.

Çalışmaya konu olan *Hâzâ Kitâb-ı Tâ'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem* bir İbn-i Sîrîn tercümesidir. Bu tabirname 18. yüzyılda kaleme alınmıştır ve müstensihî belli değildir. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonuna 06 Mil Yz A 8103 numarasıyla kayıtlı olan tabirname 53 varaktan oluşmakta olup düzen olarak İbn-i Sîrîn tercümelerine benzerdir. Ayrıca eserin başında eksik ve dağınık bir fihrist de vardır. 52 baptan oluşan tabirname harekeli nesih ile kaleme alınmıştır. Eserin ilk on babının numaraları Arapça daha sonraki bap başlıkları ise Türkçe kökenli kelimeler ile numaralandırılmıştır. Ayrıca baplar hem sözcük hem de Arap sayı sistemi ile belirtilmiştir. Eserin bap başlıkları ve eserde çok fazla sayıda geçen *eger* bağlacı kırmızı renkle metnin geri kalan kısmı siyah renkle kaleme alınmıştır. Her bapta önce yorumu yapılacak çeşitli konu, nesne, varlık veya durumlar ile ilgili adlar sıralanmış daha sonra bunlarla ilgili rüya yorumları yapılmıştır. Müellif rüya yorumlarını yalın bir dille açıklamaya çalışmıştır. Eserde halk dilinden ifadeler, Türkçe kökenli kelimelere fazlasıyla yer verilmiştir. Ayrıca Arapça ve Farsça kelime sayısı da fazladır. Bu durum eserin halkın her kesimine hitap ettiğini de göstermektedir.

Eserde şedde, Arapça ve Farsça kelimelerde uygun biçimde kullanılmıştır: **أَمَّا** ammâ (8a-7), **دُكَّانٌ** dükkân (13a-7). Ayrıca bazı Türkçe kökenli kelimelerde şedde kullanımı görülmüştür: **إِلِّي** elli (2a-1), **إِسِّي** ıssı (13b-5). Eserde şeddeli yazılması

gerekirken şeddesiz yazılıp çift üsnüzlü olan kelimeler de tespit edilmiştir: هَمْتَلُو himmetlü (7a-4), نَقَّاشْ naqqāş (49a-3).

Eser, 18. yüzyılda kaleme alınmış olmasına rağmen Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlaklaşmanın etkisinin görüldüğü örnekler de tespit edilmiştir: *bağlu* (25a-7), *yandurur* (13a-6), *eylesün* (48a-9).

Eserde +İñ, +Uñ, +nİñ, +nUñ ilgi eklerinin kimi kelimelerde yuvarlaklaştığı kimi kelimelerde de düz ünlüyle yazıldığı görülmüştür. Ayrıca aynı kelimedeki ilgi ekinin hem yuvarlak hem düz ünlülü yazıldığı örnekler de tespit edilmiştir. Yuvarlak ünlü taşıyan örneklerden bazıları şöyledir: *kendünün* (13a-13), *anuñ* (42a-9). Düz ünlü taşıyan örneklerden bazıları şöyledir: *ulularınıñ* (12b-7), *bunlarıñ* (15a-7), *kişiniñ* (22a-11). Aynı kelimenin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü yazıldığı örnekler de şöyledir: *anıñ* (3b-4), *anuñ* (42a-9), *çoyunuñ* (44a-1), *çoyunuñ* (44a-2).

-up, -üp zarf-fiil eki Eski Türkçe döneminden beri hep b (ب) 'li yazılmıştır. Bu ekin Eski Anadolu Türkçesinde p (پ) 'li -up, -üp biçiminde yazılmaya başlandığı da bilinmektedir. Ancak eserde b (ب) 'li kullanım örnekleri mevcuttur. Bu durum da ekin kullanımının kalıplaşmasından kaynaklanmaktadır.

Eserde *çarañuluğda* (16a-4), *bardağdan* (9b-1), *itdüm* (2a-1), *debrenmekdür* (30-6), *üleşdürse* (43a-8) vb. kelimelerinde imlası kalıplaşmış ekler tespit edilmiştir.

Eserde *nesne* (25a-4), *kimesne* (40b-7), *böyle* (7b-5) örneklerinde ünlü birleşmesi görülmektedir.

Eserde ön ve iç seste ünlü türemesi birer örnekte tespit edilmiştir: *ısıcağ* (27b-10), *azacuğ* (35a-1)

Eserde bazı kelimedeki ünlü değişimi görülmüştür. Eserdeki ünlü değişimi örnekleri şöyledir: i > e değişimi, u > ı değişimi, u > i değişimi, ı > u değişimi.

Eserde bazı kelimedeki ünsüz değişimi görülmüştür. Eserde bulunan ünsüz değişimi örnekleri şöyledir: k > g değişimi, k > h değişimi, b > v değişimi, d > y değişimi, t > d değişimi.

Eserde e/i meselesi olarak adlandırılan kapalı è örnekleri bulunmaktadır. Bu örneklerden eserde /i/ ile yazılıp bugün /e/ şeklinde telaffuz edilen kelimeler ile eserde /e/ ile yazılıp bugün /i/ şeklinde telaffuz edilen kelimeler bulunmaktadır. Ayrıca eserde hem /e/ 'li hem de /i/ 'li şekilde kullanılan kelimelere aynı kelimedeki bile rastlanmaktadır. Bu durum i/e değişiminin henüz tam olarak tamamlanmadığını göstermektedir:

Eserde /i/ ile yazılıp günümüzde /e/ ile söylenen kelimeler:

gice: Eger Müzzemmil okusa gicede kâoim ola (52a-8).

vir-: Feriştahlar kendüye selām virseler iki cihānda Óaziz ola (2b-8/9).

Eserde /e/ ile yazılıp günümüzde /i/ ile söylenen kelimeler:

eşit-: Ucar kuşlar görmek şavtların eşitmek ğavġāya uğramakdır (47a-9/10).

eyi: CumÓa ya maĥalle mescidin görse ol kişi niÓmet ve eyilige irişe (12b-5/6).

Eserde aynı kelimenin hem /i/ hem /e/ ile yazıldığı örnekler:

di-: Yāĥūd el-ĥamdü li'llāh dise düşmāna žafer bulup kuvvet ve (18b-3/4).

de-: Allāh'u ekber dese yāĥūd el-ĥamdü li'llāh dise düşmāna žafer bulup (18b-2/3)

Eserde “-dUġI” sıfat-fiil eki kimi örneklerde kalınlık-incelik uyumuna girmemiştir: *korġduġı* (10b-2), *ummaduġı* (31a-2). Bu durum müellifin ağız özelliğinin esere yansıması olarak da düşünülebilir.

Eserde aynı kelimenin hem düz ünlü hem de yuvarlak ünlü ile yazılmış biçimleri tespit edilmiştir: bıçak (29b-5), bucaġ (28b-5), cekirge (47b-3), cekürge (47a-13), tevbe (20b-5), tövbe (1b-9), tuzlık (34b-3), tuzluġ (35a-3)

Bu çalışmada 18. yüzyıla ait bir tabirname olan *Hâzâ Kitâb-ı Tâ 'birnâme-i İbn-i Sîrîn Allahu A'lem* adlı eser tespit edilerek gün yüzüne çıkarılmıştır. Eserin Latin harfli çeviri yazısı yapılmış, dil incelemesiyle birlikte 18. yüzyıl Türkçesi dil özelliklerinin belirlenmesine katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıkalın, B. (1996). Kur'ân-ı Kerim'de Rüya Kavramı. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Yücel, A. (1999). İbn Sirin. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C 20, 358-359. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Akar, A. (2018). *Oğuzların Dili-Eski Anadolu Türkçesine Giriş*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Artun, E. (2016). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Atila, O. H. (2022). Delîlü'l-Huccâc ve'l-Ümmiyyîn fî-Tahsîli Umûrî'd-dîn (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkı Basım). Batman: Batman Üniversitesi.
- Balaban, Â. (2011). Muhammed İbni Hasan İbni Aliyyi'l-Hüseyn'in Tabirnamesi (Metin, Sözlük, Dil İncelemesi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Doktora Tezi. İstanbul.
- Balaban, A. (2014). Türkçe Yazma Tabirnameler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*. S 9, 112-132.
- Beki, M. (2023). İslâm Geleneğinde Rüya Kavramı. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*. 7(3), 256-280.
- Çelebi, İ. (2008). Rüya. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C 35, 306-309. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Elbir, B. ve Uludüz, E. O. (2019). İbni Sîrîn'den Yapılan Rüya Tabirnameleri ve Tercümeleri Üzerine. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S 23(23), 461-477.
- Eminoğlu, H. (2003). Müşgil-güşa (Ta'bir-name) (Dil bilgisi-metin-dizin) (2 cilt). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora tezi. Ankara.
- Erdem, M. D. (2007). *Müyesseb-nâme*. Ankara: Hece Yayınları.
- Erdoğan, A. (1993). Türkçe Rüya Tabirnameleri ve İbn-i Sirin'den Tercüme Edilen Bir Tabirname. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Gökyay, O. Ş. ve Coşkun V. S. (2010). Tabirname. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C 39, 331-333. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Gülensoy, T. (2000). *Türkçe El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Gülsevin, G. (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülsevin, G. ve Boz E. (2013). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Günay, U. (2011). *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2015). *Türk Dilinde Edatlar (En Eski Türkçe Metinlerden Zamanımıza Kadar) - Yazı Dilinde -*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Karaağaç, G. (2016). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kartallıoğlu, Y. (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1995). Eski Anadolu Türkçesinde İmlâ-Fonoloji Bağlantısı Üzerine Notlar. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: C 1, 491-508.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri: (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kur'an-ı Kerim Meâli*. (2011). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Özçelik Haltaş, H. K. (2021), *Kitâb-ı Tabîr-nâme-i İbni Sîrîn Tercümesi (İnceleme-Tematik Tasnif-Sözlük-Çeviri Yazılı Metin)*. Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara.
- Özçelik, S. ve Erten, M. (2005). *Türkiye Türkçesi Dilbilgisi*. Diyarbakır.
- Savran, H. (2018). Türk Dilinde Yuvarlaklaşma Olayı ve Dudak Uyumu. *Türkbilig*. (35), 89-96.
- Timurtaş, F. K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi, XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Tören, H. (2010). Ta'bîr-nâme. *Türkiyat Mecmuası*. 20, 415-452.
- Tuğluk, M. E. (2018). 17. Yüzyıla Ait Harekeli Bir Eser: Kâdirî Muhyiddîn'in Manzum Nasihat-nâmesi (İnceleme-Metin-Sözlük-Özel İsimler Dizini-Tıpkıbasım). Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. Adıyaman.
- Tuğluk, M. E. (2020). *Kerb-nâme (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Tuğluk, M. E. (2021). Yazarı Bilinmeyen Bir Menâsik-i Hac Kitabı: Delîlü'l-Huccâc ve'l-Ümmiyyîn fî-Tahsîli Umûrî'd-dîn -Ses Bilgisi-. *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*. S 27. 234-255.
- Türkçe Sözlük*. (1998). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Vural, H. ve Böler, T. (2014). *Ses ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Yavuz, S. (2013). *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar*. Elazığ: Manas Yayıncılık.

Yılmaz, S. (1998). *Kitabü't-Ta'bîr (Ta'birname-i Türkî)*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

صوت اصلین
کومکدر اه
سکر نامه بود
غفلت
اولیست به

دو و شطان و پری
و بحال بودت
و حاج کور مکدر
قران او تو
مولد به

عطا کور مکدر زندان و نقش دیبک اولاد
۳۱ و کورستان و اولاد ملک و امیر و حاکم
و سبک فانی و اولاد او مقدر
۳۲ و کورستان و اولاد او مقدر
دودک و کورستان و اولاد او مقدر
۳۳ و کورستان و اولاد او مقدر
و قافون و کورستان و اولاد او مقدر
۳۴ و کورستان و اولاد او مقدر
و جفان و کورستان و اولاد او مقدر
۳۵ و کورستان و اولاد او مقدر
و نرد و کورستان و اولاد او مقدر
۳۶ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۳۷ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۳۸ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۳۹ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۰ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۱ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۲ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۳ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۴ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۵ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۶ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۷ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۸ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۴۹ و کورستان و اولاد او مقدر
و کورستان و اولاد او مقدر
۵۰ و کورستان و اولاد او مقدر

هذا كتاب نافع فله من سبوي الله اعلم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والعاقبة
الطيبين ولا تغدوا على الظالمين
والصالحين والسلام على خير خلقه
محمد وآله وصحبه اجمعين وبعثه
مزمز مكلف لا ينفوا لان اولاده
كوز دوي دوي نقيب فادراوله
اكر خرايسه شكر اولاده ناي خرق
نلق فمندانيلك اذ يادونه سيب اوله
واكر خرايسه نوبه البسه يا حود
صدق اوله ابي دفعه سبي اوله بقاء
خليله بوخضر كيناي نالوق اوله مكي

1b

والتي اوج نال اوله موب اندم اجمل
بيان اولدم ناي بولاسي انسان اوله
باب اول نكله وملاكمه لروبعه لبر
فعرشي وكوزي وكوكلر وافجق وطمق
وصراطون واد ووجسان كوز مكلر نك
دوشينه نككي نككي كوزسه جملة
مكروين امين اوله وقغيرد و
غضنه دن دنيا والخرينه سلامت بوله
ثلاكو زوسه مؤمن اوله فاسبق كوزسه
كوبه فله اكر دوشينه ملك كوزسه
النه حلال مال كره فاولي فريجق اوله
جيد اوله السلام كوزسه مريجه
اين وحال اوله مكال كوزسه مالد اوله

2a

وَاَقْلَمَ يَمْحُو رَجُؤُا اِلَهَ اَيْسَرُ فِي كُورَسَه
 عَجْرِي اَوْزُون اَوَلَه اَكْرَضُورِي عَجْرِي
 كُورَسَه يَادِيَا وَعَالَمَه عَادِل اَوَلَه وَ
 عَالَمَه رَحْمَت بُولَه عَزْرِي كُورَسَه جُوق
 يُوذِي اَوَلَه وَالْوَحْي اِيْمَان اَيْلَه اَوَلَه وَ
 مَلُوك كُورَسَه اُولُوحي دَسُو اَوَلَه عَزْرِي
 نَلِي جَان اَلُور كُورَسَه عَجْرِي اَوْزُون اَوَلَه
 فَرِيْشَتَه كُورَسَه سَلَام وَبِر سَاتَر اِيْجِي جِهَان
 عَزْرِي اَوَلَه اَكْرَضُورِي كُورَسَه كُورَسَه
 اِيْمَان كُورَسَه كَا فَرِيْشَتَه هَكَاه اِيْرِيْشَتَه كُورَسَه
 دُشِيْشَتَه اِيْضُو اَوَلَه كُورَسَه جِهَان اَوَلَه
 اَمِيْن اَوَلَه وَرَحْمَت وَشَادِيْت دَلِيْل اَوَلَه
 اَكْرَضُورِي حَضَرَت يَحْيَا عَلِيْه سَلَام
 كُورَسَه

2b

كُورَسَه اِيْجِي جِهَانَه عَزْرِي اَوَلَه وَلا
 يَنْك قُومِي صَلَاح وَصُفِي اَوَلَه كَا فَرِيْشَتَه مِلَان
 اَوَلَه فَالِيْق اِيْشَتَه صَلَاح اَوَلَه كُورَسَه يَادِيَا
 دُشِيْشَتَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه
 لَكِنْ مَلُوك كُورَسَه اَوَلَه وَلا يَنْك قُومِي
 مَلُوك اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه
 اَدَم يَحْيَا اَوَلَه كُورَسَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه
 هَابِيْل كُورَسَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه
 سُوْرِي مَقِيْل اَوَلَه اَكْرَضُورِي اَوَلَه
 يَحْيَا اَوَلَه كُورَسَه تَكْرِي نَعْم اَوَلَه
 خُشُوْ اَوَلَه رَحْمَت وَرَحْمَت اَوَلَه
 اَجَلَه اَسْمَعِل يَحْيَا اَوَلَه كُورَسَه تَكْرِي
 اَمْرِيْشَتَه مَطِيْع اَوَلَه وَلا يَنْك اَوَلَه

3a

کورسه طاعت و عبادت اهل اولون
 اوندون امن اوله اکر دگر عیالیمیزی
 کورسه و فی طوعه عمری اوندون اوله
 دغایی منجاب اوله اکر یوشیمیمیزی
 کورسه برخصوصه محاله ایلکوب اول
 سبله زندانه و طار لغه و شوی ۱۷
 انجاسیده خالص بوله اکر اوبیمیزی
 تخیل اولوب عیالی تلف عاقبت کرو
 خونی حال اوله اکر دودیمیمیزی
 کورسه قوت و دلت بوله اکر سبلت
 ییمیمیزی کورسه اکر یولیند یاد سنا اوله
 دکل اسله اولی لغه و اصل اولوب یخت
 حکومینه خوف کسنه اوله اکر موت

4a

بری اوله اسحق ییمیمیزی کورسه
 قورقوریه دونه بری لایه لغزیه
 عاقبت کورقوریه اکر هودیمیمیزی
 کورسه دشمنان اکر اوندون رینه سلطان
 اولوب عاقبت ینه عالد اوله اکر
 صالح ییمیمیزی کورسه دشمن دینه
 اوغرینه عاقبت کورقوریه دشمنانه
 ظفر بوله اکر یغوبیمیمیزی کورسه
 حق تعالی کند و ریه جوق اوغلان
 لر وین برستی اجون قساق اوندون اولوب
 عاقبت ینه سنا اوله اکر یوسفیمیمیزی
 کورسه یمنانه اوغس بوب قبت حق
 ظاهر اولوب عورت بوله اکر یحیمیمیزی

کورسه

3b

بيمخبري کورسه دشمن پسن الپون
 دشمنی او زرينه منظر اوله اگر عسکری
 بهيمخبري کورسه شای الوونی هر خصوصيه
 خصه و ازا اولوب اوغلی اوله اگر دشمنه
 عیش کورسه سلطانته واصل اولوب
 مراد پناه ايريه له اگر کورسي کورسه
 شرف و عزت بوله کورسي و زرينه
 او نورسه و وجهانده عزيز اوله
 مردونه اين اگر کورسي دت انسه
 مقصدن دوشه اگر کورسي دت
 سين اچليش کورسه مال داز اوله
 کسيه محتاج اوليه اگر دوشنده
 کورسي کورسي اولسه اچليش
 اوله

4b

اوله اگر دوشنده کند و زرين جسته
 کورسه جمله مراد پناه ايريه له
 امين اوله اگر جنت ميولند پسنه
 اله مال ايريه له اگر جنت حور ليدن
 ولد ليدن و غلام ليدن کورسه
 مرتبه عظيم بوله اگر جنت شري ليدن
 اجسه مال دت اوله اگر جنت دن طن
 جفته مال و نعتي تلف اوله اگر دوشنده
 جفته کورسه نکر يدن اکا خشم ايريه له
 و اول و لایت يادجي ظالم اوله اگر جفته
 طنه جفته قيقودن فوز نه اگر
 جفته طما ميندن يسه حرام مال اله
 کورسي کند و جفته کورسه

5a

كناه اسلمه سید بر تو به آلیسه **اگر** بونیده
 زنجیر کورسه برگناه اندیکه **اگر** دوشیده
 صراط کورسه دوشوار لغله اوغریه
اگر کندوزین جیطان او زور نه
 کورسه طریق مستقیم هدایت اولمه
اگر طوطی کچر کورسه آفت دین
 امین اوله **اگر** صراط کورسه آفت دین
 سکه نجف اوله **اگر** دوشیده نران کورسه
 کچر بر طوطی اوله **اگر** شرفک فلسفه
 خلولا اوله **اگر** اهل بلد عدالت سینه
 اسوده حال اوله **اگر** نران دوشیده بین
 اگسک کورسه قاضی خلاق حکم آلیسه
 اوله جلدن خلق غنقه دانا اوله **اگر**

5b

در

دوشیده محاسبه اولیو سنان وجه
 اوزر محاسبه دت فور نله خوش و خوش
 اوله محاسبه سید نصرت کورسه نجف
 اقصیه **اگر** دوشیده قضا کورسه
 افتدین امین اوله **باب ثانی**
 لوح محفوظ و کوشش وای و یلدوز
 و نجف و قاض و بوز کور کور ملک و یلدوز
 و بولور و طمان کور مکدر **اگر** کوششی
 کورسه دولت و عزت بوله **اگر** دوشیده
 کچر کورسه سینه و لوز کورسه لایق
 پادشاه اوله دکلر سینه عزت بوله **اگر** دوشیده
 سینه کچی دولت دت کور کور سینه پادشاه
 آفت ابرینه **اگر** کچی غایت ایشی

6a

کورسه اقل یل خلک رنجور اقله باخود
 پادشاهانست تاسه ظلم این **اکر** دوشده
 اقل کورسه کند و یانیده یا کند و به
 سجد و نور یا سرینه یا اوینه نشسته
 اولوغه ایریشه و ولایت بوله و الله
 اقله و کوکلی مرید ایریشه و نجات اقله
اکر قری نور کورسه پادشاه عاقله
 اولوب خلاقی خوش حال اوله کوکلی
 کند و به طهغه ر کورسه پادشاه اوله
 کند و اند کورسه اولغده هر روست
 اقله **اکر** کوکلی کوکلی کورسه کند و به
 نور طهغه پادشاهان و هیبت کسبه
اکر اویند کوریش نورین کورسه عورت
 یو

6b

یوغسه عورت اله عورتی وارینه
 فحمت ابقا اقله **اکر** ای نور اویند طهغه
 کورسه یا کند و اویند کورسه یوجه
 همتا اوله **اکر** ای دلیق کورسه یا قمر
 کورین پخیل زینت عورت اله **اکر** لیل
 کورین بر بیل اوغر شوش کورسه ایچی با
 و شاه بر بیل اوغر شوش **اکر** بیلد
 کورسه یا الینه یا فتنه یا انگلیشه
 اوله کوکلی کورسه و سوز کورسه اوله **اکر**
 اوله کوکلی کورسه و سوز کورسه اوله
 استی اوله بک کورسه بکلی لاله
 عالم کورسه فاضله سبک کورسه
 و نیا اوله رعیت کورسه یا اوله **اکر**

7a

مریخ کورسہ مخون عورت الہ **اک** عطا
 کورسہ یانچي اولہ **اک** کوکوف بوجہ
 کورسہ شجوع خلیفہ اوکوف نہ **اک** حاکم
 مال غنیمت الہ کبره نورجی کورسہ دخی
 بوبلدر **اک** جوز کورسہ سری سبہ **اک**
 سرطان کورسہ صاحب ارض اولہ **اک** اسک
 کورسہ سلطان او **اک** شنبہ کورسہ
 لدا اولہ **اک** میردن کورسہ حکم سبی اولہ
اک حقیب کورسہ دشمنان اولہ **اک** فوس
 کورسہ سپاہ اولہ **اک** جد کورسہ وزین
 اولہ **اک** یسہ نکلی رتہ **اک** حوت کورسہ
 قسط و حسد الہ اولہ و فینہ ظہور الیہ
اک نلسون غور کورسہ یا لہ یغیر
 کور

7b

کورسہ بالاک و فینہ و سلطان جورج
 جوق اولہ **اک** کندوی روزگار بوقا
 کوکوف کورسہ اولہ لغہ و مرادینہ
اک بیلاز قونان قونان کورسہ
 بولہ و صاحب نعمت اولہ **اک** بلطراق و طو
 زبالہ قتی اسر کورسہ اولہ و لایسہ فدا
 اسفہ حشہ جوق اولہ متا نیم یلی شفا
 حدر **اک** صاکورسہ فج و نصرتہ **اک** سما
 بلان کورسہ نصرت و نعمت بولہ **اک** جنون
 بلان کورسہ از قونان اسر غصہ کرد
 قونان کورسہ و دت و خبرش صا و اولہ
اک دوشندہ قاریفات کورسہ حاکم
 بولہ **اک** طو اولہ قاریش یغاک کورسہ

8a

اَبْلَک کوز **اک** جوق اؤد کچجوق کوز سه
 قوز قوز غوشنه دن امین اؤله بقلاوشی
 یوزیه **اک** کندوی انشی برکوز سه مالیک
 مینه **اک** انشه شکی برکوز سه خوش بر
 لر انشه **اک** کندوی انشی برکوز سه غصیه
 اؤغریه **اک** انشی دوشن سنکوز سه علم
 حیل ایلیه وهیدیه بوله **اک** وینه اؤد
 سترکوز سه مصینه اؤغریه یا حرم نفقه
 ایدنه **اک** بر برت اؤد جوق غیری
 طوقوز کوز سه اینه کوز مال کچه **اک** کوز
 انشی ایل طغل کوز سه مالیک نکون
 ویش اؤله **اک** کندوی اؤلنجینه کوز سه
 سلطان دت غصیه ایلر **اک** اینه
 شیخ

10b

شمع و جرح کوز ایلر حوب حورت
 اله عورت ایلر حوب ایلر واره واره
 دی طوغه غریب ایلر وطنه واره
 قنار ایلر غنی اؤله بک ایلر دلی
 اؤله و لایلی محوز اؤله **اک** شهره
 یا اؤله قنار ایلر کوز سه اول
 شهرک یا و ساهی عایل اؤله خاکم
 عدالت اؤله اؤلور اؤلور خلق سود
 حال اؤله **باب** طاع و دیبه جک و
 بوجه بر و قوم و طاسی و طبرق
 و دیوار و اویسمق و طاسک و مکدر
اک کندوی دوشنه طاع اؤلور
 کوز سه مرده ایلر مرده بوله و مال

خاموش

11a

دَاوَاوَالَه **اگر** طاعت خدایت اینتر کورسده ته
 اینغه مباحثرت ایدرسده زانت کله
اگر دبد جله کورسده اوقعت ووقه
 بولله **اگر** کند ویدی بوسک برده کورسده
 معر اولونیز مرئب بوله **اگر** کند ویدی بوز
 برده کورسده یاخود بولین ادرسه قیدی بوقه
 ایرسه **اگر** سور بوزت کجسه بالاکورسده
 وقلندت قورنوب لخت بوله **اگر** و
 شنه کند ویدی بوز بوش کورسده **اگر** راسا
 ابلکس اوغز به یارساده کلسه غصه
 اؤغز به **اگر** سیدلجینه کورسده اولسه 1
 جالیق این کلین افا **اگر** برلر ده اوقعتیش
 وصول افر کورسده دین اذنه **اگر** قورسده
 زحمت

11b

زحمت ابله مال بوله **اگر** طاعت طبرف
 کورسده مال احوال بوله **اگر** سده مال
 اوله **اگر** دیو یا عادت کورسده یا سپه
 اولونغه ایرسه ویدی بوقه کورسده
 صاحب مرئب اوله **اگر** ترا و سنده و یا سپه
 ویدی بوش اوله ویدی بوش کورسده
 اخیلقین کلین افا **اگر** کتاف اؤکورسده
 جوق مال بوله **اگر** ترا و کورسده و لیجسته
 کورسده نه ادر بوز مرئب کورسده
 در شفر کیک **اگر** دوشنده اوقعتیش
 کورسده اشلری بوز بیه نعمت و دولت
 بوله دمودت اقبیق دخی بولده
اگر ویدی بوقه کورسده مصیبه اوقعتیه

12a

سؤیله کند و یه زیان این بادشاه قفل
 بعینت اینه دولت بول قادی اولدی
 درسی وقتله یاقون سولانی اوله **که** منانه
 بیر یغلو کورسه اول قونل احوال پیرنان
 اوله **که** فصلی کورسه بخت و ره **که** شجید
 جریع بند و رز کورسه اول غلطی طوغه **بل** **س**
 پستان و سرح و تر و بان و بار و و کاف
 و حمام و دکن و صد و ده کورسه عورت ال
که و درسته پستان کورسه عورت ال
 انغلی و غه خوش دیرک و بال و دند لیمین
 و کور لری نو لوان اوله **که** سترای کورسه
 بالیجند بولنه روزگار یی خوش اوله
 امید قله **که** پیرنه کند و نلک ساری

13a

که کورسک طلم و رزید کورسه اوله مرته
بل **که** و درسته بر طلمند بر طلمه فاقه
 منصبت بر منجه ایرنه **باب** **س**
 مسجد و منانه و منبر و منبر و منبر و منبر
که و درسته جمعه یا محله شجیدین کورسه
 اوله کورسک و ایله ایرنه و یی ایله
که و درسته اوله شترک اوله نلک
 حال خوش اوله **که** کورسک شجیدین
 ارفین بحر اید کورسه غمخیز و مال
 و جمعه افسند سالت اوله **که** و درسته
 کورسک کورسک عورت ال **که** و درسته
 منا و یه و منبر و منبر و منبر و منبر
 افرینه اوله افرینه **که** کورسک و مرسور

12b

اولئك كورسه بعوا لى يور و ربه سلطانا
 ائنا اوله **كه** دورين نك نك بان كونرسمسا
 اللو كى افرله و خى بر ليله **كه** دكا كن كونرسه يا
 دكان كونرسمسه جوف نعيمه برسته **كه**
 اسي حركه كونرسه فيغويه اوغرميله صوي
 مغند لايته بعوا لى اجره ختامد
 طبر جوسمه غصصدن قورناله **كه** ككر من
 كونرسمه لالك و اولو كى بوله **كه** اوفن اوكوب
 اوبنه كنورسمه نر و اولو كى دت خلاق لى
 اليكه كره **كه** ككر من طاشين صيق كونرسمه
 ككر من صاجبي االه **كه** صفة كونرسمه فوجمه
 سري ايسى االه **كه** دولا كى كونرسمه خريزينا
 كازاوله **كه** دولا كى صيق كونرسمه خريزه

13b

كذا قوت اوله **باب** ثانی شهر و شهر دارك
 حومه لیه دوشسته ق و قلعه و حصان و
 كوشك و كبرج و كرمه كورسكدر **اكر** شهر
 كورسه دینی تمام اوله دیركی خوش اوله
 كند و **اگر** ایچكدر سوسوكند **اگر** شهر
 حومه لیه دوشسته لئوق كورسكدر حور
 مال بوله قلعه و حصان دخی بولدر
اكر كند و **اگر** قلعه د **اگر** حصان د **اگر** كورسكدر
 دوشسته امین اوله **اكر** كوشك كورسكدر
 ولایت بوله و امر و نفی صاحبی اوله دوشسته
 امین اوله **اكر** قلعه یا حصان یا دارك
 ایلسه مقصودنه واصل اوله **اكر** كند **اگر** یا
 كند **اكر** كورسكدر مال جمعه ایلسه **اكر** كند كورسكدر

14a

五

16b

ايجون ميخند كرسنه ايكي جهاندي كرسنه
 اوله ميجده دوزست نماز قلسه نه سا
 جتي وركيسه روك اوله مضاد و نماز قلسه
 دوزن قبولي اچاله وايكي جهاندي عرسنه
 اوله **اكر** مشريدن يك نماز قلسه ديوي كه
 اوله و كاظم زحمت كور و فياه اوله اعد
 يد نماز قلسه بركنه، اي قلسه اوقسني بخار
 به و ووي نماز قلسه لالاف انداچه و برك
 زمان ايبي راست كلسوي ميخند اوله
اكر دوشده صبح نمازين فالار كورسه
 ايكي جهاندي عرس اوله **اكر** اوله نمازين
 فالار كورسه قورقد و عرسه ت مين
 اوله و صرلته ايسه **اكر** الكند و نمازين

17a

فليس به نور جندرت نور نالو بن غني له
اك الحسنات نمازين فليس به عيال بوله بر
 وشمات لاله دوندست اولوب سنا اواله
 يستو نمازين فليس به غني بولد ز **ا**ك ريشي
 وقت نمازي نما عتاله فليس به نور دوند
 غني دت امين والي مراد نه واصلا له
اك باق باق نماز فليس به صبر واوله **ا**ك با
 غني با بنه نماز نه فليس به نور جندرت
 وخصص دت نور ناله **ا**ك نما عتاله بونوب
 نماز فليس به سعادت اكا نور دوند
اك كعبه طالع نماز فليس به نور جندرت
 ايكه واما نماز كعبه نعوذ بالله **ا**ك
 كعبه دت شنة آله پاشا هت دت
 شنة

17b

شنة بوله بونو كعبه دت وشمات كورسه
 ديخ دوندست اواله نحي اوقورسه
 غصص سي كيد و بر مراد اوله **ا**ك قر
 كورسه خافله فبغودت نور ناله **ا**ك صول با
 شنة سنام ورسا اشي شوار اوله **ا**ك كور كمال دت
 نور جندرت ولسا اكا مال واوله دوند
 شنة غصص به اوقورسه **ا**ك لاله الله دسه
 شاد اوله بوله غني غصص دت نور ناله **ا**ك كور
 شنة ز كورسه اكا ركه دوني اكا له **ا**ك شنة
 شنة جندرت فالت اقا كنه دندت نور ناله **ا**ك نور
 نور جندرت صول كورسه و غني و غني فبغودت
 كورسه دت ساسي بقلنه **ا**ك نور غني فله كورسه
 بقلنه غصص دت دت اكا كور **ا**ك اكا كور دوند

18a

الطش عري ورون وما لي زنه **ا**كي باليد
فلو كورسه دشمنانه طفر بوله الله اكبر دسه
ياخو الحمد لله دسه دشمنانه طفر بولن قوم
وما لاورون عري ورون درست لك بوله **ا**كي
تاكبر ودهلما وايستغفار ولسه خمير وركت
وشانرا بوله **ا**كي افرنج ودرسه شير وچير
بوله **ا**كي افرنج ودينه قودسه حال امان بول
ومر خواوله وافتادنت ميين او **ا**كي ودينه
اذنت او قوسه حجه وانه بار او اخير ليله
اكي افرنج استغفرت وچور وخور لقايله
نخست بوله **ا**كي مناه وديخو وديكسك بول
بالكسه صليح كين ايسه اولو لير له قاسق
ايسه كناهدي ايشكار او **ا**كي افرانچينه

۱۵۰

18b

والكلية اول سرى صله له **اكر** فلو يرد بالكلية
صلح الاشيه مرمع فاقوله فاسبق ايسه برالابه
او غربه **اكر** اول يجينه بالكلية اول صاحب
اوله **اكر** ادمه او شته بالكلية اول كيه
قوم خيانت اليه **اكر** فلو يجينه بالكلية
او فرق سفر كيه **اكر** او زينه بالكلية حكمونه
او ترك عقل كيه **اكر** الجلي عرق كسبا اوله **اكر**
باز راجينه بالكلية باز فوميرت بريخي
اكر عز اليه خبر ويركت ويغت بوله
كخي كند و نك وعياليك عمري او زور و ناله
و خوش حال اوله **اكر** عز ايه كيه راو كسه
فضل او اولو لي بوله **اكر** كاف اليه جنك
اليعون فليج او رساله عزت و شرف بوله

19a

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١

م

196

مَرُورًا وَرَأْسَهُ كَوْنَهُ وَنَدْبَهُ أَوَّلَهُ دُنْيَا حِي
أَرْثَهُ وَنَدْبَاتُ إِيْمَانِ إِبْلِهِ كَيْدَهُ **أَكْرَأَ** الْوَلَدِ
حَجْرَ الْأَسْوَدِ أَوَّلَهُ قُوْنَهُ حَجْرَ سَبْرَتِهِ
أَكْرَأَ حَجْرَ الْأَسْوَدِ حُجْرَتَهُ وَنَدْبَهُ حُجْرَتَهُ يَدْعُو
إِسْلَامَهُ **أَكْرَأَ** زَكَاةَ وَبِرَتِهِ صَلَاحَتَهُ رَأْسَهُ
قُوْنَهُ وَغِنْدَتَهُ إِيْمَانِ أَوَّلَهُ **أَكْرَأَ** بَرَقَتَهُ طَلَامَ
وَبِرَتِهِ غُصْنَتَهُ قُوْنَهُ **أَكْرَأَ** طَلَقَ نَدْبَهُ
بُرْسَهُ بِرَأْسَهُ دُشْمَانَهُ بِرَتِهِ **أَكْرَأَ** صَدَقَ
وَبِرَتَهُ مَرَادِيْدَهُ وَأَصْلَ أَوَّلَهُ **أَكْرَأَ** وَجْهِيَّابَ
قَاضِي وَخَلِيفَهُ وَأَمَامَ وَعَالَهُ وَخَطِيبَ وَمَوْزَنَ
وَدُجُوْنَ وَطَبِيبَ وَنَدْبَهُ قَرِيْبَانِ كَوْنَهُ
أَكْرَأَ قَاضِي كَوْنَهُ مَرَادِيْدَهُ وَصِلَ أَوَّلَهُ
أَكْرَأَ بَرَقَتَهُ نَدْبَهُ حُجْرَتَهُ خُشُوْدَ

三

二

20a

21

22
اوله اگر ملول کورسه نگرددت اکر بکماله
 اکر خلیفه یا امام یا عالم یا خطیب کورسه
 مال و عورت و اولاد و اولاد **اگر** خطیب یا امام
 اولسه اهل بیت و اولاد و اولاد **اگر** خطیب یا امام
 بفرزد و توبه بکس و خطیب و اولاد **اگر** خطیب یا امام
 ایسه صدقه کله دکلمه بقبوله **اگر**
 افطونه یا دین یا توفی امامت ایسه اول
 کس **اگر** امامت ایسه اولاد و اولاد **اگر** خطیب یا امام
اگر خطیب کورسه اولاد و اولاد **اگر** خطیب یا امام
 صحت ایده **اگر** کند و بیخته کورسه **اگر** خطیب یا امام
 اولاد و اولاد **اگر** کند و بیخته کورسه **اگر** خطیب یا امام
 عزاد و اولاد و اولاد **اگر** کند و بیخته کورسه **اگر** خطیب یا امام
 فاضل عالم اوله و یکم شاهان عالم **اگر** خطیب یا امام
 اوله

20b

21a
اوله اگر نزار و نزار کورسه و نزار کورسه
 فاضل عالم کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 قربان ایسه کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 خلاص بوله و نزار کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 صوبه کورسه و نزار کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 ایسه و نزار کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 سونیه **اگر** صبر و قربان ایچون قیون بفر
 عزاد و اولاد و اولاد **اگر** کند و بیخته کورسه **اگر** خطیب یا امام
 قربان ایسه و نزار کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 ناله **اگر** کند و بیخته کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه
 و دیوید و مصطفی و کلمه و مشوره و مشوره
 کورسه و نزار کورسه و نزار کورسه **اگر** کند و بیخته کورسه

24
 ساجني كنور د وكي حاد في ايسه د شده
 دخي كنور سه ايو در د كله يومز در
 اكو عورت د شنه صاجني نول سه يا
 اوي اوله اكنه و اوله اكو رستفالين
 فونين كنور سه يا لولسه حاجني د و
 وله فون د و غندت مين اوله مالي
 تلف اوله بربنه كله اكو ستفالين
 دت كج كنور سه يومز در اكو انداز
 ستفالين اوفونين كنور سه اولولغه
 ايرينه اكو كو بكنه دك اوفونين
 كنور سه فونينه يا و ز نظر ايله اكو
 يكت كيني ستفالين اوفون كنور سه حالي
 خوش اوله اكو بركيشان صفالين دو

23a

22b
 لولقدت د و سه اكو كنه و باشين ايه
 باشي كي كنور سه د لول اوله اكو كنه و سيني
 بالخي كنور سه مشهور كيشي ايه فصد
 فونيله مقيديله غصيه او غصيه
 ستر ايكاره اوله اكو باشي اجوق بالين
 ايق كنور تو به فوله فونيله اكو ساجني
 كمنش كنور سه باساج كنور مني اوله
 غصدن فونيله اكو خول كنور سه
 كوصاجي اوفونين غصه ايه بافي
 كيني كنور سه مالي اونه و سنا و اوله اكو
 ساجي اوفون كنور سه غانيل سلطان
 له عورت كنور د و د كنور باشين
 فونين كنور سه و شمان ظفر اوله اكو

سا

دینی خضر فدت اناك كونه **اكي الديني**
 كند و سله جمله اشني بوريه **اكي صاغي**
 الن التوتلكن كورسه دولتي كيكه **اكي طي**
 الن اوبله كورسه عورجي اوله **اكي قولن**
 فالو كورسه بوخاوا اوله **اكي برستقارين اوله**
 كورسه اوغلي قري قريداش اوله **اكي طرناغ**
 اوريشي كورسه دني و دنياسي قوت بوله
اكي كند دت اوتوق اوتوشين كورسه دني
 و كنياسي هالاكه و كرسه عصفه
 قوريله **اكي الالين** طالاك و كرسه يا اورجاوله
 ياسر و اوله **اكي الالين** تقيملو كورسه حيله
 اليه مال بوله **اكي فاسق** و قوتلق قلاو
 نسه سال و نلور و نلور و نلور بوله **اكي حق**

24a

شه دني جگله اناك فدت ميونش
 كيه **اكي صفالين** اكسلا كورسه خوز اوله
اكي صفالين صغركن بر مفدا ري ايله كسه
 مالي تلق اوله **اكي بيانا** نمسه مالي تلق
 اوله **اكي يولسه** اولو تلق بوله مالي
 اوله صفالين يوسه مخا جانم يوكوي
 ايريله **اكي عورتين** صفالين يوكوي
 سه قري اولو يوكوي مالي جوق اوله قو
 له يوخن فالو كورسه مالي كورس يوكوي
 ايجيه و قوسه كورسه دني صغوف
 و مالي اناك اوله **اكي ساغ** الن كورسه د
 يريكي خوش اوله اوتوشين كورسه
 دني بونله **اكي قولن** اوتوشين كور

دني

23b

یوز و یوز چو کین کو روزه خسته اوله **اگر** حق
 شسته بولده افر باسه دوشنبه چو اوله **اگر**
 عورت کو روزه افغالی و وعده **اگر** چو توتولوا
 سنه کو روزه زحمتله افغری به **اگر** چو زین
 کین کو روزه فریند لری دت اوله **اگر**
 اضربدن ایونسته لری کو روزه کم جفا یو
 سونیه بنو جیفه بر سر سونیه **اگر** غن
 بعلو کو روزه سونیه کفر و اضل اوله **اگر**
 دوشنبه و زون کو روزه فریند یی دوشنبه
 اوله **اگر** کین کو روزه فالو خجه اوله **اگر**
 این ایلو کو روزه فوت و دشمنانه نظر
 اوله **اگر** دینی اذون کو روزه سلف سز
 سونیه **اگر** دینی ایکی کو روزه عال اوله

25a

کو روزه دینه اوله کو روزه اوله
 دوشنبه دینی کینه و طیندت اوک اوله
 کو روزه عالیه دینه دینت اوله
اگر کون کتورم یا کو روزه کو روزه
 دین ایو عیلتی برین کتورم کو روزه
 راضی اوکسته سنا لری اوله جمله افست
 و عیلتی دت کو روزه **اگر** کتورم کو
 کو روزه دینی کینه **اگر** یا غرضی کو
 سه محول اوله دنیا طلب الی کو
 کتورم جمله استواله ایق ضیق غصه
 و قضا و تدبیر **اگر** یا غن کتورم ایرو
 کو روزه دینی قسا دیکه **اگر** یا غن
 توتولو کو روزه عالی خوش اوله **اگر** یو
 دوشنبه

24b

27
 بوکوزسه خصله دند بری اوله **اک** قو
 لاغنی کو پیاو کوزسه قوی و اوغلی دوغه
اک قولاغنی قویرسه اشیی دیندنت
 دونه **اک** قولاغنی جوق کوزسه پادینه
 دونه **اک** اغزین قوزی کوزسه دخی و
 قون کاری طاز اوله **اک** بلی قوی کوزسه
 اوغلی دوغه **اک** یاضسه اوغلی قوت
 اوله انجکین اوزون کوزسه عورت
 رنا ایلله **اک** عورت انجکین امه خول
 اوله **اک** آدم جیکرین یسه یا بولسه یا کوزله
 مال خیرینه بولله **اک** اوو بیرین ایلین
 کوزسه کن لوسی ایلکار اوله **اک** کندی
 باله کوزسه نه ایلر سحره خیر لاله رسته

26a

اک دلی بی بغلو کوزسه بخسول وختله اوله
اک دیشی قناروسن کوزسه انا دور و قوتله
 شله انا کوزسه کوزسه انا شاعده دخی
 انا دور و دخی خصله دند **اک** بقا دور
 شکر دند دشی سکه تاسی باغی بولله **اک**
 اشغاد دوشه صر و اوله **اک** اوزغنی
 باله کوزسه اولو بولله اغزی ایلینده
 دکلله مال اوغیت بولله **اک** اکلله دوشه
 اوغلی دوغه **اک** دیشک دند الیه جوقسه
 مال بولله الیه دغنی اوغیت انا اوله
اک قولاغنی کوزسه افج فری بولله یاغود
 عورت الیه قولاغنی ابرو کوزسه عورت
 دین بوسیه باغی قوت اوله **اک** قولاغنی

25b

دشتما نه ظو بوله **اكر** حيا و زكزين بغلو
 كورسا اولادي اولميه **اكر** سنت ايسه اكرنا
 هست قوزيله اخر زواكسه يقين خصلار
 بدت بري ايله **اكر** سنت سز اولسه مال ايله
 ديني اكيله **اكر** عورت فچندت مزا فو كوزسه
 اولغلي دونه **اكر** اولوغني قالو كوزسه يقين
 حصلار ندرت ايلك كوز **اكر** انجكمن دعوركو
 رسته عورتي اوزون اوله و مال ايله **اكر** بالدين
 قالو كوزسه بو حيا و زواكسه يقين
 اوله **اكر** جوقا يكلر كوزسه مسافر ايسه كوزيله
 بخيل ايسه باي اوله عورت كوزسه اري
 اوله **اكر** طوغينه طامش دو فتنه اوله با
 قتي غصيه اوغريده **اكر** سكرعي اوزكسه شنه

27a

كله قيني كوزنده غصه **اكر** بالانجق و
 لينايق كوزسه باقا اوله **اكر** دوركي قينه
 اولغلي اوله **اكر** شنه قالر شنه غصه
 قوزيله **اكر** بيوك كوزسه اولو لغله
 يشنه خالي دونه مددت طشر كوزسه
 غصيه اوغريده **اكر** زكزين ايجي كوزسه
 اولغلي جوق اوله **اكر** كسته يا كسته كوزسه
 اولادي و مال تالق اوله **اكر** نطفه كوز
 سه مرادين بوله ديني دينا ايجي اركه
 اكر زكزين قوج اولين كوزسه قوشنه
 عاجر قاله **اكر** بوغين كوزسه باقا اوله
 كوكلي ردينه اين **اكر** سنت كوزسه شي
 نقصان اوله **اكر** حيا سين فو كوزسه

26b

پشیمان اوله **اگر** شنيك طر ليرين كورسه
 انه انه مالا يله فوت لنه **اگر** دزين
 كورسه مالي كيدك بر كينك نور كن جمر
 سه يينه مالا يله كره **اگر** ياسين كورسه
 جور افا له **اگر** كوره سينكه باشي ويود
 ن دت قان **اگر** كورسه مالا اوله **اگر**
 بر مده آدم ترين دوشور كورسه ما
 ليح ايله **اگر** اخلا رسه شان اوله قول
 لكه في غول اوله **اگر** صوف كور ياشي
 كورسه شان اوله **اگر** سچي في غول **اگر**
 افسر ونب كور ياشي لكه شان اوله **اگر**
 بورني قللا سه مال وكي بوله نور نيته
 صولكسه بور جندك نور ناله **اگر** كندو
 زين

27b

زين يو گور كورسه اولور بيه بوله نور
 ليغني يوقا مالد **اگر** فولاغن دانشه
 خوشي خبر ايله **اگر** اخلا رسه بارين كيدر
 سه مالد **اگر** قاناو ياد كورسه خر مال
 بوله **اگر** اخلا رسه جور بار **اگر** كورسه جور
 مال بوله **اگر** ايا ايشكار اوله ال ايعا كسمك
 اجمي فومندرا صليق اوزون عمر **اگر**
 باصغين كورسه عمر ليندك ايله **اگر**
 شنيك انا مالدن دن اگليك كورسه
 في غصيه اوغري به **اگر** آدم اين يسه
 عيب سويليه كورم باشي بيه اودور
 ابلغمه فضا غصه دت نور ناله **اگر** قويه
 فليكه بور جندك نور ناله **اگر** موالك

28a

ضَعُفَ أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ** بِأَمْسٍ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
 إِلَهِي أَكُوَيْتُ فَوَيْتُهُ **أَكُوَيْتُ** بِأَمْسٍ بِجَسَدِي عَالُو
 أَيْتِي أَجَلَهُ **أَكُوَيْتُ** يَا وَي فَلَئِنْ هَرَنْتُ نَد
 بِرِي وَأَيْتِي عَوْنُ أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ
 وَدَوْلَتُ بَوْلَهُ كُوَيْتُ أَكُوَيْتُ فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ
 سَهْ وَأَوْدُ وَنَدُ وَأَوْدُ سَهْ عَوْنُ بَوْلَهُ وَ
 شَاكُ كُوَيْتُ سَهْ سَهْ كِيدَهُ **أَكُوَيْتُ** وَنَدُ
 مَالِكُ كُوَيْتُ سَهْ يَا أَقَالَهُ وَلَا يَتُ بَوْلَهُ **أَكُوَيْتُ**
 عَوْنُ كُوَيْتُ سَهْ أَوْدُ كُوَيْتُ سَهْ دِي بِي بُو
 لَدَهُ عَوْنُ أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
 رَدَّتْ فَأَيْتُهُ عَوْنُ بَوْلَهُ **أَكُوَيْتُ** سَهْ عَوْنُ
 وَأَنْ كُوَيْتُ سَهْ فَوَيْتُهُ عَوْنُ دِي بِي بُو
 يَصْدُقُ كُوَيْتُ سَهْ فَوَيْتُهُ عَوْنُ أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ**

29a

كُوَيْتُ سَهْ يَا أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ** سَهْ عَوْنُ
 كَالَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
 لَعْنَةُ أَيْتُهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
 أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
 مَالُ وَفَعْلَتُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ
 كُوَيْتُ سَهْ فَوَيْتُهُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ
 طَفَرُ بَوْلَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ حَاجَتِي كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
 يَتُ أَكُوَيْتُ فَوَيْتُهُ كَالَمْسِ أَقَالَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ
 فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ **أَكُوَيْتُ** فَوَيْتُهُ
 وَشَرَفُ بَوْلَهُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ
 وَشَرَفُ بَوْلَهُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ وَشَرَفُ بَوْلَهُ
أَكُوَيْتُ فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ
أَكُوَيْتُ فَوَيْتُهُ كُوَيْتُ سَهْ عَوْنُ

28b

ضعف

تَوَرَّيْقَلِسَه بِرَوَا قَعِيَه اَوْ غَرَبِيَه **اَكَا اَقْلَا**
 بِشَوْرْسَه زَرْف بُولَه **اَكَا اَوْجَق وَكُمُر**
 كُورْسَه حَرَم مَالِدُر **اَكَا تَنُون** كُورْسَه عَدَا
 بَدَن **اَكَا اَوْجَق** جَنَق كُورْسَه سَفَر وَرَه اَلَه سَا
 لِكِرَه **اَكَا طَبَق** كُورْسَه قَرَا وِسِي بُولَه اَوْت.
سَكِرِي بِرِي سِي بِرِي عَنَّا كَدُر **اَكَا سِي بِرِي** دُر
 كُورْسَه اَوَل اَوْت غَضِيَه وَفِي غُفِيَه دُورْسَه
اَوْت طَلَق زِي بِرِي **اَكَا** قَان اَلَر مَق وَحِيَا
 مَنَك وَكِيَاي وَبَار وَزِي مَقَدُر **اَكَا** قَان اَلَر
 سَه دُورْسَه خُونِي سُو زِي كَدُر **اَكَا سِي بِرِي**
 كَلُونِي كَدُر دُورْت قَان اَلَر اَوَل كَدُرِي كَر اِيْدُر
 كِن بِلِسَه اَوَل كَدُرِي مَلَك اَوَل كَدُرِي اَلَر اَوَل
 كَلِيَا اَوَلَه **اَكَا صَنَاع** فُورِلِدَت قَان اَلَر سَلِيَا

شَمَش دُورْسَه كُورْسَه وِلَا سَت بُولَه
 عَوْرَت اَلَه قُول وَفَر وَشَحَا جِي اَوَلَه
اَكَا كِسَه وَشَحَا وَحِيَا وَجَا دُر وَجَا دُر
 قَا كُورْسَه عَزِيَت وَفَر نَبِيَه بُولَه اَلَه
 ايسَه دُورْسَه غَضَدُر **اَكَا** كُورْسَه دُور
 لَت اَخِرِيَه كَدُر قَان شَا اَوَلَه اَوَلَه اَوَلَه
بِي بِرِي جُولَك وَتَنُون وَوَجَق وَتَنُون
 وَكُور وَجَق وَطَبَق كُورْمَك دُر **اَكَا** جُولَك
 اَشِي بِشَوْرْسَه سَلَا اَدَت مَال بُولَه خُون
 بِقَا اَمْرِيَه بُولَكِيَن قَتَقِيَن كُورْسَه
 غَضَدُر **اَكَا** تَنُون كُورْسَه سَرِيَه اَلَو اَوَلَه
اَكَا تَنُون دُر اَمَلَك بِشَوْرْسَه مَعِيَت طَلَب
 اَلِيَه **اَكَا** تَنُون بَا سَه دُورْت اَسِي اَوَلَه **اَكَا**
 تَنُون

33
 كذا كذا اخا جن كوزسه التوف كذا بول
 ك عود اخا جن كوزسه جومر اواله و
 متفقت اواله ك عود بولسه شريف
 دت مال بولله ك بول كذا اخا جن كوزسه
 ضعيف يسه باله اواله ك الا اخا جن كوزسه
 هذ يسه بولله يسه مودين بولله ك ايق
 اخا جن كوزسه موسمينه يود نر كلسه
 قش لونه ك عتاب اخا جن كوزسه دين
 ذرا واه يسه ك الا مال بولله ك اخر ما
 جن كوزسه ديني باء اواله همي بولله ج
 مرد اواله ك امرود اخا جن كوزسه يسه
 موسمينه ولايت بولله اذ وسته وا
 ضل اواله لي وفت ايسه مال حم بولله ك

32a

خوش اولون شان اواله كوزيه نه نجي سر
 بيسه ديني دورست اواله قردا كلس
 يديت فوت ايسه ك قروا ع كوزسه لا
 اكسجلا واه ك زبون اخا جن كوزسه
 شان اواله ك ناز اخا جن كوزسه مال كلال
 بوله ك ناز يسه كلام مال بوله ك طنا وناز
 مال وناز لونه ك نورنج اخا جن كوزسه
 يرسيله ووست اواله ووروت الوبه غلي
 دونه ك قيق اخا جن كوزسه طيب اواله
 ك قيق اخا جن او نده كوزسه او غلي
 غله حنه ايسه يضا بوله ك دوت اخا جن
 كوزسه شريف وناز اواله خالديت اذ
 متفقت كوزيه وفت كلسه قيندر ك
 ك

31b

كورسه يا نجسه فورقولي اوغريده
 صبر واوله خاتم ماله بوله مكر اوغريده
اجفال سدين كورسه عورتك
 مالدان اوله تهنه اوغريده **ا**جنگ
 سوين كورسه صبر واوله **ا**قبلا
 سوين كورسه اشكاره دشمناندر
اكالك سوين كورسه بر من در
افورقون سوين كورسه با دشمناندر
 فورقندر **ا**صغير سوين كورسه ديني
 ياك اولون ماله بوله **ا**ايسوسوين كورسه
 قورندر دشمنه ظفر در **ا**ايقينو جانا
 وزلر ك سوين كورسه ياكه كچي
 واورسه دشمنه ظفر بوله مالدان اوله

طوز كورسه مال وديهم بوله **ا**صنق
 كورسه كلر لكه ماله بوله صمان يله
 اوت كورسه ديني بوله در **ا**ككدر
 زين صمق كورسه ماله اوله
 غني اوله **ا**اخيون كورسه ياكه
 خاتم مالدن **ا**اوت كورسه ماله
افقاغ ماله كشي فلق ايدي خيالدر
 ك سوين كورسك ياكه صغير ماله
اكك كورسك سوين كورسه عورت
 مالت ميرك يله **ا**اوكه سدين
 كورسه يا نجسه نطاطات ماله
اايت سدين كورسه يا نجسه دشمن
 اوزرينه ظفر بوله **ا**اوكه سدين

كور

التَّوْنُ لِكُنْشُ قَرْشُشْ وَأُلْدَه خِيَانَتِ أَلِيْلَه
 كَرْمِي كُورْسَه غَضَّاهُ بُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ**
 يَا لِكُنْ كُورْسَه عَوْرَتِ لَلْقَدَرُ **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ**
 كُورْسَه مَالُ قَرْشُشْ بُولُيْ عَوْرَتِ أَلِه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ**
 التَّوْنُ بُولُيْ كُورْسَه أَرْقُفْ رَيْبَاهُ لَقَدَرُ
كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ صُفْ كُورْسَه دُكُنْ قُوتِ أُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ**
 بَرْجُشْ بُولُيْ كُورْسَه حِجَانُ وُلْ لَاحِيَتِ بُولَه
 دُشْمَانَه طَفْرُ بُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** كُورْسَه لِكُرْ
 دُشْمَانَه طَفْرُ بُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** كُورْسَه لِكُرْ
 سَهْ بُولُيْ لَقَدَرُ **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** كُورْسَه لِكُرْ
التَّوْنُ يَاجُزْغِ كُورْسَه لِكُرْ وَكُنْشُ رُحْمَاهُ وَكُنْشُ
 وَبَاجُ وَجِيهْ وَشَلُكُزْ وَمِيذَرْ وَدَارُكُ
 وَجُزْأَبْ وَبِيْمَقْ وَطِيْلَسَانْ وَجُزْأَبْ

36a

وَكُنْشُ وَالتَّوْنُ وَدِيْنَاهُ وَكُنْشُ وَجُزْأَبْ وَكُنْشُ
 وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 كُورْسَه لِكُرْ وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 يَا لَقَدَرُ يَا لَقَدَرُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 دُشْمَانَه طَفْرُ بُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** كُورْسَه
 لِكُرْ وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 أُولَه لَقَدَرُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 يَنَه زَيْدَانْ كُورْسَه أُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** كُورْسَه
 غُرْبَتِ وَكُنْشُ بُولَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** كُورْسَه
 لَقَدَرُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 بُولُيْ وَكُنْشُ وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 قُورْسَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 قُورْسَه **كِرْهُوْنُ يَاجُزْغِ** وَكُنْشُ وَكُنْشُ
 فَا لَقَدَرُ كُورْسَه عَوْرَتِ أَلِه وَغُلِيْ وَغُلِيْ

التَّوْنُ

35b

38
 كيه و حاد مال مال بوله اولفك ايريشه
 دوقون بوسه غصه قورناله سنان اوله
 اكي طون كورسه ياكيه يكي منص
 بوله فقير يسه باق اوله ذندانله يسه
 حلاض اوله اكر يسه شفا بوله نكه
 الزدن جوقند نكر و كاله اكر عامه كورسه
 ياوشنه غصه قورناله اوله اكر عامه
 كورسه غصه نكر شفا كورسه ياكيه
 عزق و مرتب اوله قورناله اكر تاچ كورسه
 الكون دن جوقون ملك و ساطت بوله
 اكر جينه كورسه ياكيه قورناله و منفعت بوله
 اكر شكار و جوقون سنان اوله كورناله
 و قورناله اكر اوله كورسه عورت

37a

و ايريشه بن و پيه بن كورناله اكر كورناله
 كورسه ياكيه ياكيه اكر كورناله و عورت و عورت
 ديسل كورناله و كورناله اكر كورناله
 كورناله كورناله غصه اكر كورناله
 قش كورناله كورناله غصه اكر كورناله
 طون كورناله ياكيه غصه اكر كورناله
 رتله اكر كورناله اكر كورناله كورناله
 كورناله غصه اكر كورناله اكر كورناله
 صاد و طون كورناله صر اوله اكر كورناله
 في اوله اكر كورناله اكر كورناله
 كورناله غصه اكر كورناله اكر كورناله
 حورناله كورناله اكر كورناله اكر كورناله
 ايريشه اكر كورناله اكر كورناله اكر كورناله
 كيه

36b

اقول كيني دن خير كورم **ك** عورتينه يافتر
 اوغلا دله جماع ايلسه مزا دينه ايرسه
يك عورتينه يافتر **ك** اي يند و ايله و ايله
 و معافوخ كورم مگدر **ك** او كورم
 عورت به اولوب ديسي ايله دشمه نله اولوله
ك كند و زين ياخذ كورمسه زهيد يار
 نيله **ك** كند و زين زنجير كه و زهيد يار
 ايله **ك** كين ياغني ياغلو كورمسه كف و و نه
ك بو نيت يا ايبي زنجير كه كورمسه توبه
 ايلسي و نور نلسه غصه دت قورنله **ك** ز
 نكده كورمسه يا زنجير كه عجلله اولوب
 سل اوله **ك** عجلله غصه دت التورن اوله
 كورم طارا اوله **ك** ايله كورمسه منفعت

38a

الله قول و شوق و دشمه نله اوله **ك**
 قوشق يا رساه قوشق كورمسه قوت و و
 لاجت بوله **ك** نلنده قوشق كورمسه لاجي
 قورميه ميه اوله **ك** ايله سله طلسا
 كورمسا اوله **ك** اوغلا و عجلله **ك** قورم
 يا خلع كينه كالا ما اوله **ك** ايرسيم
 و سله كورمسه عورتك ميراك اوله
يك عورتينه يافتر **ك** اوغلا و قوشق و جماع
 قلم قدر **ك** عورتك ايله في باق اوله
 جق بهود و غن بيريه كورمسه اوله **ك**
 بركيني في ايريه يا قوشق ميراك
 بوله **ك** عورتينه يافتر **ك** و لاجي و و ريه
 و لاجت بوله **ك** عورتينه يافتر **ك** جماع ايله

اولو

37b

وَقَدْ جُفِيَ وَدُسِّقَ رُفْدُهُ **أَلَمْ تَقُولِي إِنَّ**
 جَالِيكَ كَوْنُهُ سَنَادُ أُولَاهُ نَزْدَ وَسَطِطِ
 بِالْمَلِكِ **وَقَدْ جُفِيَ رُفْدُهُ** **بَاب** ثَوْنَهُ دَنَهُ
 كَلَفَ وَأَوَقَ وَتَخَرَّجُوا لَمَقَ وَصَامِقًا وَصَا
 ثَوْنُ الْمَقْدَرِ **أَلَمْ تَقُولِي** دَوْنَهُ كَوْنُهُ كَوْنُهُ وَجُو
 أُولَاهُ **أَلَمْ تَقُولِي** كَوْنُهُ فَحَسَّطَ أُولَاهُ كَيْفَ
 صَامِقُونَ أَلَمْ تَقُولِي نَزْدَ أُولَاهُ وَأُولَاهُ
 خَرِبَتْهُ دَوْنَهُ جُفِيَ رُفْدُهُ ثَوْنَهُ كَيْفَ
 سَنَادُ أُولَاهُ يَغْدِي جَالِيكَ لَمَقَ يَأْتَانِقَ
 خَبَرُكَ نَزْدَ **أَلَمْ تَقُولِي** أَلَمْ تَقُولِي كَوْنُهُ
 صَدَقَ مَالُ أُولَاهُ **أَلَمْ تَقُولِي** كَوْنُهُ صَرُّ
 أُولَاهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ صَوْنَهُ كَوْنُهُ كَوْنُهُ
 جُفِيَ مَالُ أُولَاهُ **أَلَمْ تَقُولِي** طَارَ كَوْنُهُ حُورُ

41a

أَلَمْ تَقُولِي كَلَفَ أُولَاهُ **أَلَمْ تَقُولِي** سَنَادُ كَوْنُهُ
 أَوَيْدَ لَمَقَ وَكَلَفَ يَلَاهُ **أَلَمْ تَقُولِي** **بَاب**
 دَنَهُ كَلَفَ وَأَوَقَ وَأَخْرَجَ وَتَخَرَّجَ لَمَقَ
 دَنَهُ كَوْنُهُ وَتَخَرَّجَ لَمَقَ دَنَهُ كَوْنُهُ
 طَارَ كَوْنُهُ وَتَخَرَّجَ لَمَقَ دَنَهُ كَوْنُهُ
 سَلَوْنُ أُولَاهُ **أَلَمْ تَقُولِي** أَلَمْ تَقُولِي
أَلَمْ تَقُولِي يَلَاهُ كَوْنُهُ أَوَيْدَ لَمَقَ
 يَدُونِ قَانِ أَوَيْدَ يَلَاهُ قَانِ أَوَيْدَ
 أَلَمْ تَقُولِي أَوَيْدَ لَمَقَ **وَقَدْ جُفِيَ**
بَاب دَوْنَهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ
 جَفَانَهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ
 جَالِيكَ وَكَلَفَ يَلَاهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ
 جَالِيكَ وَكَلَفَ يَلَاهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ
 جَالِيكَ وَكَلَفَ يَلَاهُ وَكَلَفَ يَلَاهُ

40b

جمله فتكلم اليه كره الكريم سمع كورنيسه فحين
مال قوله الكفر ويغذي كورنيسه خلكي
البحر فحين اوله **او غيّر النسخ** يا فاني
هو اذ او يبق و فونق وهو يده سكر اياك
كورنيسه كره كورنيسه كورنيسه كورنيسه
الكو فوجو يا فاني فونق اقل مشور اقل فونق
صحت اليه الكورنيسه كورنيسه كورنيسه
اولسه فبارك سكر كورنيسه كورنيسه
منفع كورنيسه كورنيسه كورنيسه
رين كورنيسه كورنيسه كورنيسه
حيفه دخي كورنيسه كورنيسه
كه فونق كورنيسه كورنيسه
فونق كورنيسه كورنيسه

سري

41b

سري يا فاني كورنيسه كورنيسه
نحي كات كورنيسه كورنيسه
الكو فوجو يا فاني فونق اقل مشور اقل فونق
صحت اليه الكورنيسه كورنيسه كورنيسه
اولسه فبارك سكر كورنيسه كورنيسه
منفع كورنيسه كورنيسه كورنيسه
رين كورنيسه كورنيسه كورنيسه
حيفه دخي كورنيسه كورنيسه
كه فونق كورنيسه كورنيسه
فونق كورنيسه كورنيسه

42a

33

34

38

علو اوله که چو شتی کو رسته ستا افا که
 نهایچی کو رسته ستا افا که رسته ستا افا که
 کو رسته ستا افا که رسته ستا افا که
 نچی کو رسته ستا افا که رسته ستا افا که
 بنیچی کو رسته ستا افا که رسته ستا افا که
 کو رسته ستا افا که رسته ستا افا که
 عدل اوله که کو رسته ستا افا که
 دین و اوله که کو رسته ستا افا که
 الاصره که کو رسته ستا افا که
 کو رسته ستا افا که کو رسته ستا افا که
 خلاقیات اوله که کو رسته ستا افا که
 کو رسته ستا افا که کو رسته ستا افا که
 حیل اوله که کو رسته ستا افا که

اوله

48b

اوله که ایا رستی کو رسته ستا افا که
 الاصره که کو رسته ستا افا که
 بان کو رسته ستا افا که
 بالاکر کو رسته ستا افا که
 مطمع و خیرین اوله که
 کمال اوله که کو رسته ستا افا که
 دین اوله که کو رسته ستا افا که
 اوله که کو رسته ستا افا که
 نچی کو رسته ستا افا که
 دو کو کو رسته ستا افا که
 یا قونق که کو رسته ستا افا که
 کو رسته ستا افا که
 قونق کو رسته ستا افا که

۵۱

۲۵

49a

١٥٣

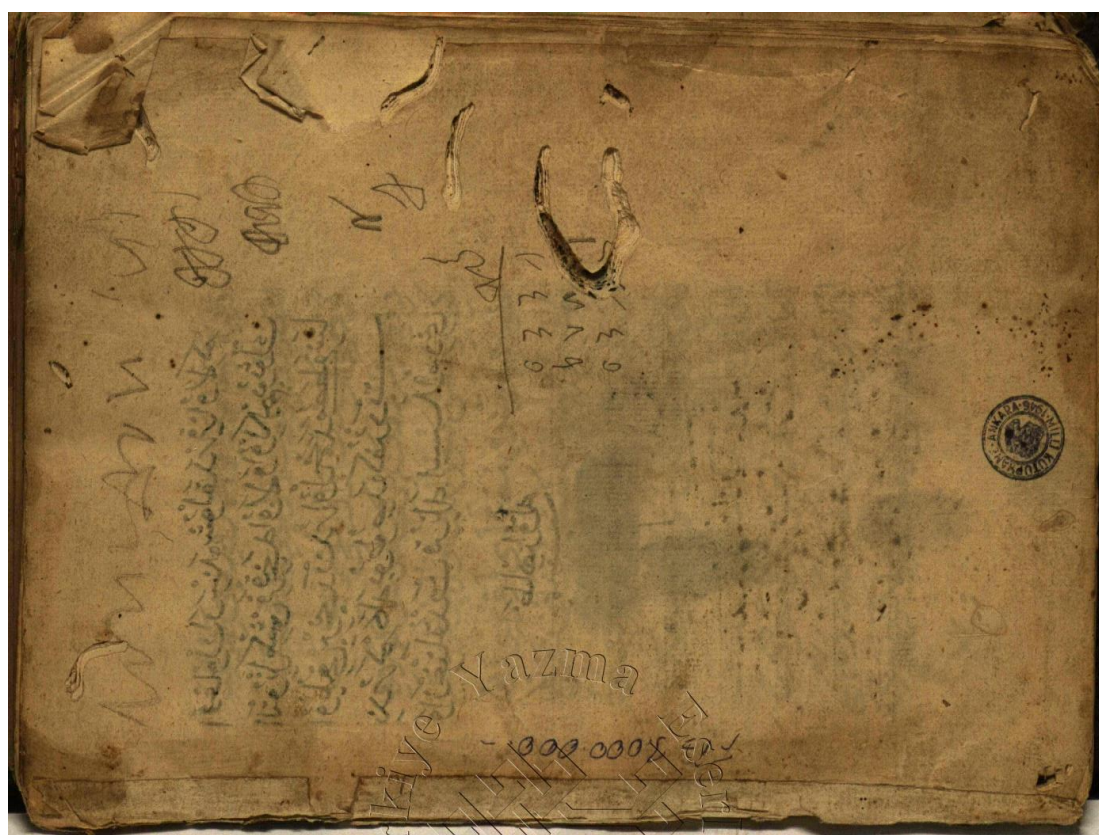
50b

خبر و بركات بوله اكر صبر سور سين و
فسح اولو ملك اياه انشا اقله اكر صر
سور سين اوله جت اهليلج اوله
اكر مؤمن اوله خبر و خبر اكر
فصلت اوله حقه يعين اوله اكر
عق اوله رحمت بوله اكر حاد
اوله دينه ثابت اوله كجاليه
اوله مر كونه اكر اكر حق اوله
كها حق اوله كسر محمد اوله
ميت كونه لول محمد دينه حشر اوله
اكر اكر حق اوله كونه اكر اوله
فسح حق اوله ثابت اوله اكر اوله
بات اوله دينه حكمة اوله اكر الطور

51a

إِذَا جَاءَ أَوْفُسَهُ نَصْرَتِ بُولَهُ لَكِنَّتِ أَوْفُسَهُ
 ظَفَرِ بُولَهُ أَكْرَحَ الْأَرْضِ أَوْفُسَهُ مَكْرُ سَيْطَانِ
 أَمِينِ أُولَهُ أَكْرَفُ الْعُزْرِ بِالْفَالِقِ أَوْفُسَهُ لَا
 يَقْشَرُ يَدَيْتِ أَمِينِ أُولَهُ أَكْرَبُ النَّاسِ أَوْ
 قُسَهُ وَسُؤَاسِ وَخَنَاسِ شَرِّدَتِ أَمِينِ
 أُولَهُ أَكْرَفَ الْحَالِ أَوْفُسَهُ يَدِي آيَتِ أَوْلَدِ وَغَدِ
 يَدِي عِظَاسِي مَانَدِ أُولَهُ أَكْرَأَيْتِ الْكُرْسِي
 أَوْفُسَهُ بِلَادَتِ أَمِينِ خُسَّةِ أَيْسَهُ شِشَا
 بُولَهُ فَلَانِ قُرَانَدِ أَوْفُسَهُ سَعَادَتِدِ
 وَعَمْرِي أَوْزُونِ أَوْفُسَهُ تَمَّتِ بِمَوْلَى اللَّهِ تَمَّا

هَذَا كِتَابُ سَكْرِ نَامِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Tuba ÖZFİDAN BERK
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti

EĞİTİM

Derece	Adı	Bitirme Yılı
Üniversite	Dicle Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Diyarbakır	2018
Yüksek Lisans	Batman Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	2024

İŞ DENEYİMLERİ

Kurum	Görevi	Yıl
Milli Eğitim Bakanlığı	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	2020

YABANCI DİLLER: İngilizce

YAYINLAR:

Tuğluk, M. E. ve Özfidan, T. (2022). Batman İli Köy ve Bağlı Yerleşim Birimleri Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme. *Hikmet - Akademik Edebiyat Dergisi*. S 16, 464-487. <https://doi.org/10.28981/hikmet.1084843>.

Tuğluk, M. E. ve Özfidan, T. (2022). Batman İli Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları Üzerine Bir Değerlendirme. *Folklor Akademi Dergisi*. 5(2), 496-529. <https://doi.org/10.55666/folklor.1142308>